

VIIPURIN SUOMALAISEN
KIRJALLISUUSSEURAN
toimitteita

4

Helsinki 1980

ISBN 951-95402-4-5 (osa 4)

Helsingin Paino Oy

Viljo Nissilä

Germaanisen nimiaineiston etymologista ryhmittelyä Suomen nimistössä

Yleiskatsaus, hypoteeseja ja viitteitä

Nykyisessä nimistöntutkimuksessa on otettu huomioon kielelliset l. filologiset kysymykset (nimien rakenne, äänne- ja muoto-oppi, nimet lauseyhteyksissä l. syntaksi, nimien alkuperän selvittely l. etymologioiminen), historialliset kysymykset (nimien ja nimityyppien ikääminen, tyyppejä muovaavat historialliset syyt), maantieteelliset kysymykset (nimien levikki ja siihen vaikuttavat syyt), sosiologiset kysymykset (eri sosiaalisten ihmisryhmien osuus nimistössä ja sen antamisessa l. ihmisten ja paikkojen nimeämisessä) ja psykologiset kysymykset (nimistöä muodostavat ja muovaavat henkiset syyt, ihmisten suhde nimiin, ym.). Nämä onomastiset kysymykset kuitenkin nivoutuvat toisiinsa, joten niiden erillään käsittely monessa tapauksessa on mahdotonta.

Etenkin henkilönnimistö on kautta aikojen ollut herkkä ottamaan vastaan vieraita vaikutteita. Nimistömme vieraan kieliaineksen identifioimiseen l. tunnistamiseen tarjoaa osaksi apua sen etymologinen ryhmittely. On löydettävä ne nimeämisperiaatteet l. periaatteet, jotka tässä nimiaineeksessa ovat merkittävät, jolloin myös uusien nimilöydösten tekeminen helpottuu. Nimien merkityssisällön puuttuessa on turvaututtava ns. ryhmä- ja tyyppitutkimukseen, jossa voidaan käyttää hyväksi jo tunnistettuja nimiä ja niiden kielellisiä tuntomerkkejä, esim. omasta äännesysteemistämme poikkeavia tai puuttuvia vieraan kielen ominaisuuksia (kaksikonsonanttisuutta sanan alussa, konsonantteja **g**, **d**, **b**, suffikseja, ym.). Nimien merkityssisällöstä tulevat lähinnä kysymykseen syntymäpaikka ja -yhteisö, ammatit, virka ja sääty, nimenkantajan ulkonaiset ja sisäiset ominaisuudet, ym. Tärkeitä kriteerejä ovat myös lainanantajakielen foneettiseen asuun muovautuneet kristillisperäiset nimet ja niiden hypokorismit sekä lainanantajakielen omaperäinen henkilönnimistö hypokoristisine variantteineen. Vähäisempää on vieraan kielen appellatiivisen nimiaineksen lainautuminen tai suorastaan vieraiden paikannimien siirtyminen maahamme.

Saksalaisperäisen nimiaineksen lainautumista osoittavat eräät ruotsalaiset nimet, esim. Tysk-nimet: per dysk 1546, Hendrich tysk 1557, Hans Tysk 1561 Viipurissa (Viljo Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 250), Märthen Tysksmed, Hendrich Tyskelen 1632, Simon Tyskes gård 1556 (Bidrag till Åbo stads historia I 139, II 116, IV 113).

I

Helposti tunnistettavan nimiaineksen muodostavat syntymäpaikkaa ja -yhteisöä ilmaisevat sanat (ks. Viljo Nissilä, Syntymäpaikkaa ja -yhteisöä ilmaisevia sanoja nimistössämme. Virittäjä 1954 s. 246—287).

Baijerilaista tarkoittavat Paulus, filius **Beieri** 1441 Turussa MK 385/Olle Baijar 1543 Jääskessä/Eric Peijar 1571 Hämeenkyrössä SHL IV 137/Bayern l. Beyern, Beijer 1687 Viipurissa (Lagus)/**Bejar**, talo Mustassasaassa, **Paijari**, talo Elimäellä, **Peijari**, kylä Jämijärvellä ja Vahdolla, talon- ja sukunimi **Peijari** Jämsässä, Kuorevedellä ym.

— Bayer, Beyer, Beieri, Paier, Peiari, Peyer, Pejere (Förstemann 325), Baier, Peyer (Heintze 111), Bayer (Bach 239), beier (Reimpell 65), Beier, Beyer(e) 1413 Tallinnassa, 1350 Riikassa (Feyerabend 112), Beiare Ruotsissa (Sundqvist 408).

Laaja-alaisen nimen selitykseksi tuskin sopii ruotsin appellat. **spejare**, suom. **peijari**. Itäalueillamme sitä on vaikea erottaa **pajari**-sanasta.

Böömiläistä merkitsevät sukunimet **Böhm(e)**, **Pyömi**, esim. J beem 1557 Viipurissa, Mårten v Bemen 1590 Käkisalmissa (Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 161)

— Böhme (Knorr 4, 6), Böhm, Böhme (Bach 236), Marquarde Bome 1316, Marquardus Bome 1327 USL II 1066, 1078, Hynryck Bemer 1379, Ghereke Boom(e) 1392 Tallinnassa, Albrecht Bomer 1503 Riikassa (Feyerabend 125), Ruotsissa Beem (Sundqvist 408).

Suomalaista merkitsevät sukunimet **Finne**, **Finni**, **Finnilä** (saks. die Finnen) ovat yleisiä Suomessa. Itäfriisiläisiä nimiä ovat Fenna, Fenne, Fenneke, Fenno, Finne (Bronn 40). Ks. Klemetti 83-.

Flaamilaisia (flaameja) tarkoittavat Arande Flaminghes 1400 MK 217/Erich Flemingz 1541 Viipurissa/Jusse Flamingh, Orjan Flamingh 1544 Vähässäkyrössä (Karsten 140)/**Fleming**, historiallinen suku/**Flaaminki**, talo Vähässäkyrössä/**Plaami**, suku ja talo Lapualla/**Laami**, suku ja talo Kaarinassa/**Lääminki**, alue Konnevedellä (Viljo Nissilä, Konneveden erä- ja asutuskauti nimistön valossa. Konneveden kirja 92)

— Flamingi, Flemming (Förstemann 511), Vlaming, Flemming (Heintze 146), Vleming, Flamingus (Reimpell 64), Fleming (Bach 239), Ditrich Flaming 1180 (Fehling 3), Libertus Flamingus 1177, Johannes Flemingus 1246, Hennecinus Vleminc 1280, Hermannus Vleminc 1283, Arnoldi Vlamen 1327 USL I 7, 109; II 1017, 1021, 1078/Johannes Flaminck 1366, Clawes Flemynck 1492 Tallinnassa (Feyerabend 78)/Flaeming Ruotsissa (Sundqvist 416). Nimestä myös Klemetti 87-. Nimestä Laama, Laamo ks. Viljo Nissilä, Suomen Karjalan ortodoksinen nimistö. Viipurin Suomalaisen Kirjallisuusseuran toimitteita I 86).

Flanderiin viittaavat Hans Flander 1543, Morten Flander 1546, **Flander**,

Lanteri, Flandhr 1592, Flandher 1595, talo Vähässäkyrössä (Karsten 148).

— Nimi oli yleinen hansalaisalueilla /Hinric van Vlandern 1373 Tallinnassa (Feyerabend 77)/Ruotsissa van Flandern (Sundqvist 345-). Nimestä ks. myös Klemetti 88-.

Frankkilaisia (frankkeja) merkitsevät nimet **Frank**, **Franke**, **Frankenhäuser**, joita on esiintynyt etenkin Viipurissa, josta on merkitty Dirick Franck 1637 (Lagus), mahdollisesti osa **Rankki**-nimistä

— Frank (Knorr II 4), Vranke (Reimpell 64), Frank, Franke (Bronns 91), Frank, Franke, Franko (Zahrenhusen 17), Hans Franke 1507, Jakob Francke 1509 Kuurinmaalla (Bunge II 3, s. 189, 410), Vrancke, Ffrancke, Franko 1319- Tallinnassa, 1376- Riikassa (Feyerabend 114), Ruotsissa Francke (Sundqvist 418-).

Friisiläisiä (friisejä) edustavat Frederich Fryske Arnikasson 1416 Maariassa MK 268/Risicka 1541, Resicka 1543 Tyrväässä/Henric Friis 1557 Taivassalossa/Bernt Frijs, Herman Frijs, Friisilä 1600-luvulla Turussa (Bonsdorff 344, 346, 468)/Per frijs 1557 Viipurin linnassa/Tönnis Frees 1656 Viipurissa (Lagus)/yleinen sukunimi **Freese**, **Fries** ym./**Frisby**, **Frisans**, **Frisbacka** Espoossa/**Riisikkala**, Risickala 1571 Akaassa SHL III 62/Friskala, kylä Maariassa/**Riisikka**, suku ja talo Tyrväässä

— Frisika, Frisico (Förstemann 355, 525), Fries, Friesicke (Heintze 148), Frese, Friese, Frieso (Bronns 42), Frese, Friso (Zahrenhusen 17), Freese, Fries (Knorr II 4), Vrese, Fris(o) (Reimpell 64), Fris(e) (Bach 239), Johan Friso 1267 (Fehling 5), Henricus Friso 1165, Thethardus Friso 1244 HU I 12, 108/Gerardus Friso 1222, Voko Fresensone 1316, Fresen 1328 HambU I 402, 260, 597/Vbbe Friso 1230, Nicolaus Fris 1283, Hinricus Friso, Fris, Freseke 1289, Gherhardus Friso 1307, Johannes Vreseke 1316, Nycolaus Friso 1362 USL I 57; II 1023, 1032, 1043, 1047, 1163; III 432/Johannes friso 1300-luvulla UBL I 257/Vrese, Vreze, Friso, Frisonis 1314—1472, esim. Andreas Strantvrese 1406, Gherardus Vresekensson 1366 Tallinnassa, Henneke Vreseke 1349 Riikassa (Feyerabend 58, 61, 78, 118, ym.)/Ruotsissa Frese (Sundqvist 419-). Nimestä ja sen levikistä ks. Viljo Nissilä, Friisiläis-alankomaalaista aineistoa Suomen nimistöissä. Virittäjä 1963 ja Klemetti 95-.

Hesseniläistä merkitseviä ovat sukunimet **Hassa(nen)**, **Hassi(nen)**, **Hasso(nen)**, **Hässi(nen)**, **Hässä(nen)**, ehkä **Häsä(nen)**, esim. Oloff Hasse 1441 Eurassa FMU III 214/Laurens Hasse 1466 Tyrväässä FMU IV 258/Nillss Hasse I. Nils Hassij 1559 Kemiössä VA 817:27,30/p hassi 1544 Jääskessä/Matz Hassi 1624 Turussa (Bidrag till Åbo stads historia II 17)/Rytkert Hass I. Hasse 1627 Viipurissa (Lagus)/Oluff hassj 1638 Karjalan kannaksen Pyhäjärvellä/Raaseporin vouti Herman Haesse 1462 (Esbo sockens historia I 112)/Hindric hessen 1543 Jääskessä/knecht Greger hess 1561 Viipurissa/P hesse 1559 Viipurissa/Märthen Hässe 1590, Kristian Hesse 1700, Johan Hesse 1781 Viipurissa (Lagus)/Matz Hesse 1628 Muolaassa

VA jj 2:102/lasse hese 1543 eli L häsä 1551 Viipurin pitäjässä/O hesenn 1559 Viipurin pitäjässä/Paer Hesae 1567 Viipurissa/Heino häseinen 1560 Jääskessä/Iörenn Häsä 1617 Käkisalmissa/**Hassa**,talo Askolassa/**Hassala**, Hasszala 1571, Kokemäellä SHL IV 35/**Hassoniemi** Jaakkiman Iijärvessä/**Hässä**, talo Köyliössä/**Hässälä**, talo Padasjoella ja Sysmässä. Nimen deminutiivista muotoa vastaan v. 1457 Vahdolta merkitty Haesike aff Seppela FMU IV 107

— Hass, Hassa, Hasse, Hassi, Hasso, Hesse, Hessi, Hesike, Hesiko = der Hessen (Förstemann 354, 786), Hass, Hasse, Hesse = der Hesse (Heintze 154, 169, Heintze-Cascorbi 204), Hesse, Hass, Hasse (Knorr 21; II 4), Hesse = der Hesse, Hasse Bloch 1317, Hasse Kersengheter 1318 (Ahlers 14, 18, 156), Hasse l. Hesse 1251 (Mahnken 11), Heino van Hessen 1350 (Brandt 215), Hasso (Zahrenhusen 135), Hasse, Hasso, Hesse, Heseke (Reimpell 64, 21), Hesse, Heso, Heseco, Heseke, Hesseke (Bronn 49, 93), Joh Hesse 1483 (Carstens 51), Cunradus de Hessen 1200-luvulla, Hasse de Krummendick 1345, Hasso Partzowe 1366, Albert Hesse 1416, Hans Hasse, Henrik Hasse 1441 USL I 103; II 773; III 589; V 396, 685; VIII 40/Hasse, Hasso, Iohannes Hasse, Hasseko, Heseke, Hasse vamme Krummendyke 1342 HambU III 91; IV 453, 312, 138. Nimi levisi Skandinaviaan, esim. Hasse (Sundqvist 411), Trugot Hass 1427 Gotlannin Visbyssä FMU II 383, ja Baltiaan, esim. Herman Hasse 1418 Tallinnassa FMU II 195, Hannes Hesse 1398, Johan Hasse 1459 Tallinnassa (Feyerabend 51), Hermannus Hesse 1404, Hans Hasse 1459 Riikassa (Feyerabend 51), Hasso, Hese, Heze, Hesske, Hesike Baltian nimistöissä (Feyerabend 9).

Hollannista alun perin tulleita ovat **Holland**, **Hollander**, **Holländer** -nimiset, esim. Henric Holland 1537 Raumalla IFM 28/An hollandh 1561 Viipurissa/Steffen Hollander 1473 Turussa FMU IV 393/Jesper hollendere 1541 Viipurin linnassa/Oluff Hollander 1617 Käkisalmissa/Wellam Hällender 1624, Petter Hällender 1632 Turussa (Bidrag till Åbo stads historia II 24; IV 115)/ Hans Holländer 1635 Viipurissa (Lagus).

— Nimi esiintyy vanhoilla hansalaisalueilla, Ruotsissa Hollander (Sundqvist 400) ja Baltiassa, esim. Lambert Holland 1384, Wyllem Hollender 1382 Tallinnassa, Johan de Hollander 1441 Riikassa (Feyerabend 77).

Holsteinilaista merkitsevät sukunimet **Holst**, **Holsti**, esim. Hendrich Holsti 1464 Kalvolassa FMU IV 222/Gorius Holste 1523 Raisiossa (Arvidsson II) /Claes Holst 1541 Viipurin linnassa/Tomas Holst 1557 Turussa (Bidrag till Åbo stads historia VII 22)/paulus holst 1561 Vesilahdella/knecht J holst 1561 Viipurin linnassa/Jacob Holst 1571 Hattulassa SHL III 12/Henrik

Holst 1618, Sunick Holst 1636 Viipurissa (Lagus). Nimestä on myös muoto **Halsti**, skand. Halsten, esim. Sigge Halsteensson 1313, ruotsalainen sotilas USL II 271

— Holstein, Holste, Holst (Heintze 178), Holste (Reimpell 64), Holst (Bronns 94), Baltiassa Holste, Holzste, Holsatus 1291 Riikassa, 1350 Tallinnassa (Feyerabend 118), Ruotsissa Holste (Sundqvist 411).

Osa kyseisistä muodoista voinee kuulua Ruotsin Holmsten-nimiin (Thors 54).

Hunneihin voitaneen liittää sukunimiryhmä **Hunnius**, **Huuna(nen)**, **Huuno(nen)**, mahdollisesti etuvokaaliset asut **Hynni(nen)**, **Hynnä**, **Hyny(nen)**, **Hyyni(nen)**, **Hyynä(nen)**, esim. Jnge Hynson, Jnghe Hynaeson 1411 Turussa FMU I 246, Hwne 1382 Lohjalla FMU I 386, Anders huna 1543, Olof huna 1544, p huna 1550, L huno 1556 Viipurin pitäjässä (Johannes)/Jöns huna 1551 Kangasalla/Lasse huna 1571 Karkussa/Mortten Hunnas (gen.) 1552 Loimaalla AST 156/Matz Huna 1632 Johanneksessa VA jj 2:243/Ihå Hynnä 1615 Sakkolassa/Knut Hynne 1660 Äyräpäässä VA jj 8:121v/Hen Hyninen 1571 Ähtärissä SHL IV 209/**Huuna**, talo Tyrvännössä, Sahalahdella ja Kuhmalahdella, **Huunonsaari**, Hunalaby 1544, Johanneksessa, **Hyyninen**, Hijnis 1540, Lasse Hijnnisthen 1549, kylä ja asukas Kalannissa (Meri I 40), **Hyynilä**, Hynilä 1571, kylä Mouhijärvellä SHL IV 126. Toinen selitys Hyynisestä Merellä I 40

— Hun = der Hunne, Huna, Huni, Huno, Hunaca, Huneka, Hunicha, Hunika, Hunico, Hunichin, Hün(o) (Förstemann 354, 356, 930), Hun(i) = der Hunnen, Hün, Hüni, Hühne (Heintze 169, 184), Hüni, Hüno, Hünicke aus Hunnen (Knorr 25), Hunno, Huno (Bronns 51), Huno, Hunne (Zahrenhusen 17), Huno, Hune (Ahlers 152), Werner Huno (Fehling 6, 21), Huno (Reimpell 21, 64), Hunico l. Huneco 1249, 1298 (Mahnken 13), Hune-ko 1294 (Carstens 24, 41), Hunnecho, Hunneche (Wagner 5), Wernero dicto hune l. huno 1287, Wernerus Huno 1289, cum Alexandro hunone l. Alexander Huno 1289, Wernerus Huno 1290, ex parte Hunonis de Karowe 1347 USL I 468, 486; II 1033, 825/Luderus dictus Hune 1289, Huno, Hüne, Hunne 1347 HambU I 707; III 102; IV 266, 458. Nimi tavataan myös Baltiassa, esim. Mick Huna, Matz Huna 1698 Viron Harjumaassa (P.Johansen, Nordische Mission 208).

?**Häme**, sukunimi — Hem, Heme, Hemeke, Hemke (Bronns 48).

Tanskalaisia tarkoittavat hansalaisalueilla Dano, Danna, Danne, Tanne, Tanno (Förstemann 401), Dana = der Däne, Dann, Tenno (Heintze 134) ja Ruotsissa Daene, Deene, Denne (Sundqvist 409). Suomessa ovat tavallisia

Juuti, Juutinen, Juutila, Juutilainen, esim. Crister Jute 1541, unge peder Iute 1542, skyttare Söffring Juthe 1561 Viipurin linnan väkeä /Matz iute 1541, Jörian Jwthe 1545, lasse Juthe 1558, Iöns iute 1560 Viipurissa/S iuthe 1552 Jääskessä/B Iwte 1553 Kivennavalla. Baltiasta on merkitty Jovannis Judesson 1371, Jons Jutesson 1376 Tallinnassa (Feyerabend 59). Juuti-nimistä ks. Klemetti 190.

Gooteista ovat lähtöisin **Kautia(inen), Kautio, Kauto(nen), Kautola, Kauto(nen), Kautti, Kautto(nen), Kauttu(a)**, edellisiä nuoremmat **Kuoto** ja **Kuotti** -nimet, mahdollisesti osa **Kuutti(nen), Kuutto(nen)** -nimistä, ja Förstemannin mukaan myös **Kausa, Kauso** -nimet, esim. Knuttz Kautto 1550 Eurassa AST 35/Cauttu 1571 Ruovedellä, **Kauttua**, Kauffthua 1571, kylä Eurassa, Ffilpus Kautuan (gen.) 1550, Madz Kaufftuan (gen.) 1552 Eurassa SHL IV 49, 205, AST 35, 215/Thomas Koota 1550 Ulvilassa AST 4/Silvester kuotti 1551 eli Silv kuotti 1556 eli Siluå kuottilan 1564 Messukylässä, Madz Kuottila 1571 Hämeenkyrössä SHL IV 134/Nicolaus Gutason 1330 Ahvenanmaalla MK 37 (Thors 45), knecht Amund Gwtthe 1555 Turun linnan väkeä, Anti Kwti 1557 Antrean Saviniemessä, joskin samoilta tienoilta on merkitty Thomas Skutij 1687 VA jj 25:894

— Gauta, Gaut, Gaudia, Gaudo, Gauto, Gause, Gauso (Förstemann 606), Gaud, Gauta, Gaute, Gauto (Heintze 153), Gauto = Gote (Zahrenhusen 17), ghote (Reimpell 64), Gaut (Trautman 137, 138), Eylardus Gode 1301 (Carstens 47), Baltiassa G(h)ute 1398 Riikassa, Henric Ghote 1378, Vrederyck Ghote 1384 Tallinnassa (Feyerabend 50) ja Skandinaviassa Einar der Gote 1317 Bergenissä HU II 128.

Kautia-nimistä ks. Viljo Nissilä, Kangasalan Kautialan kylän nimistö. Kangasalan talonpoikaiselämää Palon suvun asuma-alueilta IV (1973), Kauti, Kauto -nimistä Klemetti 218- ja Kausa-nimistä Kepsu 91-.

Kuurilaisia merkinnevät nimet **Kuure, Kuuri(nen), Kuurila, ?Kuro(nen)**, Morthen Kure 1541 Viipurissa, Hendrich Kurländer 1581 Käkisalmissa, Kurböle (Granlund 319-), muinaisruotsin **Kuuri** Kurländer (Karsten, Germanisch-finnische Lehnwortstudien 204), de Kyren (Sundqvist 218-)

— Kuren, Kure, Cureke, Bernard Curlant, Hinricus Kvre 1346 (Ahlers 19, 100, 157), Johan Kuro 1229 (Fehling 4), Ludolph Kure 1308 (Brandt 27), Gotscalcus de Kuren 1206, Hinrico dicto Kuren 1337 HambU III 390; IV 1/Ludico de Curen 1253, Hinricus et Elerus milites dicti de Kuren (Kyren) 1301, Ecbertus Cure 1307, Winandus Cure 1335 USL I 178; II 118, 1043, 565/Curo, Cure 1287 Riikassa (Feyerabend 145). Appellat. **Kure** wächter, späher (Mahnken 65) tuskin sopii näin laaja-alaisen nimen selitykseksi.

Olivatkohan kyröläiset kuurilaisia (Kuurinmaalta)?

Maurilaisia (maureja) tarkoittavat **Maura(nen)**, **Mauri** (myös ristimänimenä), **Mauria**, **Maurio**, **Mauro**, **Muuri(nen)**, **Muuro(nen)**, **Muurila**, **Muurikka**, **Muurikainen** ym., esim. **Mauriala**, Oleff Maurialan (gen.) 1550, Mads Maurilan (gen.) 1552, Huittisissa AST 24, 154/Hannus murin 1543 eli Muri-la 1556 Kuolemajärvellä/Jons muricka 1543 Säkkijärvelä/Morik, Murick 1650 Alavetelissä (Karsten 229), Maurumaa 1411 Kalannissa (Meri I 109-)

— kansallisuusnimeä merkitsevän Maura-vartalon johdokset Moric, Morich, Moricke, Morcke, Morico, Mor, Moor (Förstemann 1117), Mohr, Mohrig tai vähemmän todennäköisesti appellatiivista das Moos = alasaks. Moor kehittynyt henkilönnimi Mohr (Heintze-Cascorbi 273, 282), Mohr, Mauro (Knorr 33), Morekinus (Reimpell 22), Mor, More, Mur HU II hakemisto/Morekino l. Morekinus 1284, Godeke morum 1290, Henricus Mor, Luderer Mor 1321, Hinrico Moor 1334, Hinric Mur 1342, Hermanno More 1379, Hermanno Mur 1391 USL I 463, 500; II 704, 843, 1050; IV 393, 594, 610/Herbordus Mor 1320 BrschwU II 636/Henneke van deme More 1342 HambU IV 139. Nimi oli levinnyt Novgorodiin, esim. Thidericum Morink 1342, Johannes Moreken 1300-luvulla HU II 325; III 318, Baltiaan, esim. dominus Mor 1287 eli Dominus Conradus de Mor 1288 Riikassa (Bunge I 1, s. 645, 653)/More, Moren, Arnold Moreke, Moringe, Morink, Hermannus Moreman, Conrad Mureman 1286- Riikassa (Feyerabend 62, 102, 114) ja Ruotsiin, esim. van Morin (Sundqvist 247). Nimistä ks. Viljo Nissilä, Muurlan nimestä, O. Koivisto ja V. Saariluoma, Kotipitäjäni Muurla 7—15 ja nimestä Muurasjärvi Viljo Nissilä, Pihtiputaan vanhaa nimistöä. Pihtiputaan kirja 82-. Toisin on nimen selittänyt Viljo Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 226.

Preussilaisista (preusseista) ovat lähtöisin **Pryss**, **Prytz**, **Ryytsä**, **Ryyttä**, esim. Oloff Pryds 1395, Olof Prys 1462 Taivassalossa MK 227/Hans Prys-sen 1555, Anders Pryss 1557 Turussa/per brysse 1571 Ulvilassa/ffabian prydz 1545, Jacob Asmus prydz 1559, blasius prydz 1566 Viipurissa/Hans Prytz 1616 Käkisalmissa/Oloff Prydza 1475 Vehmaan käräjillä IFM 68/**Rytsälä**, murt. **Ryyttälä**, kylä Taivassalossa (Meri II 148-). Nimi on tunnettu Ruotsissa, esim. Prutze (Sundqvist 412), ja Baltiassa, esim. Pruse, Prutze, Pruze, Pryse 1359- Riikassa, 1420- Tallinnassa (Feyerabend 129), Lyypekissä Puce (Reimpell 64).

Puolalaista merkitsee **Puolakka**, **Puolakkainen**, mahdollisesti **Puola(nen)**, esim. Jören pälacka 1585 Käkisalmissa, Bertill Pälack 1663 Jääskessä

— Polack, Pollack = der Pole (Heintze 238), Pohl (Knorr II), Pollack (Bach 239), Thomas Pole 1418 Tallinnassa (Feyerabend 148). Nimestä ks. Viljo Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 161.

Saksalaisia (saksoja) ja saksilaisia (sakseja) merkitsevät **Saksa(nen)**, **Sak-**

si(nen), Sassi, mahdollisesti **Sassali**, esim. Peter Saxa 1635 Jääskessä VA jj 2:330/Carl Saxa 1675 Antreassa VA jj 20:189, Staffan Saxa 1726 Viipurissa (Lagus)/Andirs Sasse 1539 Uudellakirkolla IFM 94, Hans Sasse 1548 Viipurissa, Gilius Sasse 1558 Turussa (Bidrag till Åbo stads historia VII 37), Lars Sasse 1639 Viipurin pitäjässä VA jj 3:4/**Saxby** (Granlund 251-)/**Saksala**, kylä Kymissä ja Luumäellä/**Sassila** 1550, Sassebij 1551 Eurajoella AST 8,97

— Saxa, Saxe, Saxo, Sachs, Sachse, Sass, Sassa, Sasse (Förstemann 1288), Sahs, Sachsen, Saxe, Sasse, Sassel (Heintze 249), Sachs, Sass = der Sachse (Knorr 38;II 4), Sasse (Bronn 70), Sachse, Sasse, Sass (Zahrenhusen 17), Sasse, Saxo (Reimpell 64), Sasse 1208, Saxo 1299 (Mahnken 17), Saxar, Sachs(e) (Bach 181, 239), de Sassen, Sasse, Saxo yleisiä Lyypekissä USL II hakemisto 1159, Thiloni de saxa 1290, ex parte Hermann Sassen 1305, Mathie Saxoni 1316, in Hospicio Hermann Sassen 1350 USL I 511; II 1039, 1316; III 104/Thidericu Sasse 1306, Boge Sasseke, Johannes de Sasle l. Sasel 1329 HambU II 598; III 70, 597, 598/Peter Saxesen 1287, tanskalainen vasalli Virossa HU I 353. Nimet ovat levinneet Baltiaan, esim. Sasse, Zasse, Saxe, Saxo, Du(t)sche, Duze, Dyschen, Theutonicus 1286- Riikassa, 1315- Tallinnassa (Feyerabend 97, 135), ja Ruotsiin, esim. de Saxonia, Sasse (Sundqvist 294, 414).

Thyrynkiläisiä (thyyrinkejä) ilmaisee mahdollisesti **Turenki**, Turengi, kylä Janakkalassa SHL III 14, josta on merkitty 1599 Simon Twrengi (Turun hist. yhd. juhla kirja IV 46). Ryhmään kuuluu skyttare Hans döringh 1566 Viipurin linnassa

— Thuring (Förstemann 1467), During = ein Thüringer (Heintze 129), Thuringus (Reimpell 63), Thuring, Thuringus, Thuringi 1275 BrschwU II 585, Lantgravius thuringie 1226, Hermannus Thuringus 1259, Thedorico during l. Thyderico Thurringe l. Theodorico during l. Thydericus Thurringe l. Thyderico doring 1290 USL I 45, 500, 501; II 24, de Thoringis HambU IV 487, Doringh, Dorynck 1385- Tallinnassa (Feyerabend 109). Ks. Sundqvist 409.

Vendiläisistä (vendeistä) ovat lähtöisin **Wendt**, **Wendell**, **Ventäinen**, **Vento**, esim. Anders vendon 1543 eli Anti Wendeinen 1560 Muolaassa/per wendon 1544 eli p wendoijn 1553 eli p wendäin 1557 Jääskessä/Joan wendon 1543, m wendän 1566 Viipurin pitäjässä/Wendele 1546, kylä Lohjalla EFM 100/**Ventelä**, kartano Viipurin pitäjässä/**Ventelä**, kylä Vuokselassa/Vende 1553, Vendi 1554 Tyrväässä/**Vintala**, kylä Liedossa/**Vimpeli**, ruots. **Vindala** (< Vindböle), pitäjä

— Wand, Wandi, Wando, Wendo (Förstemann 1525), Winid, Winden, Wenden, Winde, Wende, Windt (Heintze 293), Wende, Windisch (Bach 239), Wende, Wendt (Knorr 46; II 4), Wendeke (Carstens 41), Wende 1263 HambU I 553/Goscalco dicto Went HU II 4/Boldewinus de Wenden 1276, Wendelen 1286, Petrun Wend 1342, Thideke Wende 1362 USL I 347, 482; II

706; III 432. Nimi on tunnettu Baltiassa, esim. Wenden, Wenda 1230, Nicolaus Wend 1398, Claus de Winda 1419 Riikassa, Hinricus Went 1378, Andreas van der Wyndae 1419 Tallinnassa (Feyerabend 145, 148). Ventälänimistä ks. Klemetti 411.

Saksan välityksellä on ainakin osa nimistä **Skott, Unger (Hunger), Tattari** tunkeutunut suomalaiseen nimistöön:

Skott (Kotti), esim. Schätt Willam Kleilan eli Willam Skått 1617 Käkisalmissa/ehkä rakuuna Hans Schotte 1557 Turun linnassa (Bidrag till Åbo stads historia VII 20), joskin eräät myöhemmät nimet liittyvät sotilasnimeseen **skott** laukaus, ehkä Simon Skåttj 1672 Jääskessä VA jj 17:75

— Schott, Schotte (Heintze 255), Schott(e) (Knorr II 4), Schott (Bach 239), Jacob de Schotte 1455 Tallinnassa (Feyerabend 147). Skotte-nimistä ks. Klemetti 411.

Unkarilaista merkitsevät **Unger, Hunger**, esim. Henric vngeri 1479 (Heikki Ojansuu, Kallialan seurakunnan keskiaikaiset kirkontilit (vv. 1469—1524), s. 17, 43)/p hungeri 1561 Viipurin pitäjässä/Nils Hunger 1594, Jakob Hunger 1604, Johan Unger 1646 Viipurissa (Lagus)/Anders Unger 1624 Turussa (Bidrag till Åbo stads historia II 59)/**Unkela** l. **Unkerla**, Wngerala 1571, kylä Kiikassa SHL IV 111/**Hunkerinkangas**, vrt. Hungerinniitty 1836, Johanneksessa/**Unkari**, suku Hollolassa — Hungar (Förstemann 933), Ungern, Ungeren, Ungari(a) 1287- Riikassa (Feyerabend 148).

Tataarilaisia (tataareja) merkitsevä **Tattari**, esim. Thomas Tattara 1552 Ulvilassa AST 197/Tattara 1550, Tattaraby 1571, kylä Nakkilassa/Petter Tattarlain 1613 eli Peer Tattari 1615 Pyhäjärvellä Karjalan kannaksella — Johannes Thatere 1277, Johannes Tatere (Thartarus) 1286 USL I 488; II 1030/Fredericus Tater(e) 1288 Riikassa, 1336 Tallinnassa (Feyerabend 148). Monet myöhemmät nimet liittyvät tattariin ja sen viljelijään.

Tarkempaa paikallisuutta ilmaisevat muutamat kaupunkien ja maakuntien nimet: **Berlin** einer aus Berlin (Knorr II 6), suku Viipurissa, **Berner**, suku Viipurissa ja Kannaksella, Heinrich Berner 1368 Riikassa, Godert I. Godeke Berner 1382 Tallinnassa. Nimen lähtökohtana joko appellat. der **Bär** karhu (Bernhardus, Bernhard, Berend, Bernd ym.) tai einer aus Bern (Heintze-Cascorbi 133, 140; Feyerabend 42).

Bremer, suku mm. Viipurissa, esim. Claes Brämer 1559, Tönnnes v Brämen 1550 Viipurissa. Nimen lähtökohtana on einer aus Bremen (Knorr II 11), Gerungi de Breme 1226, Johannes Bremer 1342 USL I 3, 708; Bertoldus de Bremen 1287 Riikassa (Feyerabend 106), Ruotsissa on van Bremen (Sundqvist 111-); **Danzig**, einer aus Danzig (Knorr II 111), esim. Birgitta Dantzig 1500 Turussa FMU VI 167.

Hamburg, einer aus Hamburg (Knorr II 11), esim. Hannes Hamborgh 1423, Herman Hamborgh 1451 Turussa MK 308, 444/Hendrick Hamburi 1551 Kokemäellä AST 79/U Hamborgh 1552 Viipurissa/Johan v Hamborg

1616 Käkisalmissa; **Krakau**, einer aus Krakau (Knorr II 111), suku mm. Viipurissa; Hinsike Krakowe 1324 Tallinnassa (Feyerabend 128).

Lybeck, einer aus Lübeck (Knorr II 13), esim. Henric de Lybik 1325 Turussa/Lybbeck 1452, Jören lybeck 1548 eli J von Lybich 1552, p lybäck 1559 Viipurissa. Nimi on tunnettu Baltiassa, esim. Lube(c)ke, Lubike, Lybeck 1231- Riikassa, 1343- Tallinnassa (Feyerabend 116), ja Ruotsissa de Lubeke (Sundqvist 236); **Münster**, einer aus Münster (Knorr II 13), esim. **Mynsteri**, talo Ulvilassa (Hist. Ark. XI 514). Nimestä ks. Sundqvist 248-; **Pariisi**, gerardo pariis, Conradi Paris 1336 Turussa MK 52, 53; Ruotsissa on tunnettu nimi Paris (Sundqvist 264); **Rääveli** (Tallinna), esim. Engelbrecht v Reuel 1559 Viipurissa.

?**Ässa**, esim. **Ässä**, vanha kantatila Noormarkussa, **Ässä**, talo Pälkäneellä, **Ässälänjärvi** Kankaanpäässä, **Ässänmäki** Lopella, joskin osa luontoniemistä kuuluu perinteen mukaan muotoassosiatiivisiin nimiin — (von) Essen, joka esiintyy sekä Baltiassa että Skandinaviassa. Ks. Sundqvist 264.

Yleisimpiä saksalaisten tulosuuntaa osoittavia nimiä on **Westfal** (Knorr II, Reimpell 64), esim. Hans Westfaal, caniche j Abo 1359, Hannilse Vestfaalsson 1363, Lafrindze Westfall 1373, kaikki Turusta MK 109, 118, 147, Jacob Westphalen 1632 Turussa (Bidrag till Åbo stads historia IV 115), Baltiassa, esim. Westfalus, Westphali 1286- Riikassa, 1354- Tallinnassa (Feyerabend 97), Ruotsissa Westfal (Sundqvist 358, 421).

Paikallisuutta pohjoissaksalaisessa nimistöissä ilmaisevat mm. Albert v.d. Molen (Fehling 7), Dapifer et Johannes fratres dico de Molen 1240, Cunradus de Molen 1289, Arnde van der Molen 1350, Jacob van der Molen 1461 USL I 91; II 1032, 879; X 61, ja yleisiä ovat paikannukset van der Molen, de Molen, de Molendino kaikissa hansalaisten lähdekirjojen hakemistoissa. Ruotsissa on tunnettu myös van der Molen (Sundqvist 377) ja samoin Baltiassa van der Mole(n), Molendino (Mola) Riikassa 1287-, Tallinnassa 1287-, Johannes Hersemole 1319 Tallinnassa (Feyerabend 150, 155). Mikäli tämä yleinen nimi on tunkeutunut Suomeen, se voinee esiintyä **Muola(a)** -nimenä, mola 1541, Mola 1553.

Friisiläisalueilla Westfalenissa on Kamp-nimiä, esim. Kampe (Zahrenhusen 136), de campe 1255, de Campen 1337 (Sundqvist 197), mistä se on levinnyt Ruotsiin, esim. Gudskalk Kampn 1414 Linköpingissä (Sundqvist 197-), Baltiaan, esim. Hinse vamme Kamp(e) 1381 Tallinnassa (Feyerabend 155) ja Suomeen, esim. Hans wan Kampen 1415 Turussa MK 262. Ryhmään liittyy ainakin osa suomen **Kamppi(nen)** -nimistä (ks. Klemetti 206-). Nimen pohjaksi on arveltu appellat. **Kamp** eingeschlossenes Grundstück eines einzelnen Bauern (Gottschald 250).

Epämääräistä heimoa ja kansaa ilmaisevat seuraavat nimet: **Haima(nen)**, **Haimi(nen)**, **Haimakainen**, **Heima(nen)**, **Heimo(nen)**, **Heimolainen**, esim.

Oluff Haima 1571 Hämeenkyrössä SHL IV 134, O heijmoinen 1553 eli Olli heijmann 1557 Kivennavalla, Pafual Heimain 1567 Viipurissa, **Haimila**, kylä Luumäellä, **Heimala**, kylä Luumäellä — Haimi, Haimo, Heimo (Förstemann 731), Haimo Heimo (Knorr 20), Heimo (Brons 93), Haymo, Heimo 1103 Kölnissä HU III 367, 368, Heyme Riikassa (Feyerabend 10). Nimen levikistä ks. Kepsu 21—29, 567, nimestä Haimari Klemetti 120. **Hulkka**, **Hulkki**, **Hulkko(nen)**, esim. vasilie hulcka 1559 Viipurissa, Grigo Hulki 1618 Parikkalassa, Hulkkio, Hulkis 1542 Kaarinassa EFM 81, **Hulkkola**, talo Taipalsaarassa (vrt. viron **hulk** joukko) — Fulca, Fulco (Förstemann 547), Fulka, Folk, Volk (Heintze 149), Fulk (Brons 107), Folke, Fulko (Zahrenhusen 134), Hulke (Brons 51), Fulco, Fulconi HambU I 33, 149, Fulco dictus Skelge 1338 Turun seudulla MK 57 (Thors 30).

Liuta(nen), **Liutu**, **Liuttu**, esim. per liuda 1569 Karkussa, Märthen Liutha 1638 Virolahdella VA jj 1:216 (suom. **liuta** joukko) — Liutho, Liutto, Leudi = populus (Förstemann 1030—1032), Liut = Volk (Heintze 209), Liudo (Brons 96). **Pulkka(nen)**, **Pulkki(nen)**, mahdollisesti etuvokaaliset **Pylkki**, **Pylkkä(nen)**, **Pylkkö**, esim. Henric Pylki 1571 Vesilahdella SHL IV 202, Páual Pylkäinen 1571 Virroilla SHL IV 208 — Pylk (Brons 99). Pulkkinimistä ks. Klemetti 384 ja Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 164.

Tiuta(nen), **Tiuti(nen)**, esim. Jon Tiudh l. Tiuda 1553 Perniössä, Mattz Tiuttu 1552 Loimaalla AST IV 178, Johan Tiutuinen 1665 Viipurissa VA jj 12: 436, **Tiutinen**, saari Kymissä — Theuta, Thiudes, Tiuto (Förstemann 1409, 1410), Theudo, gootin thiuda = Volk, Tiuto (Heintze 275), Diude (Brons 34). Thiude-nimistä ks. Thors 87.

II

Suomen ruotsalaismurteiden tutkija T.E. Karsten on osoittanut (Svensk bygd i Österbotten nu och fordom I 293 ym.), että Etelä-Pohjanmaan asutusnimistössä on runsaasti saksalais-ruotsalaista ammatteja, virkaa ja säätyä merkitsevää sanastoa, joka on siirtynyt sukunimien funktioon, esim. Berskar, Hojar, Konstar, Kontur, Krutar, Liuhtar, Måtar, Skotar, Smalar, Sämskar, Topper, Veikar. Niitä ja eräitä muita on todettavissa myös muualta nimistössämme.

Dobblare uhkapelaaja, esim. Asmus dobblar 1559 Viipurissa, ruotsalai-

nen, alun perin saksalainen nimitys, esim. Dobeler 1358 Riikassa (Feyerabend 218).

Hyyttäri, saks. **Hüter** der Hüter, Aufseher (Heintze-Cascorbi 226), Nastolan Heinämaan kylän kansanomainen nimi, joskin nimen merkitys (vartija) on taustaltaan epäselvä (ks. Markus Lehtinen, Nastolan erä- ja rajahistoria 27).

Junkkari, esim. Nisius ionckar 1546, Hin iunckare 1569 Karkussa/ hein iunckar 1546 Tyrväässä/Junkkari 1625, talo Laihian Potilassa. Nimen pohjana on saksalainen sn. **Junker** junger Herr (Heintze-Cascorbi 234), appellat. junker, juncher (Schiller-Lübben) tai ruotsin junker, junkar, junkare (Södervall). Nimestä ks. Junkarböle (Granlund 315).

Karppi, **Karppinen**, esim. Andris Garp 1432 Turussa MK 147 eli Andris Garper 1387 Vehmaalla MK 193, Hannus Garp 1432 Turussa MK 336, Lars Garp 1466 Kokemäellä, Kadrin Garpi 1552 Huittisissa AST 154, Garpsboll 1451 Inkoossa FMU IV 19, **Garpom**, kylä Liljendalissa (Granlund 388), **Garpörarna** Pohjanlahden Raippaluodossa, **Karpinniemi** l. **Karppinki** Vehkalahdella, **Karppila**, yleinen kylän- ja talonnimi. Keskiajan ruotsin **garp**, **garper** merkitsi Pohjoismaissa oleskelevaa saksalaista ja sitä käytettiin erityisesti hansakaupungeista kotoisin olevan saksalaisen pilanimenä (Söderwall), joskin sn. Garp oli käytössä myös hansa-alueilla, esim. Arnold Garp 1350 USL II 906, ja Baltiassa, esim. Jacob Garpe 1433 Riikassa (Bunge I 8, s. 407). — Eräitä etenkin itäsuomalaisia vastaavia nimiä Karp(pi) on vaikea erottaa kristillisperäisestä Polycarpus -nimen hypokorismista (ks. Viljo Nissilä, Suomen Karjalan ortodoksinen nimistö. Viipurin Suomalaisen Kirjallisuusseuran toimitteita I 80).

Nimen synonyymi on kauppiasta merkitsevä appellat. der **Gast**, esim. Arnoldus Gast 1259, Cunradus Gast 1283 USL II 23, 1020, joka ruotsin kielestä lähteneessä asussa on yleinen nimistössämme (Kesti, Kestilä, Kestinen). Kestilä-nimestä ks. Klemetti 230.

Kemppa(inen), **Kemppi(nen)**, **Kämppi**, esim. Per kempin 1543 Jääskessä, m kempe 1557 Viipurissa, hen Kemp 1560 Vesilahdella, Kemppainen, suku Oulussa — Kempa, Kempe, Kempo (Bronns 56), Kamp (= der **Kampf** taistelu), Kempe, Campe (Heintze 191). Kemppainen, Kemppi, Kempus -nimistä ks. Klemetti 224, joista Kemppi(nen) -nimet ovat lähinnä lähtöisin ruots. appellatiivista **kämpe** soturi, sankari (myös hn. Kaempe) (ks. Viljo Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 225, 226).

Knaapi(nen), **Naapi(nen)**, **Naappi(nen)**, esim. Hinzekin Knap 1395, Hinza Knap 1423 Turun seuduilla MK 147, 180, 277, 309/OI Knapi 1548 Isonkyrön Ventälässä/Thomas Knape 1557 Nauvossa/hen knape 1560 eli hen nobilis 1562 eli hen Knapi 1563 Vesilahdella, jonka lisänimi nobilis viittaa säätyluokkaan/**Knabsby**, kylä Karjaalla/**Naappila** 1571 Orivedellä SHL IV 183/**Knaapila**, **Naap(p)ila** yleinen talonnimi. Nimen pohjana on saksan ap-

pellat. **Knabe** ein junger, unverheirateter Mann, Knecht, Puer (Schiller-Lübben), ruotsin **knape** gosse, yngling etc. (Söderwall), ja ilmeisesti ruotsin välityksellä lainautunut suomen **knaappi** sotilaspalveluksessa oleva asemies, asepalvelija, alempaan aatelistoon kuuluva mies (ks. T.E. Karsten, *Minnen av forntysk kultur i Österbotten* 79). Myös Baltiasta, Riikasta, on mainittu 1458 Knape merkityksessä jüngerer, unverheirateter Mann, Knecht sekä sen rinnakkaisnimitys **Knecht**, suomen nihti, 1485 Riikasta (Feyerabend 215). Suomessa on yleinen **Nihti(lä)** -nimi, esim. Erich Knecht 1561 Kemiössä, Michill Knicht 1561 Perniössä, Thomas Knecht 1564 Viipurissa, bert Knicht 1569 Tyrväässä, Paffwall Knecht 1613 Sakkolassa, **Nihtiö**, vrt. Anders Nihtiolda 1454, kylä Pyhärannassa (Meri I 116-). Nimistä Knaapi, Knihti(lä) ks. Klemetti 248, 249.

Kontturi, suku esim. Elimäellä 1603 (Elimäen pitäjän historia I 41). Nimen pohjana on saksan appellat. der **Komtur** Verwalter oder Amtsträger eines Ritterordens, Inhaber einer höheren Ordensstufe, esim. Revaler Komtur Helmich Depenbrok 1489 Tallinnassa (Feyerabend 209).

Kopperi, suku Viipurissa — Kopper (Knorr 18), Copper (Bron 32), Copper (Mahnken 46, 58), Koper 1489- Tallinnassa (Feyerabend 209).

Koster sisältynee Karjalan kannaksen Pyhjärven pitäjän kylännimeen **Kostermaa**, Costerma 1613, mitä tukee murteelle vieras sakkolalaisen naapurikylän **Haidermäa** (murt. **haitermoa**), Haitterma 1613, joka on yhdistettävissä alasaks. henkilönnimeen Heidher, Heider, Hayder (Heintze-Cascorbi 198). Nimi on lähtöisin appellatiivista **Koster**, **Kuster** der Küster, urspr. Hüter des Kirchenschatzes, später Aufseher über das Kirchengebäude (Schiller-Lübben), josta on muodostunut sukunimi Kuster, alasaksan Coster (Heintze-Cascorbi 253), Elerus de Koster 1372 (Carstens 96), Baltiassa Koster 1378 Tallinnassa, Coster 1480 Riikassa (Feyerabend 211). Vertailuaineistoa olen löytänyt Lapin nimistöä, mutta se voinee olla eri alkuperää.

Kremer, **Krämer**, esim. Andrea Kraemaerae l. Anders Krämare 1347 Turussa MK 81, Ghercke l. Ghereke Kremer 1387 Porvoossa FMU I 407, Henrich Kraemaerae 1437 Tenholassa MK 360, Eskill Krämare 1599 Viipurissa (Lagus), Jacob Krämer 1688 Äyräpäässä VA jj 26:399, Petter Kryddekrämar 1624 Turussa (*Bidrag till Åbo stads historia* II 1) — Aleke Cramere 1309, Godeke Cramere 1314, Bertold Cramere 1320 BrschwU II 623, Hinceken Kremere 1347 USL II 818, Cramer 1355 Tallinnassa, Kremere 1395 Riikassa (Feyerabend 209). Nimen pohjana on appellat. **Kremer**, **der Krämer** (Schiller-Lübben), ruotsin **krämare**, **krämari** merkityksessä pikkukauppias (Söderwall), mistä on kehittynyt hansalaisalueilla yleinen sukunimi Krämer (Heintze-Cascorbi 247), joka on levinnyt Baltiaan, Ruotsiin ja lähinnä sen kautta Suomeen.

Nimen synonyymi on Haag, Haak(e), Hagi, Hago (Förstemann 715, 716), Haga, Hago, Hake, Hako (Heintze 162, 163), Haage, Haak, Hage, Hagen (Brons 46), Haake, Hage, Hago, Hake (Zahrenhusen 135), Mattes Hacke 1342 HU II 326, Hacke, Hake, Haken 1354 Riikassa, 1369 Tallinnassa (Feyerabend 208), Gotschalk Hake 1408 Tartossa (Bunge IV 610), pohjana appellat. **hoke, hoken, hoker** (merkityksessä **hake, haker** der Kleinhändler, Krämer). Nimeä Suomessa vastannevat **Haaki, Haaka(nen)**, joista ks. Granlund 311 (Haxböle) ja Klemetti 115 (Haaki).

Kämäri, mahdollisesti **Kämärä(inen)**, esim. Marti Kemmerer 1548 eli Märten kämner 1573, Hans Kemner 1628 eli Hans Gemner 1653 Viipurissa, Johan Kämnräs (gen.) 1649 Jääskessä VA jj 6:25/Simo kämärä 1544 Muolaassa, Antti kämere 1559 Jääskessä/**Kämärä**, kylä Heinjoella — Kemerere (Ahlers 153), hinricus kemere (Reimpell 19), Engelbertus Kemerere 1350, der Kemerer = der Vorsteher der städtischen Kammer (Carstens 96, 111), Konrad camerarius l. kämmeren 1165, Betrammus camerarii l. kämmere 1263, Heinrich Kemerer l. Hinrico Kemerere 1342 HU I 12, 208; II 323/Kemerer, Kemener 1386 Riikassa, 1387 Tallinnassa, pohjana der Kämmerer der die Kammer, das Rechnungswesen eines Fürsten oder einer Bürgerschaft unter sich hat (Feyerabend 215).

Köninki, Köönikkä -nimistä ks. s. 169.

Saks. **Moller, Müller, Möller** (Knorr II 26), esim. Make Moller 1343 HambU IV 157, ovat suoraan tai ruotsin välityksellä levinneet Suomeen (**Mylläri/nen**). Nimestä ks. Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 222.

Monikka, esim. Biörn j Monichala 1470 Rengossa FMU IV 347/Lauri monikan 1559 Jääskessä/p monickainen 1559 Uudellakirkolla Kannaksella/Ol monickanen 1573 Kangasalan Monikkalassa/Monickala 1571 Janakalassa SHL III 28/**Monikkala**, Monickala 1571, kylä Kangasalla SHL IV 170

— Munis-vartalosta Mone, Mohnike (Heintze-Cascorbi 285), Munk, Monik (Knorr II 27), Monic, Monachus, Monk, Reineke Monic 1318 (Ahlers 17, 161), Johannes Monachus l. Monic 1233 eli Johannes Monachus 1289, Lampertus Monachus 1259, Halkerus Monic 1296, Henneken Moneke(n) 1342, Hinricus Monnik 1347 Novgorodissa, Johanni Monek 1366, Thidericus Monek 1368, Johannis Monnich 1400, Johanni Monike 1423, Geseke Moneke 1457, Jurien et Peter Monik(e) 1469, Hannes Monyk 1394 Bornholmissa, mester Peter Monick 1466 USL II 12, 1032, 26, 82, 703, 812; III 642; IV 107, 800; VI 504; IX 537; XI 168/Monek, Monich de Stedere 1314 BrschwU II 659/Radeke an der Moneken 1343, Conradus Monek 1347 HambU IV 142, 276, 470/Henneken Moneken 1342 HU II 321/Monachus 1286, Monik, Monnik, Monyk, Monekinus 1381- Riikassa, 1343- Tallinnassa (Feyerabend 211), pohjana Mon(n)ek, Mon(n)ik, Monk = der Mönch (Schiller-Lübber). Nimen myöhemminä synonyymeinä ovat **munk**-sanat ja

Munk, Munkki -nimet, esim. Mattz Munck 1552 Ulvilassa AST 191/Henr muncki 1555 Pirkkalassa/Oleff Munck 1561 Perniössä/Hans Munck 1615 Käkisalmissa/Jöns Munk j Munxby 1551 Siuntiossa EFM 8. Nimestä ks. Granlund 245- (Munkby). Vähemmän todennäköisesti nimiryhmä liittyy suomen **moni**-sanaan.

Panssari, esim. knekt Peer Pantzar 1618 Käkisalmen linnassa, Andreas Panser l. Pantzer 1422 Tallinnassa (Feyerabend 193, 240), sotilaan tai aseesevän nimitys (nimityypistä ks. Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 152-).

Pelzer (turkkuri), esim. Jonis Pelzer, Andris Pelzer 1420 Turussa FMU II 247, vrt. Hinricus Pelz 1289 USL II 1035. Saksan der **Pelz** turkki, nahka.

Printz, esim. Nils Printz 1675, Henrik Printz 1694 Viipurissa (Lagus), Printzinmäki 1833 Jääskessä (Nissilä, Vuoksen paikannimistö I 390), **Rinssilä**, talo Liperissä.

Ravanti, esim. Erich dravanth 1550, Abraham Drauanth 1568 Viipurin linnassa, Olof Rafwand 1686 Antreassa — Drabant, Traband l. Fussoldat (Heintze 278), joka suoraan tai ruotsin välityksellä on lainautunut suomalaiseseen henkilönnimistöön.

Richter, yleinen sukunimi pohjoissaksalaisilla alueilla (Heintze 40—43) on lainautunut suomalaiseen henkilönnimistöön.

Schmidt, seppää merkitsevä Schmied on ollut yleinen hansalaisalueilla ja on levinnyt Baltiaan, Ruotsiin ja Suomeen, esim. Smi(d)t, Schmydt, Smyt 1292 Riikassa, 1312 Tallinnassa (Feyerabend 190).

Sidensnöre, esim. Claus Sidensnöre 1627 Viipurissa (Lagus), on alun perin saksalais-ruotsalainen ammattisana, esim. Hermannus Sidensnor (Reimpell 24). Vrt. Olkinuora, suku ja kylä Antreassa (Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 152, 153).

Sutti(nen), esim. Hendrick Sutti 1550 Huittisissa AST 43, **Suttio** 1540, kylä Vehmaalla (Meri II 161), mahdollisesti saks. **Schutte (Schütte)** ampuja, jousimies. Hypoteesia tukee sotilasnimi Schutte, sagittarius, Riikassa 1358-, Tallinnassa 1362- (Feyerabend 216).

III

Suomen saksalaisperäisessä nimistössä on joitakin adjektiivisia nimiä, jotka ilmaisevat sekä ulkonaisia, ruumiillisia että sisäisiä, henkisiä ominaisuuksia. Niitä on kiteytynyt myös ruotsalaiseen nimistöön, joten kyseisen aineiston lähtökohta on vaikeasti ratkaistavissa.

Ernst (vakava, totinen) etunimenä (Vilkuna), Baltiassa Ernest (Feyerabend 17).

Gross, Groth, esim. Jöns Gross 1543, Grotze 1570 Vähässäkyrössä; **Gros**, talo Närpiössä (Karsten 27)/Andris Grote 1453 Inkoossa FMU IV 43/Berend Grote 1484 Turussa FMU V 80/Gudmund Grott, Jonis Grotta 1546 Närpiössä/Thomas Grott 1541, m grott 1554, Mickell grotius 1558, M Grottin 1560 Viipurissa/B groth 1550 Kivennavalla/p grottinen 1552 Uudellakirkolla Kannaksella/**Krootila** l. **Kruutila**, Grothela 1437, Grotela gudz 1440, Grottila 1455 MK 357, 383, 455, Grottila 1571 SHL IV 41, talo (kylä) Kokemäellä.

Nimi Gross, Grosse ja etenkin alasaksan Groth, Grothe, Groote (Heintze-Cascorbi 192), Groot (Brons 107), Grote (Ahlers 147) on yleinen hansalaisalueilla: O Grote 1230 BrschwU II 598, Otto Grote 1294, Marquard Grote 1298, Johanni Groten 1342, Heyne Grote 1418, Kersten Grote 1465 USL I 615; II 707; VI 42; X 581/Hardinc Grote 1329 HambU II 597/Clawis Grote 1386, oleskellut Viipurissa HU IV 366. Nimi on levinnyt Ruotsiin, esim. Alberto Groten 1374 USL III 259, Grossze 1545 (Stockholms stads tänkeböcker 1544—1548, s. 126), molemmat Tukholmasta, ja Baltiaan, esim. Claws Grote 1430 FMU II 444, Tonnies Grotte l. Tonies Grot 1437 FMU III 128 Tallinnassa, Grote 1365 Tallinnassa, 1388 Riikassa (Feyerabend 238). Nimestä ks. Klemetti 267.

Junki(nen), Junko(nen), esim. hen Jungasson 1564, Jöns Jung 1571, molemmat Karkussa, Erick Junge 1619 Turussa (Bidrag till Åbo stads historia I 161), Michel Jung 1656 Viipurissa (Lagus). Hansalaisalueilla on yleinen Jung, Jungk, Junge, Jungo (Heintze-Cascorbi 234), Jung, Jungi, Jungo (Knorr 26), Johan Junge 1350 (Brandt 177), Albert Junge 1357 (Fehling 7), Henning Junge 1350, Albert Junge 1337 HU II 213, 265/Henneke Junghe 1344 l. Iuvenis HambU III 112; IV 175, 460, pohjana adj. **jung** nuori. Nimi on levinnyt Baltiaan, esim. Hans Jonge 1369, Haquin Junge 1401 Tallinnassa, Gerd Jung(h)e 1458 Riikassa (Bunge I 4, s. 380 ja Feyerabend 238). Nimestä Junkka ks. Klemetti 187. Suomalaisessa henkilönnimistössä ovat lisäksi **Jung, Jungell, Jungs, Junka, Junkala, Junkkila** ym.

Kranck, Krank, Krankka(la), esim. Erich Krank 1557, Michell Kranck 1587, Hendrich Krancks gård 1624 Turussa (Bidrag till Åbo stads historia I 46; II 21), Lasse Kranck 1616 Käkisalmissa, **Krankka**, suku ja talo Limingassa. Nimestä ks. Klemetti 261.

Lang, Lange, Langi, Lanki(nen), esim. Pedher Langh 1430 Turussa MK 331 / Oleff Langinen 1551 eli Ol langi 1555 Tyrväässä/lasz lang 1552 Ulvilassa/Jons Langi 1571 Huittisissa SHL IV 20/Per Langinen 1571 Ikaalisissa SHL IV 139/hendrich längh l. Lang 1541, lange Iören l. lang J 1560/Mogns lange 1549 eli m langin 1552 Kivennavalla/S Langinen 1553 Muolaassa/Juntti Langinen 1558 Jääskessä/Hinrich Lang, Erich Langin 1616 Käkisalmissa. Nimen pohjana on adj. **lang** pitkä: Langaz, Lang, Lange (Heintze-Cascorbi 256), Lange, Longus (Ahlers 157), Johan Lange 1368 (Fehling 8), Rudolphus Longus (Lange) aus Lübeck 1211 HU I 38/Johannes Longus 1259, Elert Lange l. eleri longe 1288, a iacobe longe 1290, Godeko Longus 1327, Langhe Beyenneleth 1342 USL I 479, 512; II 25, 1066, 681/Henric Lange 1320 BrschwU II 625/Henneke Langhe 1350 HambU IV 347. Nimi on levinnyt Baltiaan, esim. Tydericus Longus (Lange) aus Riga 1231 HU I 81/Johan Lange 1430 Tallinnassa (Bunge I 8, s. 222)/Langhe 1337 Tallinnassa, Lange 1350 Riikassa (Feyerabend 240), ja Ruotsiin (Nordisk kultur VII 200). Langi-nimestä ks. Klemetti 222.

Adjektiiviset sukunimet **Stark (Starck), Schwartz, Wrede** ym., jotka ovat käytössä Suomessakin, esiintyivät jo 1200—1400 -luvulla hansalaisalueilla, esim. Starke filius Heynonis Witteken 1347 HambU IV 246/Conradus Wrede 1335 USL II 566, Gerhardus Wrede 1387 Riikassa (Feyerabend 235)/Heinrich Schwartz 1333 Gotlannin Visbyssä (Lindström 527). Stark-nimistä osa voi olla **Tarkki**-muodossa.

IV

Raamatullista (yleensä kirkollista) nimistöä on hansalaisalueilla muovautunut hypokoristiseen asuun ja sitä on apokopoituine, synkopoituine ja afeeresimuodosteineen kulkeutunut kirkonmiesten ja kauppiaiden mukana Suomeen (ks. Kustaa Vilkuna, Suuri nimipäiväkalenteri, 1969).

Abraham, Brahm(s) (Bach 230) — sn. **Brami, Prami(la), Raami**, esim. Er brami 1551 Eurassa, Eric Brami 1552 Eurajoella AST IV 186/Madz prami 1554 Köyliössä/Erick Brami 1571 Luviolla SHL IV 55/Johan Raami 1631 Pyhäjärvellä Kannaksella/Hindrich Raamj 1658 Antreassa VA jj 7:431/**Aaprami**, talo Tyrnävällä/Bram(s) 1557, talo Vöyrillä(Vörå sockens historia I 45),/**Prami**, talo Pyhäjoella/**Pramila** (1766), talo Hailuodossa.

Ambrosius, Brose (Bach 120), Brosch, Bruse (Knorr 9), Johannes Bruse 1407 Tallinnassa, Johannes Brose 1497 Riikassa (Feyerabend 47), Prossa, Pruusa, talo Virossa (Eest I 716; II 488) — sn. **Prosi, Prusi, Rosi, Rossi, Rusi**, esim. Ambrosius Biure 1559, Ambrosius gentz 1569, Ambrosius Kiski

1569, Ambrosius Raffualdss 1570 Viipurissa/per Ambrusius 1573 Ruovedellä/Brusi Kurroin 1613 eli Rossi Kurroin 1615 eli Brusius Kurroin 1616 Sakkolassa/Joann Rossinn 1613 Sakkolassa/**Prosi**, talo Karijoella/**Rosi**, talo Limingassa/**Prusila**, talo Alatorniolla ja Iissä/**Rusila**, talo Tyrnävällä. Nimestä ks. Klemetti 50- ja Nissilä, Ambrosius suomalaisessa nimistössä. Viritäjä 1961.

Angela, Angelo, Angelika (Wimmer 114), **Angel** (Brons 27), **Angell**, **Angil** (Heintze 100) — vrt. **Angelniemi**. Alasaksalaisen henkilönnimen alkuperä joko kirkollinen nimi tai kansallisuusnimi.

Annico (Förstemann 354), **Anneke** (Bach 234), **Anneke** (Brons 27), **Anke**, **Anneke** (Zahrenhusen 64), **Baltiassa Anna**, **Anne**, **Anneke** (Feyerabend 17), **Ruotsissa Anna**, **Annike** (Nordisk kultur VII 219, 220 ym.) — sn. **Annala**, **Annila**, **Annikainen** ym.

Antonius, **Anton** (Brons 17), **Tonn** (Knorr 13), **Tünn**, **Tünnes** (Bach 120), **Toni** (Heimeran), **Tönjes** (Zahrenhusen 61), **Tonnies** (Carstens 42) — sn. **Anto**, **Antola**, **Anttalainen**, **Anttonen**; **Toni**, **Tyni**, **Tynjälä**,? **Tynkkynen**, **Tynni**, **Tynnilä**, **Tynninen**, **Tynimys**, esim. Tynne Olsson 1541, tynius 1545, thonius budde 1550, Biritta Tynne 1569 Viipurissa.

Augustinus, **Tiinus** (Heintze 108) — **Aakku**, **Aakko**, **Aki**, **Aku**, **Auku**, **Kustaa**, **Kusti**, **Kusto**, **Tiinus**, **Agustinus** hindss 1566 Viipurissa, **A Agustinusson** 1557 Viipurin pitäjässä.

Balthasar, **Balzer** (Heintze 112), **Balzer** (Bach 37, 120), **Balse**, **Baltzer**, **Balzer**, **Pals** (Brons 28, 99, 106), **Balse**, **Baltser** (Zahrenhusen 61, 133) — **Balthasar**, **Baltzar**, **Palsa(la)**, **Palsanen**, **Palsi(la)**, esim. Erik Balsar 1588 Turussa (Bidrag till Åbo stads historia I 143)/**Balttzar** Lamb 1615 Käkisalmissa/**Bertill** Palza 1540 Kalannin Palsassa IFM 15/**Palsa**, **Palssa** 1411, kylä Kalannissa (Meri I 121-), **Palssari**, kylänosa Hauhon Hyömäessä. Nimestä ks. Klemetti 355- (Palssi), Granlund 298 (Balsböle).

Benedictus, **Ben**, **Bin**, **Benna**, **Benni**, **Benno**, **Penna**, **Penni**, **Penno**, **Benaka**, **Benecke**, **Bencke**, **Beneke**, **Benicke**, **Bennic**, **Bennica**, **Biniki**, **Byniki**, **Bernhard**, **Bernd** (Förstemann 257, 258, 307, 354 ym.), **Bernardus** 1248, **Benekinus**, **Bennike** 1286, **Bernerus**, **Bero**, **Bene** (Mahnken 3), **Bernard**, **Beneke** (Reimpell 16), **Bernardus** 1293, **Benne** 1379, **Benneke** 1379, **Bernerus** 1369 (Carstens 14), **Bernicke**, **Bennecke**, **Benecke**, **Benze**, **Benz** (Heintze-Cascorbi 131), **Beynike**, **Beyncke** (Trautman 18), **Bernhard**, **Bernd**, **Benno** (Bach 37, 72, 88), **Bernhard**, **Benno** (Heimeran 20), **Benna**, **Benne**, **Benno**, **Bent**, **Bente** (Zahrenhusen 75, 133 ym.), **Benna**, **Benne**, **Benno**, **Benneke**, **Beneke**, **Beneko**, **Peneco**, **Bent**, **Bente**, **Bina** (Brons 29, 65, 106), **Bernhard**, **Bernd**, **Beneke**, **Nicolaum Boyen Benekensone** 1329 HambU II 597; III 61, 599/**Beneko** 1259 USL II 26, **Baltiassa Hintzo Penne** 1387 Riikassa, **Pawel Beneke** 1495 Tallinnassa (Feyerabend 48, 61) — suomalaisessa nimistössä **Penna/la**, **Penanen**, **Penni/lä**, **Penno/la**, **Pennonen**, **Penttala**, **Penttanen**, **Pentti/lä**,

Penttinen, Pentikäinen, Pentto/la, Penttonen (ks. Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 169, 170).

Harvinaisempia hypokorismeja ovat deminutiiviset **Peinikka**, esim. Wogymal Baenikka 1422 Köyliössä MK 300/her Knut Benedikinij l. Benikinij l. Benekini 1475, 1477 Turussa MK 519, 531/**Peinikkala**, Benekala 1428, Baenickala 1513 FMU V 33; VII 220, 221, kylä Lemulla/**Peinikka**, talo Askaisissa, johon viittaavat monet Beneke, Beneko -muodot (hansalaisalueilla), ja **Pyynikki**, esim. Jöns pynicki 1565 eli pynickä 1573 Tampereella/bert bynicki nybesette bonde 1565 eli Bertill Pynick 1571 Ruovedellä SHL IV 210/Jon Pynickkilen (gen.) 1571 Tampereella SHL IV 153/Katri ja Paavo Pynikki 1540 Vesilahdella (Vesilahden historia 28)/**Pyynikki**, harju Tampereella — Biniki, Byniki, Bin (Förstemann 307), Binic (Brons 30), Punich 1312 HU II 326. Ryhmään kuulunevat **Pyynönen**, vrt. Antti Pyni 1552 Vesilahdella (Vesilahden historia 664), **Pynni/nen, Pynnä, Pynnönen**, esim. Lass Pynnäinen 1571 Keuruulla SHL IV 210/Päual Pynnöinen 1571 Vilppulassa SHL IV 212/Jacob Pynnäri 1571 Mouhijärvellä SHL IV 118 — Heynonem Pynnowe 1342 USL II 709/Peter Pynne 1450, Elisabeth Pynne 1500 (Fehling 220, 234).

Heintze-Cascorbin mukaan (s. 131) etymologisesti samaa juurta on sn. **Pentsinen**, esim. Oluff Pentzin 1628 Muolaassa VA jj 2:101/**Pentsinen, Pentsilä**, suku ja kylä Valkjärvellä — Benzin (Knorr II 6), Hinrik Bentzin 1466 USL XI 208/Bensin, Benzin, kyliä Mecklenburgissa (Knorr II 6).

Christianus (Kristianus), Kerst, Kerste(n), Kirst, Kirste(n), Kist, Kiste(n) sekä etenkin alasaksalaisilla alueilla Karst, Karste(n), Kast, Kaste(n) (Heintze-Cascorbi 150- ja Heimerans Namenbüchlein 23), Karsten, Kasten, Kassen, Kersten, Christian (Zahrenhusen 61, 72, 108, 136 ym.), Carsten, Casten, Cassen, Karst, Karsten, Kasse (Brons 32, 56, 96 ym.), yleisiä Hansan asiakirjojen hakemistoissa, esim. Christian l. Kersten HambU III 70/ Andreas Gerste 1301 HU II 6/Kersten Gretensone 1329 HambU II 597/Christianus Kuli 1342 eli Kersten Kulen 1370 HU 327; USL III 808/ Kersten Brand, Kersten Schomaker 1418 USL III 808; VI 41/Kersten Klincksten 1446 eli Karsten 1472, Syuerdt Kasten 1558 SchlU III 1, 2 s. 68, 29. Nimi variantteineen on levinnyt sekä Baltiaan että Ruotsiin, esim. C(h)ristianus, Karstian, Karsten, Kerstianus, Kersten, Kerstien, Kerstyn, Kristian, Kerstine (Feyerabend 19, 47), Kristian variantteineen (Nordisk kultur VII hakemisto) — **Risto, Ristola, Ristolainen, Kristo, Kristola, Karsta, Karste(n), Karsti(la), Karstinen, Karstu(la), Karstunen, Kast, Kastala, Kaste(n), Kastikainen, Kastinen, Kass, Kassa, Kassi(la), Kassinen** (jotka ovat voineet syntyä myös Cassian-nimestä), **Kirsti(lä), Kirstinä, Kirstu(la), Kärsti(lä)**, esim. Kersten Louwe 1487 eli Charsten Loof 1510 Viipurissa FMU V 180; VII 71, Karsten holm 1559, Hanne Carsten 1639 Viipurissa (Lagus)/Lau kastijn 1544 Kivennavalla/lasse kerstin 1543 eli l kersti 1553 eli Lauri kersti 1557

Muolaassa/Tysk Karsten 1555, Thomas Kastu, Jeronimus Kasten(s) 1594 Turussa (Bonsdorff I 13, 143), Thom Kassi 1551 Loimaalla/Jacop Kirstilän (gen.) 1551 Köyliössä ja paikannimistöissä esim. **Karstinlahti** Vilppulassa/**Karstula** (pitäjä)/**Karstu**, kylä Lohjalla/**Karsturanta**, kylä Joutsenossa/**Kastu**, kylä Maariassa/**Kirstinä**, talo Tyrnävällä/**Risteli**, talo Ängeslevällä/monet **Kitti** -nimet/**Kirstula**, kartano Hämeenlinnassa (Nissilä, Suur-Vanajan nimistöä. Vanajan historia I 16).

Dionysius, Nisius, Nys(s) (Heintze 136), Nyss (Knorr 35) — **Nisonen, Nisu(la), Nisunen, Nyysinen, Nyysölä, Nyysönen**, esim. Jyrgen Nissuinen 1640 Pielisjärvellä/**Nisola**, kylä Lemillä/**Nyysä** (talo), **Nyysönniemi** Uukuniemellä.

Donatus (Heintze 136) — **Naati/la, Naatti, Naatus, Natukka, Natu/nen**, esim. Donatus deutzman 1559 eli Donatus Deuschman 1567 Viipurissa/Donatus larson 1588 Käkisalmissa/Natus Matts(on) 1547 eli Donatus Mattzson 1571 Rengossa SHL III 11/paual natus 1554 Loimaalla/Natu I. Donathus 1560 Kyrössä/**Natula**, talo Koivistolla. Nimestä ks. Klemetti 333.

Elisabet, Elise, Elle, Elleke, Elsa, Else (Brons 37), Lyse (Carstens 43), Lisk (Brons 96) — **Elli/lä, Elsa, Else, Elsi/nen, Liisa, Lisken, Liski**, mahdollisesti **Littonen, Littu/nen**, esim. p Liskij 1550 Valkjärvellä, L littuine 1558 Jääsken Littulassa.

Erasmus, Asmus, Rasmus (Knorr 3) — **Asma, Asmi, Asmus, Rasmus, Rasimus**, osa **Rasi**-nimistöistä, esim. Asmus skredder 1559 Viipurissa/Erasmus erasmusson 1548 Viipurissa/Rasmus Anderson 1571 Rengossa SHL III 11/Erik Rasmus 1556 Punkalaitumella/Rasimus Simonson 1548 Porissa/Rassmus Olsson 1618 Käkisalmissa/per Rassilainen 1590 Käkisalmissa/Er Rasilan 1550 eli Erich Rasia 1566 eli Erik Rasmus 1556 Punkalaitumella.

Florentinus, Flor, Fluro (Förstemann), Floreke, Florencinus (Reimpell 26), Flörike, Florus (Heintze-Cascorbi 173), Florekin Bodenswinge 1350 (Brandt 157), Floreke Hildesheim 1272, Florekin von Narwa I. Florekinus civis in Narwia 1336 HU I 250; II 258; FMU I 167/Floreke de Broke 1297, Bernardus Florekin 1321, Floreke Romele 1349 USL I 728; II 870, 990/Conradum Flore 1310 HambU III 129 — Flörik 1328 Ahvenanmaalla MK 46/Flörekino 1326 Viipurin Laiharannassa MK 27/Paedher Flöriczson 1363 Turussa MK 118/**Fluuri**, talo Alatorniolla/?**Luorikkajärvi, -mäki** Ilmeellä.

Franciscus, Franz (Heintze 147; Bach 120), yleinen Hansan asiakirjoissa/Franciscus, Frantz, Frentzke Baltiassa (Feyerabend 19) — **Franssila, Frantzi/la, Frantti, Rantsi, Rantti/la**, esim. Frans skräddare 1541, Frans Olss 1558 Viipurissa/Clemet Frantzi 1670 Jääskessä VA jj 16:252/**Ranssila**, Franssila 1623, kylä Jääskessä/**Rantsila**, pitäjä/**Rantti**, talo Suomenniemellä/**Frantti**, talo Hailuodossa/Frantzila 1766, talo Hailuodossa.

Georgius, Jurge (Heintze 155), Jurgen, Jürgen (Knorr 19), Jurge (Mahnken 30), Jurge, Jurgen (Brons 55), Jurius, Jurgis (Reimpell 26), Jörg, Jürgen, Jürn, Georg (Zahrenhusen 61), Jurgen (Feyerabend 19) — **Irja/la, Irjanen, Orja/la, Orjanen, Yrjä/kkä, Yrjälä, Yrjänne, Yrjänä, Yrjänäinen, Yrjö/lä, Yrjönen, Ylli, Yllö, Yllikkä, Yrkki, Yrkkö, Yykki** ym. (lisäesimerkeistä ks. Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 171). Alasaksan **Jurgen**-muodosta, josta on esimerkkejä myös Baltiasta: Jurghen Dubbel 1471 Tallinnassa (Feyerabend 49) ja Suomen vanhasta nimistöstä, on suomessa g > v-muutoksen välityksellä syntynyt **Jurva**-muoto, esim. Jwrua Thomasson 1405 Sääksmäessä FMU II 46, p Jurua^{ca}, Iurua kekäläijn 1553, Olli Iuruan 1554 Jääskessä/**Jurva, Jurva(i)nen, Jurvala, Jurvela, Jurvonen** yleisiä sukunimiä.

Gregorius, Greger, Gorius (Heintze 158), Gorius, Gurgius HambU III 83/Greger (Feyerabend 19) — **Greus, Korja, Korjala, Korjo, Korjola, Korjonen, Korju, Korjus,? Korkala(inen), Reijo(la, Reijonen, Reiju/la, Reko/la, Rekonen, Rekonius, Rekorius, Reku/la, Rekunen, Reikko**, esim. Marcus Rekolan (gen.) 1550 eli Rekoijlan l. grekoijlan 1551, Grekoij.1559 l. krekoi 1560 l. reko 1565, Jons grecola 1569 Huittisissa/gregis birita 1554 Loimaalla/Grekula biritta 1557 Kokemäellä/**Krekilä**, Gregila 1565, Kreckilä 1571, kylä Loimaalla SHL IV 12/scredare Grejus 1551 eli Skreddar Greuss 1559 Viipurissa/Gorius Wanhain 1641 Kannaksen Pyhjäjärvellä/Oloff Reijon 1543, Hindric Riikon 1543 Viipurin pitäjässä/**Greki** 1766, talo Hailuodossa/**Grägg**, talo Pietarsaaressa/**Kreku**, talo Kemissä/**Krekula**, talo Alatorniolla ja Pyhäjoella/**Kreus**, talo Hailuodossa, Lohtajalla ja Pyhäjoella/**Rekilä**, talo Haukiputaalla/**Rekinen**, talo Tyrnävällä ja Vähässäkyrössä/**Reus**, talo Haukiputaalla, Lumijoella, Revonlahdella ja Saloisissa, **Reijola**, talo Lappeella/**Reikonmäki** Kurkijoella. Lisäesimerkkejä nimestä ks. Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 172. Ks. myös Granlund 308 (Gregg-böle) ja Klemetti 107- (Greggi).

Helena, ks. Leinakka.

Hieronimus, ks. Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 172.

Hiskias, Hiske, Hisko (Zahrenhusen 135), ks. Nissilä, mt. 172.

Immanuel, Imma, Immo, Himma (Förstemann 949, 950), Imme (Brons 95), Immi, Immo (Zahrenhusen 135), Imme (Reimpell 22) — **Immanen, Immilä, Immonen**, mahdollisesti **Impanen, Imponen**, ks. Nissilä, mt. 172.

Innocentius, Inno (Förstemann 955), Ine, Ino, Inke, Inko (Zahrenhusen 135) — **Inna/nen, Innala, Innilä, Inno/nen, Ino**, ks. Nissilä, mt. 172.

Jacobus, Jack (Heintze 188), Jacob, Kopp (Knorr 26), Jacob, Copeke HambU III 102, Kob, Koob, Kobus (Zahrenhusen 136) — **Jaakki/la, Jaakkola, Jaako/la, Jakala, Jakari, Jakka, Jakki/la, Jakku/la, ?Jako/la, ?Jakonen, Jaska/nen, Jaskara, Jaskari, Koppi/la, Koppinen, ?Kopponen**, esim. Jören Koppi 1659 Lappeella VA jj 7:508 v. Sitä paitsi nimen skandi-

naavisista muodoista Jakaupr, Jop, Joper, Jeppe on kehittynyt suomalaisia nimiä, esim. **Kauppi, Juoppi, Jouppi, Juopperi, Jäppi** -nimistöt. Lisäesimerkeistä ks. Nissilä, mt. 173, Klemetti 179 (Jakku).

Johannes, Hanne, Henno, Hanniche, Hänicke, Hannecke, Handu, Hanto (Förstemann 746, 747), Johann, Janecke Jäschke, Jeschke, Hannes, Hanne, Hann, Hannicke, Hannecke (Heintze 189, 190, 746 ym.), Hannekinus, Iohan, Ywan (Reimpell 21, 27), Janus, Jähnike (Knorr 27), Jeske (Trautman 39), Hanneke 1298, Hannes 1368, Hanseke (Carstens 24, 43), Jan, Janke(n), Janneke, Jannes, Jannich, Jancken, Jucke, Jucko, Juke, Jukke, Jeske, Hanne, Hannecke, Hanno, Hans, Hanske, Hansz, Jude, Judeke, Judike, Juw, Juweke, Juwo (Bronn 46, 52, 53, 55, 95, 107), Johann Jehann, Jann, Jan, Jahn, John, Jannes, Janke, Jahnke, Jens, Joke, Iune, Iuno, Hanneke, Hanke, Hanss, Hänschen, Hänsel ja sukuniminä Johannes, Johann, Johannessohn, Johannson, Johansen, Janson, Jansen, Jantzen, Johanning, Janning, John, Johns, Johnen, Jahn, Jahne(n), Jähn, Jähns, Jänicke, Jähler, Hans, Hansen, Hanssen, Hansing, Hannemann, Hansmann, Hanke, Henske, Henschke ja eritoten vendeillä Janeck, Janesch, Jaschke, Jäschke (Zahrenhusen 61, 64, 100, 101, 135 ym.), Johannes variantteineen Kölnissä suosituin (Wagner 45), esim. Johann, Jon, John, Iwen, Ywan HU II 377/Johan, Jan, Janne HambU III 103/Janeke 1337 UBL I 803, Johannes piscator 1290, Johannes Niger 1286 USL I 500, I—II hakemisto/Iwan HambU III 102. Baltiassa olivat keskiajalla käytössä Johannes, Johan, Hans, Hansike, Hensel, Hannes, Haene, Henneman, Henno, Hennell, Hanyen, Henyen, Henning, Hennig, Hannikin, Hannus, Hanneke, Hannikinus, Henne, Henneke, Hannekinus, Jane, Janeke, Jany, Jones, Jons (Feyerabend 17, 18) ja nyky-Virossa Jaan, Jaanes, Jaanik, Jaanis, Jaano, Jaanu, Jaanus, Jaen, Janne, Jans, Jant, Jando, Jandu, Jants, Jantsu, Juha, Juhan, Juho, Jusk, Juskk, Jund, Juss, Jään, Hando, Handu, Hann, Hanni, Hanno, Hannu, Hannis, Hannok, Hannuk, Hannos, Hannus, Hans, Hants, Hant (J. Mägiste, Eestipäraseid isikunimesid 24—30), esim. Johannes Salomon 1407, Philippus Jeske Riikassa, Johannes Klar 1383, Hanne Woldersson 1381 Tallinnassa (Feyerabend 48, 50, 59 ym.). Johannes -nimistä variantteineen ks. Nordisk kultur VII hakemisto.

Suomen ruotsalaisessa nimistössä ovat tyypillisiä Johan, Joen, Jons, Jöns, Janus, Hans ja suomalaisessa nimistössä ovat suurin piirtein samat variantit kuin Virossa: Juha, Juhana, Juhani, Juho, Jussi, Janne, Jukka, Jukko, Jukkeri, Juna, Juni, Juno, Junu, Junikka, Junukka, Junna, Junni, Junno, Junnu, Junnikka, Junnukka, Juntti, Juntikka, Juntto, Juppi, Juppo, Juti, Jutikka, Jutti, Hannes, Hannus, Hanne, Hanni, Han(n)ikka, Hanno, Hannu, Hannukka, Hanski, Hanttu, joista monet ovat siirtyneet sukunimen funktioon. Lisäksi sukunimiä ovat Iho, Ihannoinen, Ihantoinen, Iiho(la), Juhonen, Jukonen, Jukola, Junninen, Junttinen, Hanninen, Hannikainen,

Hannonen, Hannunen, Hannukainen, Hanttonen, Hant(t)unen, Juvani, Juvakka, Juvonen, Jantunen ym. Asiakirjoihin on merkitty Morten hannikan 1543 Kivennavalla/Mattz hannuka 1543, hans hanin 1545 eli Hanss hannikan 1550 eli hans hannucka 1559 Viipurin pitäjässä/Lauri hanttonn 1557 eli Lauri Hanttuinen 1558 eli L Hanttuinen 1559 Kivennavalla/pouall iandon 1543 Äyräpäässä/phus iandon 1544 Jääskessä/Thomas Janduin 1660 Jääskessä VA jj 8:104/Jöns Janacka 1552 Satakunnan erämaassa/Michel Janicken 1633 Turussa (Bidrag till Åbo stads historia I 132)/Hendrich Janacka 1571 Ikaalisissa SHL IV 141/Janus benttinpoica 1549 Kivennavalla/H Juticka 1557 Äyräpäässä/Iuua larss 1557 Virolahdella/Jons Juua 1541 Pöytyällä EFM 155/Esk Juwan 1573 Messukylässä/Bert Jwffua 1571 Loimaalla/Eskill Juwacka 1617 Raudussa/Sigfredt Jeske 1639 Vehkalahdella VA jj 3:271v/**Janakkala**, pitäjä/Janakkala, talo 1546 Kyrössä/**Hanttula**, Hantula 1549, Hanttula 1551, Kivennavan pitäjän entinen nimitys/**Hanttula**, kylä Muolaassa/Juttilla 1. Juttella 1571 Tuuloksessa SHL III 99/**Jutikkala**, kylä Valkjärvellä/**Juvakka**, kylä Nuijamaalla/**Jukola**, talo Soanlahdella/**Juvola**, talo Lemillä/**Jaanus**, talo Lumijoella ja Simossa/**Jääskelä**, kylä Muolaassa/**Jääski**, pitäjä, jotka viimeksi mainitut nimet lienevät vendien välityksellä kulkeutuneet itään päin. Lisäesimerkeistä ks. Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 174, 175; Klemetti 122—124, 184-; Granlund, hakemisto ja Kepsu 78.

Jordanus, joka oli muovautunut muinaissaksan Jornandes-nimestä Jordan-virran mukaan Jordaniksi (Heintze-Cascorbi 234, Mahnken 13, Ahlers 19, Fehling 9), Jorden 1398 (Carstens 24), Jordanus (Reimpell 26), esim. Jordanus 1188, 1265 HambU I 247, 568/Jordanus 1236, 1259, Her Jordan 1418 USL I 81; II 25, 1032; VI 42. Nimi kulkeutui Baltiaan, esim. Jordanus, Jorden (Feyerabend 19), sekä Skandinaviaan (Nordisk Kultur VII 217). Suomesta on merkitty pappi Henrik Jordhansson 1405 Turussa MK 407/Michell Jordan 1635 Turussa (Bidrag till Åbo stads historia I 135)/Sunj iordan 1543, Nils Jordanan 1544 Kivennavalla/Anders Jordan 1570 Viipurissa/**Jordansby** Tenholassa/**Juornaankylä**, Jordansböle 1500-luvulla, Askolassa. Nimestä ks. Klemetti 182 (Jordan), Granlund 314-(Jordansböle).

Justinus, Justus, Just (Heintze 191), Justus, Just, Jost (Heimeran 50), Justus, Just, Jost (Gottschald 356) — Suomessa Jöns Just 1558, I Juste 1554 eli L Justin 1556 eli Lasse Juste 1569 Viipurin pitäjän Juustilassa/guldsmed Joost 1564 eli gulsmeth Just 1567 Viipurissa/**Juusti/nen** yleinen sukunimi.

Konstantinus, Kost (Gottschald 381), Costen (Nordisk kultur VII 216), Kost, Koste, esim. Herman Kost 1428 Tallinnassa (Feyerabend 49), Suomessa **Kosti(a)**, **Kostiainen**, **Kostiala**, **Kostilainen**, **Kostila** 1571 Punkalaitumella SHL IV 21, Eskil Kostilan 1550 Huittisissa AST 22, **Kostiala** 1571 Vesilahdella SHL IV 201, **Kostianvirta** Pälkäneellä. Itäisen ortodoksisen kirkon piirissä on samanlaisia nimiä (ks. Nissilä, Suomen Karjalan ortodoksinen ni-

mistö. Viipurin Suomalaisen Kirjallisuusseuran toimitteita 1 s. 85).

Monikka, Munkki ks. s. 144.

Nicolaus, Nick, Claus, Clawes (Heintze 229), Niss, Nissen, Nickel, Clasen, Clausen (Knorr 29—34), Klaas, Klaus, Nickel, Klawes, Klages (Zahrenhusen 61, 112), Niss, Claaske, Clawes, Klawes, Klages, Lawes, Lages (Bron 32, 108), esim. Nikolaus, Clais, Nils HU I 506/Clais, Clawes Hellen 1329 HambU III 70, 126, 597/Thidericus Clawe 1245 USL I 128. Baltiasta on merkitty Claws Sulle, Clawes Cleys 1419, Hinrick Nicke 1478 Riiassa (Feyerabend 49) ja Ruotsiin nimi variantteineen levisi 1100-luvulla (Ödeen 187). Suomessa syntyi sekä alasaksalaisesta että ruotsalaisesta vaikutuksesta rikas Nikolaus-nimistö (Nissilä, Nikolauksen kultti ja nimistömme. Virittäjä 1956), esim. Esk nikulan 1551 Ulvilassa/Sim clauxela 1556, Nisius Clauxelan l. lauxelan 1564 Tyrväässä/h clauxenpoika 1552 Viipurin pitäjässä/Jons laisin 1543 Säkkijärvellä/Olli laffuonpoica 1544 eli O laffuon 1552 Muolaassa/Nicki Lasoin 1559, m laason 1551 Kivennavalla/m klaueszon 1554 Viipurin pitäjässä. Nimestä ks. Granlund 146- (Nickby), Klemetti 337 (Nikko, Nikula) ja vastaavista nimistä ortodoksisen kirkon piirissä Nissilä, Suomen Karjalan ortodoksinen nimistö. Viipurin Suomalaisen Kirjallisuusseuran toimitteita 1 s. 97 ym.

Paulus, Paul, Pagel, Pawel (Knorr 36), Pawel, Pagel (Zahrenhusen 112), Paul, Pauwe, Pawe, Paale, Pawel, Pagel (Bron 65, 99, 112), Paal, Paul USL III hakemisto, Baltiassa Paulus, Pawel, Pauwel (Feyerabend 18), Skandinaviassa Paulus variantteineen (Nordisk kultur VII 213, 230), Suomessa ?**Paalanen, Paulin**, Hindrich Paackeli 1641 Sakkolassa, Anders Pakelij 1651 Äyräpäässä VA jj 6:165, **Paalila**, Palila 1411, kylä Kalannissa (Meri I 121), **Paalila** (1450), kylä Kangasalla. Nimestä ks. Granlund 249, 331 (Påvalsby, Pålbole), Klemetti 351 (Paali) ja Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 180, 181.

Sebastianus, Bast (Heintze 258), Bastian (Bron 29), Bastian (Zahrenhusen 61), Bast (Bach 12) — Suomessa on yleinen afereesimuodoste **Pasti/nen**, esim. Oloff basti 1555 Kokemäellä/Matz Basth 1556 Laitilassa/Jöns pasti 1556 eli Jons bastii 1568 eli Jöns Bast 1571 Vesilahdella/T bastin 1554 Kivennavalla/Petter Bastian 1789 Viipurissa (Lagus)/**Pastila**, talo Padasjoella.

Severinus, Severin (Heintze 261), Suomessa melker söffringson 1551 eli Melker säuerinson 1552 Kivennavalla/Seffringh Vinther 1569 Viipurissa/Mattz Ziöffring 1590 Turussa (Bidrag till Åbo stads historia I 145)/sn. **Söyrinki**.

Sixtus, Sistos, Sist UBL I hakemisto/Sixtus, Johannes dictus Sist 1327, Sist, Siist USL II 1053, 1160/**Siistonen, Sistonen, Sistola**.

Tiburtius, Tibur (Bron 77) — **Tipuri, Puurtinen**, esim. Erich Tipur 1548 Kylmäkoskella.

Silvester, Vester (Bach 120, Heimeran 70) — **Silvasti, Silvonon, Vestinen, Vesterinen**, esim. Siluasth 1561 eli Silvasther 1563 Kemiössä/Siluast miko-
last 1551 eli Siluost Mikoilan 1551 Eurajoensuussa/Silwaste Matsonn 1571
Kärkölässä SHL III 110/Knut Silvastsson 1588 Turussa (Bidrag till Åbo
stads historia I 143)/Jons Siluoi 1571 Alastarossa SHL IV 198/m Westerin-
poica 1551 eli M Westerin 1558 Uudellakirkolla Kannaksella. Nimestä ks.
Nordisk kultur VII hakemisto; Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 183; Kle-
metti 403.

Zacharias, Sacke (Bronn 70), **Zack** (Heimeran 60) — Iören Sack 1541 Viipurissa. Ainakin osa **Sakki/nen** -nimistä kuuluu Isak-nimen afereesimuotoihin.

Monet roomalais- ja kreikkalaiskatoliset kirkolliset nimet ovat äänteistöltään muovautuneet samanlaisiksi (ks. Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 167 — 185 ja Suomen Karjalan ortodoksinen nimistö. Viipurin Suomalaisen Kirjallisuusseuran toimitteita 3 s. 45—172).

V

Suomen nimistössä tavataan germaanisia aineksia eri aikakausilta. Etenkin eräät saksalaiset suosikinimet hypokoristisine muodosteineen levisivät maahamme Hansan valtakautena ja ilmeisesti jo aikaisemminkin. Ne muokautuivat suomen kielen foneettiseen asuun joissakin tapauksissa jopa siinä määrin, että niiden tunnistaminen on vaikeaa. Erikielisten nimien yhdistämisessä on otettava huomioon äänneasun lisäksi merkitys. Kuitenkin se on monien osalta hämärtynyt tai kokonaan hävinnyt, joten jäljelle on jäänyt nimien äänteellinen samanlaisuus. Tällöin nimien yhdistämisellä (etymologioimisella) on vain hypoteesin arvo. Tällaisia (oletettavasti) germaanisiperäisiä nimiä Suomessa ovat mm. seuraavat:

Aarne, Aarni, Aarnikka, Aarnio, esim. Arne Joanson 1409 Inkoossa FMU II 83, Arnich poualson 1540 Laitilassa/Madz Arnick 1551 Karkussa/Arnick Haricku 1551, Knuth Arnickalan (gen.) 1552 Huittisissa AST 76, 221/Matz Arnicha 1571 Kiikassa SHL IV 104/Per arnss 1544, Peder Arnicsson 1562 Iitissä/Lasse Arneckesson 1543 Viipurin linnaväkeä — Arneke (Reimpell 16), Arneke HambU III 59 ym./Arnold I. Arneke de Delve 1329 HambU III 597/Arneke (Feyerabend 4). Nimi on yhdistetty sekä Arnoldiin että Arendtiin (Feyerabend 4; Thors 12). Nimestä ks. myös Nordisk kultur VII 241, 250, 254 ja Kepsu 352, 602.

Aate/la, Aati/la, Aato/la, Aatolainen, Aatos, Aatto/nen, Aattola, Alve, Alvi, Tolpo, Tolppo, Tolvi(nen), ?Tolva/nen, esim. Thomas Tolu 1550 eli Thomas Toluilan (gen.) 1551 Kokemäellä AST 14, 107 — Adolf, Alf, Dolf,

esim. Alf, Dolf, Dolfus (Bach 37, 120), Alf, Alve (Reimpell 26), Alf (Zahrenhusen 133), Alva (Brons 26), Alfwinus Niger 1259 USL II 25.

Adrian, Adriainen, suku Viipurissa — Adrian l. Hadrianus (Heintze 100), Adrian 1475 (Carstens 42).

?**Ahtela, Ahti, Ahtia(inen), Ahtila, Ahtinen, Ahto(la), Ahtonen**, esim. Jöns Achtj 1536 Halikossa EFM 86/Siffrid Achtis 1536 Mynämäessä IFM 76/Anders Achtij 1537 Perniössä EFM 83/Eric Acti 1571 Vesilahdessa SHL IV 201 — Ahti, Ahto (Förstemann 43, 44), Achte (Brons 24). Vastaavista ortodoksisista nimistä ks. Nissilä, Suomen Karjalan ortodoksinen nimistö. Viipurin Suomalaisen Kirjallisuusseuran toimitteita 1 s. 49. Ks. Klemetti 11.

Aima/nen, Aimala, esim. Aijmala by 1571 Lempäälässä SHL IV 190 — Aima (Brons 25). Vrt. kuitenkin suom.adj. **aimo**.

Albrecht, Albert, Allardt, Alpa, Alpi, Alpo, esim. Albrecht Henrichzsonn 1483 Ahvenanmaalla FMU V 68/Albrecht Henricsson Görtzhagen 1507 maanviljelijä Lokalahdella FMU VI 520/Katerina Albricz dotther 1406 Kemiössä/Albrecht Mester 1386 Viipurissa HU IV 366/Lasse Albrechtsonn 1542, Albrecht beck 1566 Viipurin linnaväkeä/ ja nimi ilmeisesti Viipurin kautta tunkeutui Savoan, josta Vesulahdelta on mainittu Henrik Albrett 1561 eli Henrik Albrectz l. Albrectin 1564 (Savon tuomiokirjat 1559 ja 1561—1565 s. 26, 209, 143)/Simon Alpi 1571 Ikaalisissa SHL IV 141/Albila 1571 Saarioisissa SHL III 62/Viipurin fransiskaani luostarille kuului jo v. 1481 Albretsona (= Albrechtsö -niminen tila) kaupungin läheisyydessä FMU V 1, myöh. nimeltään Pappilanniemi — Albrecht, Albert (Förstemann 163; Brons 25), Albertus 1249 (Mahnken 2), Albertus de Krummesse 1280 USL II 1017, Alard, Allard, Allart (Brons 26), Alardus 1294 (Carstens 12), Riikassa Albrecht 1395, Tallinnassa Albert(us), Alardus, Alart (Feyerabend 3, 60), Ruotsissa Albrekt, Albrikt, Albert, Alef, Alf (Nordisk kultur VII 193, 223, 231 ym.).

Aranti/la, Aranto/la, Arantti, ?Arento, esim. Arentt skreddare 1558, Arentt Bårskär 1568 Viipurissa/Arendeholm 1539 Nauvossa EFM 64/Arandila bij 1552 Ulvilassa AST 191 — Arend, Arent (Brons 27), Arend (Zahrenhusen 133), Arend (Reimpell 26), Baltiassa Arend, Arnd (Feyerabend 4), Ruotsissa Arend, Arent (Nordisk kultur VII 134, 224). Ks. Klemetti 24 (Ara).

Asi/la, Asikka, Asikainen, Aso/la, Asu/la ym., esim. Hans wan Asken 1460 Turussa eli 1466 Sauvossa MK 485/Azico de Hactissaenpoyca 1340 Sääksmäessä MK 61/Asila By 1614 Hiitolassa, Angelniemellä/Aso l. **Asonsaari**, Ason Sari 1698, Vuoksenrannassa (Nissilä, Vuoksen paikannimistö I 391)/Oluf Asekan, Joan Asijlan 1563 Juvalla, Ollij Asekan, Maijsa Asecka dotter 1563 Rantasalmella (Savon tuomiokirjat 116, 128) — Asic, Asik, Asica, Asicho, Aesica, Asi, Asila, Aso, Asca, Asco (Förstemann 120—124, 147, 354), Aesike, Aske, Asega (Brons 27, 86), Esikus, Ezseko (Reimpell 18),

Esecko (Wagner 5), Esico 1200 (Fehling 3), Esicus 1248 (Mahnken 7), Esik 1431 (Carstens 18), Asico, Asiconem 1091 HambU I 115/Marquard filius Asseken 1298 USL I 615/Aseke de Godenstede 1322 BrschwU III 577/Azo Marchio Estensis 1226 USL I 45. Ks. Klemetti 30 (Asu), Kepsu 562 (Asikonranta Jaalassa).

Atti/la, Atto/la, esim. Atte i Raimae 1374 Taivassalossa (Arwidsson II 9), Atinharia 1471 Lammin käräjillä (Bidrag I 111), Ate i Rannald 1548 Lokalahdella IFM 31, Morttn Atti 1555, Mich Attinen 1564 Kangasalla, Erich Atinen 1571 Pälkäneellä SHL IV 169, Attu, Athu 1535 Paraisilla EFM 64, **Attila** 1571, kylä Pälkäneellä SHL III 77 — Adde, Atte, Atti, Attila (Förstemann 152—154).

Ave/la, Avi/la, Avikka, Avikainen, Auva/nen, Auvala, Auvi/nen, Auvi-la, Auvo/nen, Auvola, esim. Eric Affuin 1550 Eurajoella AST 33/Frandz Auffuaisten (gen.) 1550 Loimaalla AST 18/Madz Awasthen (gen.) 1552 Eurassa/Madz Awoijnen 1552 Huittisissa AST 203/Jörghen Awasten (gen.) 1552 Eurassa/L Auwoin 1558 Viipurissa/Jacob Auffuin 1616 Käkisalnessa/**Auvainen**, Affuais 1571, Honkilahdessa SHL IV 48/**Auvila**, Auuila 1571 Jämsässä SHL III 172/**Auvinen** l. **Auvoinen**, Matts Auffwun 1550 Juvalla, Matts Affuiken 1559 Vesulahdella (Savon tuomiokirjat 12, 14) — Ava, Ave, Avi, Avico, Avican (Förstemann 217, 218, 354), Aveke, Avi (Mahnken 22), Aveco (Reimpell 15), Ava 1302, Aveke 1344 (Carstens 12, 41), Ave, Avi, Aveke, Aueke, Auwa, Auwe, Auwo (Brons 27, 28), Auwe, Auwo (Zahrenhusen 133), Aueko 1091, Aueke Walter 1208 HambU I 36, 115.

Brandt, Brander — Brand, Brandt, Brant (Brons 31), Brant 1311, Brandeke 1343, Brenneke (Carstens 16, 42), Brendeke (Förstemann 334), Brand, Brenne (Heintze 116), Brennecke, Brendicke (Heintze-Cascorbi 131), Brandt 1334 HambU I 732, Brendike 1335 USL II 566, Baltiassa Brand l. Brendeke naucler 1402 (Bunge I 4 s. 409), Brand, Brant, Brendeke, Brendekinus (Feyerabend 4), Bode Brant(echinus) l. Brendechinum l. Brendechino 1350 Tallinnassa MK 233, Skandinaviassa Brand ym. (Nordisk kultur VII hake-misto).

Suomesta on merkitty Sigfriidh brandh 1543, Knuth brandh 1550 Viipurissa, Brandh Lamppen 1467 Turussa MK 489 (Thors 26) ja deminutiivimuotoja Braenneke Hannesson 1423 eli Braennekae Hanusson 1434 Turussa MK 323, 345 sekä kylännimi **Pränikkälä**, Brennick, Brenikk(aelae) 1373, Braennecke 1428, til Braennikia J Åbo, Brenickala 1540 MK 150 (Raisiossa).

Brummer — Brummer (Brons 31).

Brun, Brunila, Bruno, Bruun, esim. Alexander Brwn 1614 Turussa (Bidrag till Åbo stads historia I 166), Brun saar 1546 Viipurin vesiväylällä — Bruni, Bruno, Pruni, Prune (Förstemann 338), Bruno (Reimpell 17), Brun, Brune, Bruno, Brunke, Bruun (Brons 31), Bruno 1262 (Mahnken 2), Brune (Carstens 45), esim. Bruno 1259, Willekino dicto brun 1290, Henrik Brune

1469 USL I 500, 512; II 25; XI 458/Albertus Brun 1277 UBL I 257, Baltiassa Brune, Bruno, Bruneke, Brunekinus (Feyerabend 5), Skandinaviassa Brun(e), Bruni ym. (Nordisk kultur VII hakemisto). Ks. Klemetti 49 (Brun) ja nimeä Prunkka s.

Eino/nen, Einola, Enwald ym., esim. Enewald Hendrichson 1541, Hen Enewaldh 1560, Eneual larson 1561, Eneual mortenss 1564 Viipurissa/Per Enualdson 1571 Urjalassa SHL III 67, **Einola**, kylä Jääskessä — Hansan nimistössä yleinen/Baltiassa E(y)nwald, Eynwold (Feyerabend 6), Skandinaviassa Enevald, Envald (Nordisk kultur VII 133, 203). Ks. Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 251.

Epi/nen, Epilä, esim. Ebbe j Raiko 1441 Kangasalla (Längelmäveden seudun historia I 86), Ebbe i Skogom 1404 Porvoossa FMU II 37, Ebbe 1561 Viipurissa, Episten Niels 1555 Turussa, **Epilä**, taajama Tampereella — Ebba, Ebbe, Ebbo (Förstemann 436), Ebbe, Ebbo (Zahrenhusen 134), Ebbe, Ebo (Brons 35), Ebbe 1387 (Carstens 18), ym. Nimen on arveltu syntyneen saks. Eberhard-muodosta (Nordisk kultur VII hakemisto), joka on tunnettu myös Baltiassa (Feyerabend 6). Ks. Thors 26 (Ebbe), Granlund 381 ym. (Ebbo).

Haaja/nen, Haajonlampi Kirvussa — Haie, Haio, Haji (Brons 46, 92), Haje, Hajo, Hayo, Hag, Hagen (Zahrenhusen 59, 135). Ks. Nordisk kultur VII 226 (Haie).

Haika/la, Haikka/la, Haikko/la, Haikola, Haikonen, Haiku/la, esim. Anders haikon 1543 Jääskessä /Haicka 1571 Pirkkalassa SHL IV 152/Lauri Haikoinenn 1613 Kaukolassa/**Haikko**, kartano Porvoossa/**Haikola**, kylä Jääskessä, Kirvussa, Ruokolahdella, Taipalsaarella. Ks. Granlund 372; Kepsu 482, 599; Klemetti 119 — Haic, Haica, Haico, Haika, Haicko (Förstemann 722), Haico, Haike, Haiko, Hayco (Brons 46, 47), Haike, Haiko (Zahrenhusen 135).

Haitta, Haitto, Heitto/la, esim. lau Haitta 1549 Jääskessä/Thomas haitta 1640 Sakkolassa/Heijttola 1571 Ikaalisissa SHL IV 142/Haittula 1571 Loimaalla SHL IV 7 — Haito, Haitto, Heitto (Förstemann 723), Hait, Heit, Heite, Heito (Brons 46, 47), Hait (Zahrenhusen 135).

Hale, Hali/la, Halinen, Halo/nen, Halikka, Halikko, Hälikkä, Halla, Halle, Halli, Hallikka, Hallikainen, Hallila, Hallinen, Helle, Helling ym., esim. Jonis i Halanpoyca 1422 MK 300/larens halinpoika 1464 Bidrag I 352/Michil Halicko 1411 Maariassa MK 244/Morten hallikan 1543 Jääskessä/Hannus halonn 1558 Kivennavalla/Haloisen mylly 1551 Huittisissa AST 78/**Halesmäki**, Halaismäki 1540, kylä Taivassalossa/**Helle, Hellech** 1571, Ikaalisissa/**Hellilä**, Helilä 1571, Keikyässä/Per Helle 1571 Huittisissa SHL IV 20/Helik Biörnson 1572 Ulvilassa FMU VIII 82/Helycke I. Heylicke Wychman 1566 Turussa FMU VII 42, 422/Helicka Jonsdott. 1547 Vihdissä/**Halikko**, pitäjä. Nimistä ks. Meri I 27 (Hallu) ja II 16

(Halesmäki); Savon tuomiokirjat, hakemisto; Nissilä, Suomen Karjalan ortodoksinen nimistö 58 — Halec, Halo, Halicho, Halika, Helica, Helicho, Heilica, Helechin (Förstemann 354—356, 737, 738, 804), Haleke (Carstens 42), Helico (Wagner 5), Heleke (Reimpell 21), Halle, Hallo, Hale, Halke, Helle, Helleke, Helke (Zahrenhusen 115, 135 ym.), Hale, Halla, Halle, Hallo (Bronns 45, 92 ym.), Halike Niger 1265, Hydden Hallekenson 1329 HambU I 561; III 597/Heleke Morkerke 1444 USL VIII 284.

Hara, Harala, Harcke, Hari, Harikko, Harila, Harinen, Haring, Harke, Harki, Harkki/la, esim. Laurens Haralta (abl.) 1376 Maskussa, Heyki Haralax l. Hekkj Harala 1440, 1450 Maariassa, Somalayna de Harala 1340 Sääksmäessä MK 61, 157, 381/Arnick Haricku 1551 Huittisissa AST 76/Eskil i Haroila 1551 Eurassa AST 62/Henric Hara 1571 Vesilahdessa SHL IV 198/**Harala**, talo Kangasalla ym. — Harja, Hari, Haric, Haricho, Hariwald, Cariovalda, Harald (Förstemann 354, 760—779), Hare, Haro (Zahrenhusen 135), Harreke (Carstens 42), Hare, Haro, Harcke, Harike, Harycke, Harko, Harcko (Bronns 47), Harke Tallinnassa (Feyerabend 10). Ryhmään kuuluu (Förstemannin mukaan) pitäjännimi **Harjavalta**, Clemet Hariaualda 1552, i Hariavalda 1551 AST 136, josta myös ks. Klemetti 125. Vrt. Ein(e)valda, Sotavalta (Lempäälässä). Myös Skandinaviassa on vastaavia nimiä (Nordisk kultur VII hakemisto).

Mahdollisesti suomen kielen kaksiosaisilla henkilönnimillä on ollut esikuvat juuri vastaavista germaanisista nimistä.

Harti, Hartiala, Hartig, Hartikka, Hartikainen, Harting, Hartman, Harto, Hartola, Hartonen, Hartto, Harttu, Hartwig, esim. Hartik Japson 1450 (Meri I 31)/Hartoisten boar, Madtz Hartuisten (gen.) 1551 Loimaalla AST 115/hartich loos 1559 Viipurissa/Harto Bertilsson 1631 Suistamolla/**Hartikkala**, kylä Lappeella/**Hartonen**, kylä Kivennavalla — Hart, Hartwig (Förstemann 749, 752), Hardhus, Hart, Hartwig (Heintze 167), Hartig, Hartwig (Knorr 21), Harteke 1304, Henricus dictus Harde 1328 (Carstens 24, 47), Hartwicus 1260 (Mahnken 11), Hartich, Harteke (Bronns 47), Hartecken Wissen van Gotlande 1342 HU III 367, Hartman, Hartmannus, Hartwich, Harteke, Hartekinus, Hertike (Feyerabend 10, 44). Nimestä ks. Nissilä, Hartolan erä- ja asutuskausi nimistön valossa. Hartolan kirja 32, 33; Granlund 392 (Hardom); Kepsu 31- (Harto); Klemetti 126 (Hartikka).

Hasko, esim. Erich Hasko 1673 Koivistolla VA jj 12:463/**Hasko, Suurhasko**, suku ja talo Valkealassa — Haske, Hasko (Zahrenhusen 135).

Hata/kka, Hatanpää, Hate, Hatia, Hatu/nen, Hattu/nen, Hattula, esim. Laurens Hattu 1484 Sääksmäessä/Antti Hattu 1559 Muolaassa/Ans hatian l. Hatia 1553 Uudellakirkolla Kannaksella /Clemet Hattulan (gen.) 1550, **Hattula** 1571, kylä Loimaalla AST 21; SHL IV 8/Marte Hatunen 1374 Lamilla Hl./**Hattula**, pitäjä/**Hattula**, kylä Loimaalla, Pusulassa ja Muolaassa/**Hatjalahti**, Hatialax 1553, kylä Kuolemajärvellä/**Hatula**, Hatula i Jäxs-

kix 1415 FMU II 159, kylä Antreassa/**Hatakkala**, kylä Metsäpirtissä — Hat-hu, Hatho, Hatt, Hatta, Hatte, Hatto, Hattel, Hattun (Förstemann 788—790), Hadhu = der Kampf (taistelu), Hatt (Heintze 162), Hate, Hato (Zahrenhusen 135), Hate, Hatje, Hato, Hatte, Hatten, Hatto, Hattun (Brons 47, 93 ym.).

Myös kylännimi **Hattelmala** (<Hattel-maa-la) Hämeenlinnassa kuuluneeseen ryhmään (ks. Förstemann), mutta osa **Hattu**-nimistä voi olla lyhennemuotoja täysnimistä Erik Huithattu (Erik Huithattus gård 1613) Turussa (Bidrag till Åbo stads historia I 145), T Nachkahattu 1614 Parikkalassa, Jfwan Surihattu 1632 Kontiolahdella (Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 145, 146) ja osa liittyyneen luontoonimistöön (Granlund 418). Nimestä ks. lisäksi Nissilä, Vuoksen paikannimistö I 393, 431 ym.; Nissilä, Suomen Karjalan ortodoksinen nimistö 61 ja Suur-Vanajan nimistöä. Vanajan historia I 15 sekä skandinaavisista Hatt(e)-nimistä Nordisk kultur VII 252.

Hauha, **Hauho**, **Hauhia**, esim. Lasz Hauha 1551 Kokemäellä AST 50/Morthen Hauho 1555 Turussa/Oloff hauhien 1543, Anders hauhian 1544, M hauhoin 1557 Jääskessä/Hinrich Hauhia 1616 Sakkolassa/Petter Hauhoinen 1631 Hiitolassa/Thomas Hauhalainen 1571 Kangasalla SHL IV 166/**Hauho**, Hauhá sochnn 1571, pitäjä SHL III 147/**Hauhiala** fierdung 1571 Lammilla SHL III 163/Hauhula 1571 Pusulassa SHL III 45/**Hauhola**, Hendrich Hauholan (gen.) Kokemäellä 1551 AST 50/**Hauho**, talo Tyrväässä, Pertunmaalla/**Hauhu**, Hauhudhen (gen.) 1571, Virroilla SHL IV 206 — Hauha (hauhas, goot. hoch) (Förstemann 800). Ks. Nordisk kultur VII 76 ym.

Hauva/la, **Hauvonen**, esim. Henrich Haualan (gen.) l. Hendrick Hauffuolan (gen.), Vrsa Hauffualan (gen.) 1552 Kokemäellä AST 163, 188, 214/Hauffuala 1571 Harjavallassa SHL IV 29/**Hauvola**, kylä Kokemäellä — Hauwe, Hauwo (Zahrenhusen 135).

Hava/la, **Havela**, **Haveri**, **Havi/a**, **Havinki**, **Havo/la**, **?Havu/la**, **Havukainen**, esim. Madz Haueri 1550 Loimaalla AST 18/**Haverla**, Haffuerla 1532, kylä Pöytyällä EFM 34/Jons Havinemi, Oloff Haffuing 1551 Kokemäellä AST 50, 79/**Havinki**, Haffuingi 1571, Harjavallassa SHL IV 29, jotka nimimuodot tukevat oletusta, että myös moniselitteinen Hava, Havi/a, Havo -ryväs voinee kuulua ryhmään (ks. Nissilä, Viipuri nimistön valossa. Viipurin Suomalaisen Kirjallisuusseuran toimitteita 3 s. 93). Vrt. kuitenkin appellat. **havu**, **havukka** — Hav, Hawo (Förstemann 802), Hawe (Brons 47), Tideman Have l. Tideman von Have 1300 HU I 451/Lass Hawe 1470 USL XI 694/Heinrich Have 1424 Tallinnassa/Claws Have 1430 Riikassa (Nissilä, mt. 93). Skandinaavisesta **Haf**-nimistä ks. Nordisk kultur VII 76, 77.

Heika/nen, **Heikari**, **Heikel**, **Heikelä**, **Heikinheimo**, **Heikka**, **Heikkala**, **Heikkanen**, **Heikki/lä**, **Heikkinen**, **Heikko/la**, **Heikkonen**, **Heikkuri/nen**, **Heikman**, **Heiko/la**, **Heikonen**, **Heikura/inen**, **Heikuri/nen**, **Hein**, **Heini**,

Heinikainen, Heinilä, Heininen, Heino/la, Heinonen, ?Heinä/nen, Heiska/la, Heiskanen, Heiskari, Heiso, Henkola, Henn, Henna/la, Henni/lä, Henning, Henno, Henriks(s)on, Henrilä, Hentelä, Hentilä, Hentinen, Hento/la, Henttala, Henttinen, Henttonen, Henttu/la, Henttunen, Hentu/la, Hentunen, Hind, Hindersson, Hinkka/la, Hinkkanen, Hinkkuri, Hinkula, Hinno, Hintikainen, Hintikka, Hintsala/la, Hintsanen, Hinttala, Hinttula, Hintukainen, Hänni/lä, Hänninen, Hännikkä, Hännikäinen, joista suurin osa sellaisinaan tai johtimillisina on siirtynyt sukunimen funktioon (esimerkeistä ks. Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 251—253), esim. Henrich Heykanpoika 1445 Kokemäellä (Meri I 37)/Thomas Heijckanpoicke 1571 Hauholla SHL III 147/lasse heijcka 1571 Kyrössä/Oloff Heykala 1512 Lokalahden Heikkalassa IFM 55/Matz Heykala 1512 Vehmaan Heikolassa IFM 55/flesk Heicki 1551 Kokemäellä AST 81/Per heickon 1543 Viipurin pitäjässä/Marttin Heijkola 1537 Marttilassa EFM 89/Heijkola 1540, kylä Vehmaalla (Meri II 19)/**Heikonen**, talo Kemissä/heickura l. heickuri 1558, Madz heijckura 1571 Karkussa/Jacop Heijno 1552 Eurassa AST 11/Nils heiska 1555 Kyrössä/**Heiso** l. **Heisonsaari** Antreassa (Nissilä, Vuoksen paikannimistö I 393)/Anders hennonpoica 1544 Kivennavalla/Henth 1559, Henttu Sokiainen 1560 Muolaassa/Snidare Heningh 1565 Viipurissa/Thomas hindh 1550 Viipurissa/Hincka Grekilän 1551 eli Hendrich Grekilän 1552 Loimaalla AST 180, 208/Hincka Andersonn 1571 Jämsässä SHL III 176/Ol hincanpoika 1560 eli Ol hinkasson 1563 Vesilahdella/Oleff Hincka 1571 Nokialla SHL IV 121/Hans hinkan 1543 Jääskessä/p hinnj 1554 Kivennavalla/**Hinnerjoki**, Hinderioki 1551, pitäjän/Lass Hindersonn 1571 Hollolassa SHL III 118/**Hinnuri** 1556, kylä Vehmaalla (Meri II 27)/Mongs Hinnola 1569 Viipurissa/Lasse hintzapoica eli Lasse hinsasson 1552 Ulvilassa/martti hintza 1549 eli M hintzain 1552 Muolaassa/h hintzan 1550 eli h hinsan 1553 Kivennavalla/Mattz hinttza 1566 Ulvilassa/Hinttala 1571 Padasjoella SHL III 165/Hinzekin Knap 1395 Taivassalossa MK 277/Mårt hindzicka 1572 Kangasalla/Hintzala boar 1552 Loimaalla AST 157/**Hintikkala**, Hintzickala 1550, Kokemäellä AST 13/**Hinsala**, Hintzala 1571 Vesilahdella SHL IV 198/**Hintsala**, Hintzala 1571, Alastarolla SHL IV 6/Ol hinttu 1565 Kyrössä/Hendrick Hennin (gen.) 1551 Kokemäellä AST 104/Hänickaböle 1542 Sauvossa EFM 81/hennick Kaisti 1551 Tyrväässä/**Hinkula**, talo Lumijoella/**Hintta**, talo Oulujoella/**Heiskari**, talo Limingassa/**Heikura**, talo Muhoksella/**Heikkuri**, talo Kauhajoella — Heyk, Heik, Hein, Hennike, Hintz(e) (Knorr 20), Heicke, Heinrich, Heino, Hennicke, Hink, Hinzke, Hinge, Heintz (Heintze 39, 163, 164), Heinricus 1248, Heyno 1252, Heyneke 1201, Hence 1262, Heyne 1259, Henneke 1252 (Mahnken 11, 12), Heino, Heyne, Hinzke, Heyno, Hinze, Hinzso, Heyneke, Heyncke, Heyso, Heise (Reimpell 20, 21), Heyno 1391, Heineke 1329, Henneke 1358, Hinseke 1372, Hinke 1376, Hince 1357, Hynze 1365, Henne Mes

1379 (Carstens 24, 25, 41, 42, 49), Heino, Heinich, Henning, Heike, Heiko, Heise, Heiso, Hendrik (Zahrenhusen 59, 66, 135), Heik, Heike, Heiko, Hein, Heine, Heincke, Henne, Henneke, Heyke, Heyno (Brons 48, 49, 107 ym.), Heine, Heino, Heynekin, Henneke, Henning, Heinrich, Hinze, Hinze-kin, Hince, Hennekin, Hinse, Hintze, Hincekin, Henrick (HU I—II hake- mistot), Heicke Loquis 1330, Hinzecen Hovemanne 1342 (HU II 213, 321), Hennicus 1233, Hence de Sasate 1259, Heyno de Wrestede 1276, Hinceke Pellez 1289, Heyno de Hierde 1300, Heyno de Dewtze, Hermen et Hinceke Ghogelowen 1344, Henneke Gudowe 1362 (USL I 64, 250, 347, 660; II 24, 774, 760, 1033, 1034; III 432), Heyke, Hoyke, Heinrich, Heyno, Heyne, Heine, Heyneke, Hince, Hincó, Hincekinus (HambU I 103), Heyso, Heiso, Henricus, Heneke, Hen 1291- (BrschwU II 629), Heyneko de Dewitze 1344, Heynek Neyt (USL II 760; VI 41). Nimestä on Baltiassa runsas ryväs: Henri- cus, Henrik, Hinrik, Heye, Heyno, Heyneko, Heinekinus, Hinke, Hinse, Hintze, Hinceke, Hincekinus, Heyso, Heyse, Hans Heyne 1513 Riikassa, Clawes Hinke eli Hinse 1363, Hennekinus (Henneke, Henne) Kune 1364 Tal- linnassa (Feyerabend 9, 51, 52) ja myöhemmin ovat Virossa olleet käytössä Hendrik, Hengo, Heng, Henn, Henno, Henu, Hennik, Henrik, Hent, Hents, Hinder, Hindo, Hingo, Hink, Hinn, Hinnus, Hinrik, Hindrik, Hin- sos, Hint, Hints, Hits, Hein, Heine, Heinu (J. Mägiste, Eestipäraseid isiku- nimesid 25, 26). Riikasta on merkitty ryhmään kuuluvana Heideken Saltze 1397 (Bunge IV 176). Ks. myös Nissilä, Vuoksen paikannimistö I 298, 420, 365, 393, 366, 432, 308, 421, 348; Klemetti 127-(Heikki), 132 (Heino, Heis- su), 138 (Hintikka), 139 (Hintsa, Hinttu); Granlund 136 (Hindersnäas), 222 (Hindsby), 313 (Hinkaböle) ja Nordisk kultur VII, hakemisto.

Helmi/lä, Helminen, Helmikka/la, esim. henric ja morten helmickson, Helmick (talo) 1506 Pälkäneen Laitikkalassa (Bidrag I 235), Helmich 1600- luvulla Viipurissa (Lagus), **Helminen**, suku eri puolilla Hämettä, **Helmikkala** Längelmäellä — Helma, Helmichis, Helmechis (Förstemann 806-), Helm, Helmeke, Helmich (Heintze-Cascorbi 211), Helmik (Trautman 38), Helm (Knorr 22), Helmicus 1260 (Mahnken 12), Helmicus (Reimpell 21), Helmicus 1307, Helmeke 1426 (Carstens 24, 41, 48), de Helmico (Helmicus) de Pade- luche 1219, Helmicus 1259, Helmicus et Gheze 1327, Helmico 1366, Johan- nes Helm 1404, Helmeken 1449 USL II 4, 23, 1050; III 642; V 102; VIII 627/Helmicus BrschwU III 589/filio Helmici 1339, fratri Helmico 1343 HambU IV 53, 152/Helmicus, Castellanus de Starhenberg 1251 Kuurin- maalla, Gelmik l. Helmicus de Monasterio 1284 Liivinmaalla, fratre Helmi- co l. Helmicus, commend. in Goldingen 1291 Kuurinmaalla, Cord Helmiges 1397 Riikassa, Helmicus Vogel 1337 Tallinnassa (Bunge I 4 s. 176; I 2 s. 490; I 1 s. 283, 606, 677)/Revaler Komtur Helmich Depenbrok 1361, Helmeke Kalleure 1379 Tallinnassa (Johansen 671, 862)/Helmich Vicken 1519 Tallin- nassa FMU VIII 6, 19, Evert Helmig(h)es 1469 Riikassa, Helmich Vicke

1514 Tallinnassa (Feyerabend 50, 54) ja Tukholmassa Hielmeke fan den Walle, Hielmeke Sandman 1481 (Stockholms stads tänkeböcker II 1 s. 326, 304).

Hemmi, Hemming, Hemminki, Hemmo, esim. Heming Peetilän 1551 Kokemäellä AST 107/Michell Hemingson 1571 Pyhäjärvellä SHL III 25/Hemmingh Larson 1571 Urjalassa SHL III 67/**Hemminkilä**, Heminkijle 1571, Lempäälässä SHL IV 191/Hemingh skreddare 1541 Viipurin linnäväkeä/Hemmilä gårdh 1552 Eurassa AST 217/**Hemmi**, talo Lumijoella, Paavolassa — Hamo, Hemmo, Hemming (Förstemann 743), Hemme, Hemmo (Brons 48; Zahrenhusen 135). Ks. Nordisk kultur VII hakemisto.

Herlevi, esim. suku ja talo Kokkolassa, Lohtajalla ja Ullavassa — Herleff (Heintze 167). Nimestä, joka on eritoten skandinaavinen, ks. Thors 57, 58; Klemetti 135; Nordisk kultur VII hakemisto.

Hermanen, Hermonen, Hermunen, Härmä/lä, Härmänen, esim. Andris Hermaynen 1405 Uskelassa MK 228/per haerme 1561 Kangasalla/M hermonpoica 1552 Koivistolla/Hermala 1571 Mouhijärvellä/**Härmälä**, Hermala 1571, Tampereella SHL IV 129, 150/**Härmälä**, kylä Karkussa, Pirkkalassa/**Härmä**, pitäjä/**Härmä/lä**, talo Iissä ja Limingassa, joiden nimet ovat lähtöisin perustajastaan Hermanista (A. Luukko, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin keskiaika sekä 1500-luku 338, 351). Herman on yleisimpiä hansalaisnimiä: Hariman, Herman (Förstemann), Herman (Heintze 167), Hermannus (Reimpell 21), Herm, Hermann, Herme, Hermen, Hermeke (Brons 49), Herman 1252 (Mahnken 11), ja levisi Ruotsiin 1200-luvun alussa (Ödeen 115), esim. dominij Hermani, curati J Visby 1355 MK 102, sekä Baltiaan, esim. Hermannus, Herman, Hermen ym. (Feyerabend 10). Ks. Meri II 21 (Hermansaari), 22 (Hermula); Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 253.

?**Hiiva/la, Hiivola**, esim. matti hiua 1544 Viipurissa/**Hiivala**, Hiffuola 1574, tila Mietoisissa IFM 82/Hiffuo 1516, maa-alue ja mylly Kalannissa IFM 8/**Hiivola**, hiuola 1571, Riihimäellä SHL III 27/**Hiivala**, kylä Vahvialassa/**Hiivala**, suku ja talo Iissä — Hiva (Hiiva) (Förstemann 846). Vrt. Suom. hiiva, Hiivanuuti.

Hill, Hilli, Hillilä, Hillo/nen, Hillu, Hylli, Hilke, esim. Oloff Hillist 1517 Vehmaan Hilleisissä IFM 30/Olaff Hyllanpoyca 1441 Kangasalla FMU III 211/Mons Hille 1541 Viipurissa/hen hijllinen 1555 Pirkkalassa/Eskill Hillu 1571 Hämeenkyrössä SHL IV 133/Jons Hylli 1571 Pälkäneellä SHL IV 169/Hylli 1541, Hyllinen 1546 Pälkäneellä (Pälkäneen historia 180, 181)/**Hilloinen**, hyllois 1390 FMU II 218, kylä Taivassalossa/Hyllila 1543, Hyllinen 1554, Hijlli 1558 Pirkkalassa/Hillila by 1571 Asikkalassa SHL III 128 — Hil, Hilla, Hille, Hilli, Hillo (Förstemann 817), Hille 1204 eli Hilleke 1248 eli Hildegundis 1260 (Mahnken 12), Hille, Hilleke (Reimpell 21), Hille 1327, Hilleke (Carstens 22, 42), Hile, Hilcke, Hilke, Hilko, Hilla, Hille, Hilleke,

Hillika, Hillike, Hilo (Brons 50, 93), Hilke, Hilko, Hille (Zahrenhusen 60, 135), Hille uxor HambU III 99/Hilleke l. Hildegunde 1256 HU I 173/Hillike uxor Nicolaus 1290 USL I 498/Hildebrand, Hilla, Hille (Feyerabend 11), Matt Hyllo 1698 Viron Harjumaassa (Johansen, Nordische Mission 173). Ks. Klemetti 137-; Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 253; Meri II 24 (Hilleinen); II 25 (Hilloinen).

Hiltu/la, Hiltunen, jotka nimet eräät tutkijat yhdistävät etymologialta edelliseen ryhmään — Hild, Hilda, Hildi, Hildo, Hilt, Hilta, Hilti, Hilto, Hilduni (Förstemann 818—821), Hild, Hilt, Hildo, Hill, Hille, Hillo (Heintze-Cascorbi 210), Hilda, Hilta, Hilte (Brons 50, 93). Ks. Nordisk kultur VII hakemisto.

Himanan, Himanka, Himma/nen, Himoinen, esim. hymois 1418 (Arwidsson II 45), **Himoinen**, kylä Vehmaalla (Meri II 26), Anders himon 1543 eli Anders himan 1544 Muolaassa. Nimeä on pidetty muinaissuomalaisena ja yhdistetty partisiippiseen **Himottu**-muotoon (Meri mt.; Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 123, 125), mutta osa voitaneen liittää Hima, Himma, Himme, Himo (Brons 50, 93) -ryhmään.

Hipari, Hippeläinen, Hippi, Hippo, Hippu -nimiä on yhdistetty ortodoksisen nimistöön (Nissilä, Suomen Karjalan ortodoksinen nimistö 63), mutta huomioon on otettava myös ehkä samaa etymologista juurta olevat Hibbe, Hippe, Hippo (Brons 49, 50; Zahrenhusen 135) -alasaksalaiset asut.

Hirki — Hirck, Hircke, Hircko, Hirke (Brons 50).

Hissa, Hiissa, esim. Mickell Hissoi 1571 Karkussa SHL IV 120, **Hissa**, suku lissä — Hisa, Hische, Hissa, Hisse (Brons 50, 94).

Hollo, Hollola, Holloka, esim. Laurens Hollok 1463 Mäskälän käräjillä FMU IV 218/Olli Holloka 1466 Elimäen käräjillä (Bidrag I 120, 123)/Thomas Hollo 1550 eli Thomas Holla 1552 Loimaalla AST 39, 205/**Hollola**, Hällåla sochn 1571, pitäjä SHL III 116 — Holl, Holle (Heintze-Cascorbi 224), Holle (Carstens 45), Albertus Holle l. Hollo 1269, 1290 UBL I 203/Albertus Hollo 1301 HambU III 3, 62/Bertold Holle, Henrec Holleken 1310 BrschwU II 610/Godscalcus de Hollo 1347 USL II 825. Ks. Klemetti 142.

Holtti/nen, Hult, Hultti, esim. Arlander faste Hulte 1414 Tenholassa MK 257/Archidiaconus magister Benedictus Holt 1400-luvun lopulla Turussa MK 572/Winholdt 1550 eli vina hultti 1552 Viipurin linnan väkeä Äyräpäässä/A. Holtinen 1554 Kivennavalla/per winholt 1543 Jääskessä/Madz Hulttt 1616 Käkisalmessa/Eric Hulttinen 1552 Kokemäellä AST 187/Birith Hulltilan (gen.) 1552 Huittisissa AST 201. Nimi on afereesimuoto täysnimistä Reinhold, Winhold, Renhult tolck 1541 Viipurin linnaväkeä, ym. ja siitä on myös a:llisia asuja (vrt. Bunge I 783), esim. **Halttu, Halttunen, Halttula, Haltunen** — Hold, Holda, Hultha (Förstemann 849, 927), Hultha, Holder (Heintze 184), Holt (Ahlers 151; Reimpell 15), Holth (Brandt 189), Holte

(Brons 94), Holte von Alen 1356 (Fehling 7), Huld, Hold (Heintze-Cascorbi 224), Hermannus Holt 1307, Hinrico dicto Holte 1325, Hold de Alen l. Holtonis de alen 1356, 1357 USL II 407, 1043, 294, 266. Ks. Sundqvist 180 (vamme Holte). Heintzen mukaan (Holder) voitaneen ryhmään lukea myös **Holtari**.

Hunti/la, esim. Per hundi 1558, Madz hund 1565 Karkussa/Oi hundhij 1571 Pälkäneen Hunttilassa (ks. Pälkäneen historia 177), Hundila 1571 SHL IV 175 — Heino Hund l. Heyno Hund 1342 HU II 327; USL II 707. Nimi on voinut olla yhtä hyvin ruotsinlähtöinen.

Huuka(inen), Huuki, Anti Vkasista 1417 Vehmaan Huukaisista MK 280/olaff hukainen 1444 Ruskolla (Meri I 31)/**Huukainen**, kylä Vehmaalla/**Huukanen**, kylä Taivassalossa — Huga, Hugi, Hugo, Hugu, Huggi (Förstemann 922, 923), Hugo, Hugu (Heintze 183), Hugo (Reimpell 22), Hugo 1296 (Mahnken 13), Huge, Hugo (Brons 51), Willikinus frater Hugonis 1280 USL II 1017, Baltiassa Huge, Hugghe 1289, Hugo 1441 (Feyerabend 11, 51). Hugus-nimen variantti on Hoppe, gen. Hoppen (Heintze-Cascorbi 224), Hoppe (Brons 94), esim. Zeger Hoppen 1412 Stralsundissa USL IV 1917/Diderik Hop 1441 Riikassa (Feyerabend 51), Hans Hoppen, Gerd Hoppen 1473 Turussa, **Hoppa**, Hoppen 1585, Laihialla (Klemetti 143). Ks. Nordisk kultur VII 135 (Hugi), 188 (Hugo).

Iitta/la, Iitiä, Iitti(läinen), esim. Hendrick Idu eli Ijdu 1551 Loimaalla AST 141/Hen Itu 1571 Ikaalisissa SHL IV 144/Nils Itinen 1571 Vesilahdella SHL IV 198/**Idula**, Ijdula 1540, kylä Kustavissa (Meri II 33)/**Iittala**, Ittala 1571, kylä Kalvolassa SHL III 53/**Iitti**, Itima 1571, pitäjä SHL III 140/**Iitiä**, kylä Lappeella, Lemillä/**Iitula**, kylä Hiitolassa — Id, Ida, Idi, Ido, Itha, Ita, Ito, Itta (Förstemann 943), Ida (Reimpell 15), Ida, Ide (Brons 52), Ida 1249 (Mahnken 2), Ideke (Carstens 41), Ida (HambU III 102). Ks. Meri II 33 (Idula); Nordisk kultur VII 226, 247.

Ika/la, Ikka/la, Ikkanen, Ikke/lä, Iko/la, Ikonen, esim. Thomas Ikoilan (gen.) 1551, Ikala 1552 Kokemäellä AST 137, 189/**Ikkala**, Ickala 1571, Sääksmäessä SHL III 72, 78, 81/Hen Ickalainen 1571 Ruovedellä SHL IV 208 — Icke, Ike, Ico, Iko, Icco, Igo, Icho (Förstemann 942 ym.), Icca, Icko, Ico, Igo, Ike, Iko (Brons 52—54), Icke, Icko, Ike, Iko (Zahrenhusen 135). Ks. Klemetti 162, 163. Vrt. appellat. **ikä** (Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 124, 126).

Imma/nen, Immi/lä, Immo/nen, Impi/nen, Impo/la, Imponen, suku- ja talonnimiä eri puolilla Suomea. Ne on yleensä yhdistetty Immanuel-nimeen, mutta niitä tavataan myös vanhassa saksalaisessa nimistössä: Imma, Immo (Förstemann 959-), Immo (Heintze 187), Ymme (Feyerabend 12).

Inka/la, Inkeri, Inkeroinen, Inki/lä, Inkinen, suku- ja talonnimiä eri puolilla Suomea. Niitä on arveltu ruotsinlähtöisiksi, mutta niitä on myös van-

hassa saksalaisessa nimistössä: Inge, Ingo, Ingwi (Förstemann 959, 960), Inge, Ingo, Ingwe (Heintze 187).

Jäämi(t) — Jeme (Bronns 95).

Kaikko/nen, Kaiku, esim. Mattz Kaikon 1543 Ruokolahdella, Nils Kaikko 1613 Kaukolassa — Gaike, Gaiko (Bronns 42), Gaiko (Zahrenhusen 134). Ks. Nissilä, Vuoksen paikannimistö I 368.

Kalkki/nen, Kalkko/nen, Kalkku/nen, esim. Hendrick Kalci 1550 Kokemäellä AST 29/**Kalkku**, Kalkw 1571, Längelmäellä SHL IV 184/**Kalkkinen**, Kalkis 1571 SHL III 131, kylä Asikkalassa/**Kalkkonen**, Kalckoila 1571 SHL III 5, kylä Hattulassa/**Kalkunmäki**, Calcunmäki 1571, Hämeenkyrössä SHL IV 133/Simon Kalckila 1610, Eskil Kalkila 1626 Turussa (Bidrag till Åbo stads historia I 184; II 27). Suomessakin yleisen saksan Gottschalk-nimen afereesimuodosteita ovat Skalkas, Schalck (Heintze-Cascorbi 341), Skalk = Knecht (Zahrenhusen 114), muinaistanskan Skalk, muinaisruotsin Kalk (R. Saxén, Språkliga bidrag 23), suomen Kalkki, Kalkko, Kalkku, esim. kylännimet **Kalkkila** Halikossa, Kemiössä ja Raisiossa, **Kalkkinen** Asikkalassa, **Kalkkola** Nastolassa, **Kalkko** Lammilla, **Kalkkonen** Hattulassa, **Kalkku** Lempäälässä, **Kalkkula** Nivalassa, **Kalkunmäki** Hämeenkyrössä, Kokemäellä, **Kalkniemi**, Kalkunniemi 1835, niemi Vuoksessa Vuokselassa (ks. Nissilä, Vuoksen paikannimistö I 397). Gottschalk-nimestä, esim. Gotscalcus 1262 (Mahnken 10), Godescalcus 1233, 1236, 1259, Gottschalk Ascheberg 1342 (USL I 64, 81; II 22; III 432), Baltiassa Gotschalk Hake 1408 (Bunge I 4 s. 610) ja Suomessa Gotschalk Wille 1486 Turussa (FMU V 142). Sen on arveltu sisältyvän Rauman seudun kylännimeen **Kuoskala** (Rauman seudun historia I 74). Ks. myös Gottschald 295 ja Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 251.

Kalle/la, Kallia/la, Kallila, Kallinen, Kallo/nen, Kaarlela, Kaarlola, Kaarlonen, esim. Josep Kalli 1493 Eurassa FMU V 432/Jöns Kalli 1540 Hinnerjoella IFM 18/**Kallela**, Kalleila 1411, kylä Kalannissa (Meri I 53-). Nimiin pohjana voi ainakin osaksi olla saks. appellat. der **Kerl** mies, hn. Karl (latinan Carolus), josta jo varhain hypokorismi Kalle, Kalli (Nordisk kultur VII 57, 210). Baltiassa olivat tunnettuja Karl ja Cal-vartaloon yhdistetyt Calle ja Kalle, esim. Calle Andreas de revelia 1440, Kalle Everhardus 1365 (Feyerabend 17, 51). Ks. Klemetti 202 (Kalle), 203 (Kalli), 204 (Kallo) ja Meri I 53 (Kallela), Sundqvist 195 (Kallendorp).

Kankfelt, Kanki/la, Kankko/nen, Kankku/nen, Kanko/la, sukuja ja taloja eri puolilla Suomea, esim. **Kankböle**, Kanckebölle 1541, suom. **Kankkila**, kylä Myrskylässä (Granlund 315), Mårthen Kanckuinen 1618 Käkisalmissa (Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 142). Ks. Klemetti 209.

Kann, Kannala, Kannela, Kanni, Kannia(inen), Kannila, Kanninen, esim. Olaf Kannisson 1419, Kanninpoika 1475 (Arwidsson II 46; Bidrag I 368), Thomas Kannj 1552, Mickel Kannisten (gen.) 1551, Lassz Kannila 1551 Huittisissa AST 222, 85, 75/Kannila 1571 Jämsässä SHL III 176/Kanna Jer-

molin ödhe, Kanni Jsakanpoika ödhe 1618 Salmissa/**Kanni**, suku Impilahdella/**Kanninen**, suku Muolaassa, Raudussa ym. Nimiryvä, jonka juuret ovat epäselvät, on laajalle levinnyt, esim. Bernd Kanne 1428 USL VII 170, Jerre Kanne 1329 HambU II 59 ja saksalaisessa paikannimistöissä cannenberche 1279 Altmarkissa, Ruotsissa Kannenbaerg (Sundqvist 198), Baltiassa Johann Kannae von Reval 1323, ilmeisesti sama kuin tanskalaissyntyinen Johannes Kanne 1316 HU II 120, 175 ja yleisesti ortodoksisessa nimistöissä (Nissilä, Suomen Karjalan ortodoksinen nimistö 79). Ks. myös Nissilä, Vuoksen paikannimistö I 398, Klemetti 210.

Karja/la, Karjanen, Karju/la, Karjunen, sukuja ja taloja. Nimen pohjana voi olla germ. (goot.) **harjis** joukko, sillä **h > k** on mahdollinen (ks. artikkeleita **kallio** ja **karja** Suomen kielen etymologinen sanakirja I 150, 162). Ks. Nissilä, Karjalan nimestä. Virittäjä 1962). Ks. edellä nimeä Harjavalta.

Karkila, Karkinen, Karkkinen, Karkki/la, Karkko/lainen, Karkkonen, Karkku, Karkkulainen, Karkkunen, Kerke/lä, Kerkko/la, Kerkkonen, Kerkkänen, Kerko/la, Kierikka, Kierikkala, esim. Arvid Karcku 1554 eli Arued Charcku 1559 Karkussa/Morthen Karckij 1554 Kangasalla/l Karckinen 1560 Uudellakirkolla Kannaksella/Ghereke Kremer 1387 Porvoossa FMU I 407/Thomas Kärickainen 1551 Kokemäellä AST 135/Oloff gerekaynen 1437 Maskussa (Arwidsson II)/Eskell Kiericka 1571 Pirkkalassa SHL IV 157/**Karkkila**, Karckila 1571, pitäjä SHL III 25/**Karkku**, Carko sochnn, Carkoby 1571, pitäjä ja kylä SHL IV 115, 121/**Karkkula**, Karckula 1571, Orimattilassa SHL III 103/**Kierikkala**, Kerickala 1540, kylä Vehmaalla (Meri II 63-)/Kerckoila 1571 Janakkalassa SHL III 14 — Gericke Gerich, Gericke, Kericho, Kercho (Förstemann 353-, 571-), Garcke l. Gericke (Heintze 140, 151), Gerardus 1249 eli Gereke l. Gherke 1246 (Mahnken 9), Gherike, Gereko (Reimpell 19), Gereke 1377, Ghering 1350 (Carstens 20, 41), Gerke, Gerko (Zahrenhusen 64, 135), Garcke, Garko, Garske, Geercke, Geerd, Gerd, Gereke, Gerke, Gerken, Gerko, Gherke, Gerik, Gerk (Bronn 43, 44, 92 ym.), Gereco 1262 USL I 249/Gerhard, Ghert, Gherecinus, Lutteke Gherke 1350 HambU III 83; IV 343. Nimi on levinnyt Baltiaan, esim. Gert, Gero, Gerke, Ghereke, Gerkin, Gerke Grimm 1378 Tallinnassa (Feyerabend 8, 50). Ks. Meri I 63-, Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 257. Vrt. **Kerunki**, järvi Valkealassa, Gerung (Nordisk kultur VII 227).

Kerttu/la, Kerttunen, esim. Jacob Kärtula 1550 Raisiossa IFM 88, lähtöisin joko nimestä Gert (ks. ed.) tai Gertrudis (Mahnken 10), Gertrud (Heintze 167), Gertrud (Feyerabend 7; Nordisk kultur VII 221).

Kerve, Kervi/lä, Kervinen, Kervola, esim. H Kerffwin 1558 Viipurissa — Gerwen, Gerwi, Gerwin, Kerwi, Kerwin (Förstemann 587, 588), Garwen, Garuin, Gerwin, Kerwin (Heintze-Cascorbi 180), Gerwinus 1266 (Mahnken 9), Gerwin von Suttorp 1170 (Fehling 3), Gherwinus Krampe 1326 (Ahlers 44), Gerwinus (Reimpell 19), Gerwinus 1328, Hans Gerwen 1404, Garwen

1484 (Carstens 20, 50), Gherwin 1308 BrschwU II 586/Gerwin von Tousthuse 1309 HU I 59/Gerwinus 1327, Gerwinno Bomhovere 1347, Gerwinus de Hiddinghusen 1347, Gerwinus de Scheune 1347, Bernd van Gerwe 1397, Gerwen vamme Sunde 1463, Gerwin Bocke 1464 USL II 1050, 823, 825; IV 738; X 430, 499/Gerwin Sculdere 1270 Gotlannissa HU I 243/Gerwin Brendschede 1403 Gotlannin Visbyssä (Bunge I 8 s. 208) ja Baltiassa, esim. Gerwinus Masche 1316, Gerwinus Wiger 1342, Gerwin Eppenschede 1401, Gerwin Borneman 1431 Tallinnassa (Bunge I 8 s. 503, 538; I 4 s. 379; FMU III 14). Feyerabend on maininnut Tallinnasta nimet Gherwin(us), Gerwinus, Gerwen, Stenwych Gerwyn 1379, Hans Gerwyn 1460 ja Riikasta Wasmunt Gerwen 1480 (s. 8, 43, 46). Ks. Klemetti 229-. Vrt. **Karvinen**.

Kiesi/lä, Kiesiläinen, Kässi, Kässä, esim. Anders Kiesi 1623 Lappeella VA jj 1:2/Thomass Kässi 1551 Loimaalla/Jören Kässä 1551 Tyrväässä/Ol gässä 1559, Jac gessae 1561 eli gessi 1562, Sim Kässä 1560 Messukylän Takahuhdissa — Gesa, Gheseke, Ghese Brunonis 1357, Ghese 1368, Geseke 1363 (Carstens 22), Giseke, Gheseke (Reimpell 19), Gesa, Gesche, Gese, Geseke, Gesse, Giese, Gieseke (Bronns 44, 45, 92). Friisiläinen nimi Gese, Ghese Geseke on mainittu Baltiasta (Feyerabend 8) ja Skandinaviasta (Nordisk kultur VII 226).

Killi/lä, Killinen — Gille, Gilleke (Bronns 45) on ehkä yhdistettävissä kelttiläiseen nimeen Gilli (Nordisk kultur VII 140) tai pyhimysnimeen Gilius (Aegidius) (Wimmer 99). Ks. Klemetti 233-.

Konka, Konkka, Konko/la, Konkonen, esim. Thomas Konck 1548 eli Thomas Konckij 1549 (Pälkäneen historia 171). Nimen itäsuomalaisista esimerkeistä ks. Nissilä, Suomen Karjalan ortodoksinen nimistö 83 — Konke, Konko (Zahrenhusen 136), Konka, Konke (Bronns 56). Ks. seur.

Kortti/la, Korttinen, Kuortti/nen, Kurtti/la, Kurtto, esim. Kort Bitzer 1394 Karjaalla FMU I 440/mestar Kort domprost J abo 1455 MK 457/Koort beyer 1566 Viipurin linnanväkeä/Koortthi laffuon 1553 Muolaassa/Kortt Hermansån 1569 Viipurissa/Hans Koortsson, Grells Kortti 1632 Turussa (Bidrag till Åbo stads historia IV 117)/Antti kortin 1544 Jääskessä/Jonis Kuortti 1557 Kyrössä/Korttila 1370 Perniössä FMU I 334/**Korttila** ja **Kurttila** -nimisiä taloja eri puolilla Suomea ja **Kurtti**, talo Haukiputaalla sekä Taivalkoskella. Ks. Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 254 (Kortti), Klemetti 280 (Kurtti). — Alkugermaanisesta Conja (Coonja) -vartalosta syntyi monimuotoinen nimiryvä: Konrad, Cuni, Cuno, Chunico, Chunicke, Konnecke, Könecke, Könicke, Cort, Curt, Chunze, Kunz, Kunze, Kuntze (Förstemann 354-, 372-), Konrad, Kunrad, Chunico, Cone, Cuno, Cord, Curt, Curth, Korte, Korth, Koordt, Kunicke, Köne, König, Könnicke, Kunze (Heintze-Cascorbi 252-), Conradus 1248, Kunze 1209, Curt 1297 (Mahnken 13), Conradus, Cord, Coneke (Reimpell 22, 26), Conradus 1283, Kune 1362 (Carstens 24), Kord, Koord, Kurt, Konko, Kono, Kuno (Zahrenhusen 57, 136),

Konrad, Kurt, Kunz, Könnecke (Bach 37, 88, 231-), Kunja, Konrad, Kort, Korte, Kurt, Könnicke, König, Kunze (Heintze 202), Cone, Coni, Coord, Cord, Cordt, Cort, Cunna, Cünneke, Kone, Konka, Konke, Konneke, Koort, Kord, Kort, Küni, Künike, Kunneke, Kunnicke, Kuno (Brons 32, 55-, 106-), Cunradus frater Alberti 1280, Conekino 1347, Cord Rober, Cord Willer 1418, Thymme Corde 1451, Godke Konyneck 1470 USL I 1012, 811; II 103; VI 42; IX 27, 373; XI 609, Cord 1290, Cort Kopperfleger 1316 BrschwU II 622, 623/Konrad, Koort, Koninc, Koning, Herman Koning 1342 HU II hakemisto /Johannes dictus Korte 1337 HambU IV 462/ja kyseisiä hypokorismeja levisi Baltiaan, esim. Conrad, Cord, Curd, Cuntzo, Contzo (Bunge I 8 s. 665), Conradus, Conrad, Cunrad, Kunne, Koneke, Kuntze, Kontze, Cord, Cort (Feyerabend 12), Cord Berchusen 1431, Corde 1440 Tallinnassa FMU III 14, 191/Johan Kuntze 1516 Tallinnassa (Feyerabend 64)/Matz Cuntz 1547 Läänemaalla (P. Johansen, Nordische Mission 266) ja Novgorodissa oleskeli Jordane Koninghe van Gotlande 1342 HU III 367. Ks. myös Nordisk kultur VII hakemisto. Ryhmään kuuluvat edellä esitellyn aineiston perustalla myös nimet **Kuntsi**, **Köninki** ja **Köönikkä**, esim. Kuntzi langin 1554 Kivennavalla, Heicki Kuntzi 1640 Kurkijoella (Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 254), Blasius Köningh 1630 Viipurissa (Lagus), Jacob Köningh ifrån Borghå 1631 (Bidrag till Åbo stads historia VI 32), Hindrich Köning 1668 Äyräpäässä VA jj 15:295v; **Köninginmäki**, kylä Räisälässä, Madz Könickä 1550, Mortten Könick 1551, thom könickesson 1561 Kokemäellä AST 13, 50, **Köönikkä**, kylä Kokemäellä. Kyseisillä nimillä on kosketuksia Baltiaan: Koning(h) 1358, Hinrick Konincken 1504 Riikassa, Johannes Koningh 1376 Tallinnassa (Feyerabend 65, 214), Arnold Koning 1379 Tartossa (Bunge III 342), Hennekinus Kone, Cune, Kune 1364, Jacob Cuny 1458 Tallinnassa, Hinrik Koneke l. Konike 1488 Riikassa (Feyerabend 52, 61 ym.), ja jonkin verran Skandinaviaan: Konichinus, Könichinus (Nordisk kultur VII 187). Nimien levikistä ks. myös Klemetti 277 (Kuni), 279 (Kuntsi, Kuono), 280 (Kurtti).

Krassi, esim. Thomas Crassi 1552 Loimaalla AST 205, **Krassinletto** Iissä — Krasse(n) (Brons 108).

Kruus, **Ruusi/la**, **Ruusinen**, esim. Eskill Krws 1533 Paimiossa EFM 94/Jöns Krusila 1532 Kiikalassa EFM 91/Matts Ruuss 1571 Hämeenkyrössä SHL IV 133 — Kruse (Heintze 48, 77), Krus (Kraus) (Gottschald 388), Crispus Kruse 1223, Conradus Cruse 1312 BrschwU II 624. Ks. Klemetti 269-.

Kyöpeli, **Kööpeli**, esim. Göbolinus Lon l. Gebolinus Lon l. Göbolinno 1347 Turussa MK 81, 82/Göbla Göblesson 1382 Tenholassa MK 388/Henricus Geblini 1429 eli Henrich Göblesson 1430 Turussa MK 328, 331/Thomas Köpeli 1550 Loimaalla AST 39/Ol Köpeli 1555 Tyrväässä/hen Köpel 1571 Huittisissa/Klas Göbel 1618 Viipurissa (Lagus)/**Gebbelby**, Göbbelby 1552, Göbleby 1546, Snappertunassa (Nylands ortnamn 713)/**Kööpeli**, murteen

Kyöpel, talo Mikkelin pitäjässä — Gobelö, Gobelinus (Reimpell 20), Fye (=Sofia) Gobeus 1382 (Carstens 48), Gobele 1259, 1283, Gobelonis de Pusborg 1316, Gobele 1418 USL II 23, 1022, 126; VI 43; FMU I 388. Nimi on levinnyt Skandinaviaan, esim. Gobelinus van Gruten 1311, Gobele van der Heyde 1410 Gotlannin Visbyssä (Lindström II 518, 520), ja Baltiaan, esim. Gobelinus 1334, Gobelinus de Gryten 1341, Gobele Nienhausen 1431 (Bunge I 2 s. 486, 498, 536; FMU III 12), Gobele Kewet 1430 Tartossa (Bunge I 8 s. 220), Gobele, Gobelinus (Feyerabend 8).

Kyötikki, Kyöttinen, Kyötikkä, esim. Godike Fincke 1447 Sauvossa MK 426/Gödick iönss 1557 Virolahdella — Godica, Gödicke (Förstemann 354, 660), Gottfried I. Gödeke (Bach 107, 231-), Gedeko, Gozeko (Reimpell 20), Godeke 1255 (Mahnken 10), Godeko 1292 (Carstens 22), Godeko (Brons 45), Godek(inus) 1259, Gödeke Nakeden 1340, Godekinus de Revelia 1348 USL II 23, 825, 838, 1018/Gottfried I. Godeke HambU III 86. Nimestä on esimerkkejä Baltiasta: Gode, God(e)ke, Godeko; Hans Godeken 1382, Johan Godeke 1441 Riikassa (Feyerabend 8, 61, 63). Ks. Nordisk kultur VII 187.

Laati, Laatikka, Laatikainen, Laatu/nen, esim. Jons Laattu 1571 Parkanossa SHL IV 142/Laatonen, suku ja talo Heinolassa — Lade (Gottschald 394), Latho, Lade, Laade (Förstemann 1013). Ks. seur.

?**Laita/la, Laitanen, Laiti/la, Laitinen, Laito/nen, Laitikka, Laitikkala, Laitikainen**, esim. Mattis Letasson 1437 Kaarinassa MK 360/Olaff Layti 1411 Paimiossa MK 244/Laitila, Letala sokn 1429 MK 292/Laittinen, leytis 1418 (Arwidsson II 45), kylä Vehmaalla/Laidike 1423 Pohjassa FMU II 379/Laitikkala, Ladickala 1506, Lajdicala fierding 1539, kylä Pälkäneellä (Pälkäneen historia 113)/Arno Laijtela 1413 Uudenkirjon käräjillä IFM 16/Jöns laidich 1556 eli Jöns laidhicka 1570 Vesilahdella/hen laitin 1544 Jääskessä — Laitha, Laitu (vrt. Laijtula 1540), Lethu, Ledi (vrt. Letala 1420) (Förstemann 998, 1013), Led, Leda, Lede (Gottschald 400). Ks. Meri I 96-; II 87.

Lambert, esim. Olaff Lambrekson 1462 Pälkäneellä FMU IV 191, Lambert drensuick 1559 Viipurissa/Lambregtt Iönsonn 1571 Sysmässä SHL III 184 — Lambertus 1299, Lampe 1354 (Carstens 24), Lambert Lambrecht (Heimeran 53), Lambert (Zahrenhusen 136), Lambert (Brons 57), Lambert, Lambrecht (Feyerabend 12), Lambert(us) (Nordisk kultur VII 216, 229).

Lantela, Lantia(inen), Lantinen, Lantonen, Lantta, Lantto/la ym., Land, Landa, Lande, Lanta (Förstemann 1002), Land, Landa, Lande (Heintze 204), Lant (Brons 57).

Leina/la, Leinakka, Leini/kka, Leinilä, Leininen, Leino/nen, esim. Michell laeinae 1524 Kallialan kirkontileissä (Bidrag I 419)/Joan Leijnien 1543 eli Juuan leinnon 1552 Muolaassa/Leneken, Jakob Witten leski 1486 Turussa FMU V 142/Leinmäki 1454, kylä Laitilassa FMU IV 61/Leiniälä 1571

Hattulassa SHL III 7/Leinolaby 1571 Tampereella SHL IV 151/**Leinakkala**, kylä Aurassa, Mietoisissa/**Leinikkala** l. **Leinikylä** Raudussa — Lein (Brons 57), Lendeke, Leneke, Lenke (Heintze-Cascorbi 255), Lenneke (Reimpell 21), Leneke de Tremonia (Ahlers 101), Iohannes wan Lenneke sone 1342 HambU IV 137/Leneken leywantkopersche 1348 USL II 838. Osa nimistä on **Helenan** deminutiiveja (Eleneke l. Leneke), osa selitetty suom. appellatiivista (**leina, leini, leino**). Ks. Sundqvist 224 (van Lenepe), Feyerabend 20 (Leneke), Meri I 104- (Leinmäki) ja R.E. Nirvi, Sanoja ja käyttäytymistä. Suomi 111:1 s. 160-.

Lemmakka, ?Lemmelä, ?Lempainen, esim. Hinseken Lemekov 1378 Turussa MK 233/Esk lemmacka 1561 Hämeenkyrön **Lemmakkalassa**/Lemmackala 1553 Hämeenkyrössä/Simon Lembalan (gen.) 1552 Kokemäellä AST 188/eli Simon Lembainen 1571 Kokemäellä SHL IV 40/Lempoijis 1571 **Lempäälässä**, Lempele socken SHL IV 185, 190 — Lemmeke, Lemcke, Lembcke (Heintze-Cascorbi 255), Lemmeke 1370 (Carstens 24), Lemmekinus de Bockwolde 1365, Lemmeke von dem Hagen 1402, Lemmeke Meyer 1418 USL IV 106; V 37; VI 41, ja Baltiassa Lemmekinus 1340 (Bunge I 2 s. 490), Henningk Lemme 1395, Hans Lempe 1439 Riikassa, Pauwell Lemmeke l. Lemcke 1457 Tallinnassa (Feyerabend 52, 62) sekä Skandinaaviassa Lembek, Lemego (Sundqvist 223-). Kuuluuko Lempäälä tähän ryhmään, on epävarmaa (Meri I 93:Lemponen).

Lenkkeri, esim. Jören Lenker 1621 Johanneksen **Lenkkerilässä**, Lenkerilä 1626/U Lenker 1552 Viipurin pitäjässä (= Johanneksessa) — Länger, Lenker (Heintze-Cascorbi 255), Lenkersdorf in Sachsen (Knorr II 12), Lenker (Gottschald 403).

Luume, Luumi, esim. Cristoffer Blome 1547 Kalannissa IFM 15/Jeremias Blum 1781 Viipurissa (Lagus), **Luumi**, talo Ruokolahdella — Hece Vlome 1259 USL II 24/Henneke Blome HambU IV 437. Todennäköisesti nimi on ruotsalaispohjainen (Blom).

Lyytikä, Lyytikäinen, Lyytinen, esim. Kettill Lydicke son 1541, Lydick Klensmed 1556, Hindrich lydichss 1570, Lådwijk l. Lådwijk van Jesu 1559 Viipurissa/Morten Iytiken 1543 Jääskessä/lasse lodhuick 1560 eli lasse Lodwik 1571 eli Lodwicksson 1571 Pirkkalassa/Lydich Påfvelson 1557 Turussa (Bidrag till Åbo stads historia VII 17)/Lydickälä 1571 Orivedellä SHL IV 182/**Lyytikälä**, kylä Lappeella/**Lyytikälä**, taajama Viipurissa — Lüdecke, Lüdicke, Luttike (Förstemann 849), Lüdecke (Heintze), Ludwig, Lüdeke (Bach 232), Ludeko (Reimpell 22), Ludewicus 1261, Ludike 1266 (Mahnken 14), Ludeke 1306 (Carstens 26, 41), Lodewicus, Ludolf, Ludeke, Luder, Luderus, Ludwig, Lutteke 1350 HambU III 117, 118, 373 ja hakemisto/Lodovici in Finnland 1325 HU II 184/Ludeke 1283 USL II 1027/Ludeken Döninghe van der Righa 1342 HU III 367. Nimistä on esimerkkejä Baltiassa: Ludeke, Ludike, Lydekinus; Ludeke Harthare 1389,

Hans Lodewighes 1451 Tallinnassa, Hans Lydingh 1468 Riikassa (Feyerabend 13, 44, 55, 65) ja Skandinaviassa (Nordisk kultur VII hakemisto).

Manka/la, Manki/la, Mankinen, Mankki, Manko/nen, Mann, Manna/la, Mannanen, Manni/la, Mannikka/la, Manninen, Manno/la, Mannonen, esim. Nils Mancke, Manckans, Mankby, Manckeby 1540 Espoossa (Esbo sockens historia I 51)/Erick Manga 1550, Oloff Mancka 1551 Eurajoella AST 32, 56/Thomas Mangoij 1571 Kokemäellä SHL IV 32/Laurens Mannasson 1427 Karjaalla FMU II 364/Per Manni 1503 Lokalahdella IFM 66/O Manninpoica 1552 eli Olli Maninenn 1577 Muolaassa/Manick 1556 Viipurin pitäjässä/Jorma mannicka 1549 Kivennavalla/per mannikan 1543 Jääskessä/Eric Mannisten (gen.) 1551 Loimaalla AST 142/Mannila 1571 Honkilahdessa SHL IV 48/H mannon 1554 eli H mannin 1557 Koivistolla/Per Mannon 1507 Vehmaan käräjillä IFM 45 — Manna, Manni, Manno, Mancke, Mango, Manke, Mannick, Mannic, Mannikin, Manniko (Förstemann 353-, 1088-), Mann, Manna, Manno, Mank, Manke, Mannico (Heintze-Cascorbi 269), Manke, Manne, Manno, Mannick (Brons 60, 97, 108 ym.), Manniko (Knorr 32), Manne, Manno (Zahrenhusen 136), Mancke, Manekino 1316, Maneken Ficken 1328, Maneke 1350 HambU III 119, 260, 597; IV 373. Nimiryhmästä, jota on etymologioitu eri tavoin, ks. Thors 74 (Manne), Klemetti 321 (Mank), 322 (Manninen), Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 253, 257.

Mella/nen, Melli/lä, Mello, Mälikkä, Mälkiä, Mälkki, Mälkönen, Mälläinen, Mällinen, Mällönen, esim. Melli 1571 Juupajoella SHL IV 181/Mellilä 1571 SHL IV 12, pitäjä/Mellilä, Erich Mällilän (gen.) Loimaalla AST 18/Mello, Sigffred Mälloi 1551 Huittisissa AST 154/Melloila 1571 Kylmäkoskella SHL III 65/Mälläinen, Per Mällaijsten (gen.) 1550 AST 18/Mälläinen, Melleis 1571 Alastarossa SHL IV 2/Inga Melkelä 1405 eli Inge Maelikaelae 1414 Rasion Mälikkälässä, Mälickeleby 1518 MK 231, 256 — Melle, Melleko, Mello (Brons 61-), Melle, Mello (Zahrenhusen 136).

Mend(e), Menka/la, Mentu/la, Mentunen, Meinikka, Meinola, Mänki, Männäinen, Mäntsä/lä, Mänttä, esim. per mendon 1544 eli p menduin 1557 Jääskessä/Menikka, Menikanmäki, -pelto Lammilla/Meinikkala, Meinikkala 1551, kylä Kokemäellä AST 81/Menkala, Mengala 1571 Vesilahdella SHL IV 195/Männäinen l. Mennäinen, Mennäs 1411, kylä Kalannissa (Meri I 114)/Mänki, suku ja talo Kangasalla/Clemet Mängile 1624, Jakop Mängj 1632 Turussa (Bidrag till Åbo stads historia II 5, 6; IV 115)/Mäntsälä, Mensilä 1458, Mentzseby 1541, pitäjä, josta mainittu Michell Mensse 1471 FMU IV 361/Clement Mentz 1582 Uskelassa (Bidrag I 234 ym.), henrich mändzä 1546 Kangasalla/Mänttä, pitäjä — Meneck(e), Menika, Menke (Förstemann 355, 1090), Meino, Menno, Meyneco, Menko, Mangi, Meinicke, Menze (Heintze-Cascorbi 267), Meynice, Meynico (Trautman 57), Meiniko, Menk, Menz (Knorr 32), Meineke (Reimpell 22), Meynoldus 1258, Meyno 1272,

Meineke 1249, Meinzo 1266, Meynekinus 1272 (Mahnken 14), Menico, Menko, Meinko sekä friisiläisalueilla Menke, Menze, Meinke, Meinhard (Bach 107-), joissa mainittu nimi on voinut johtua myös Mandjan-vartalosta syntyneestä Mentz, Mense -asusta (Heintze-Cascorbi 269), Mencke, Mencko, Menco, Meneke, Menke, Mens, Mense, Menso, Mensse, Menze, Menna, Menne, Menni, Menno, Menneke, Meynick, Meynke, Menika, Meniko, Menko, Menne, Menneka, Meno (Brons 62, 97), Meinke, Meine, Meino, Menke, Menko, Menne, Menno, Mense, Menso (Zahrenhusen 64, 136), Meineke cerde albus 1259, Gerece Meinece 1262, Menikino, Meineke, Meinekinus 1280, Meineke Schersoge 1285, Ghosschalcus Menze 1353, Mathias Menze 1365 USL II 28, 1017, 1018, 1026; IV 47, 93; I 250/Meinhard I. Meyneke Coche 1328, Meynece Bredele 1349, Meyno 1350 HambU III 122, 623; IV 312, 347 ja Ruotsissa Tyle Mentz 1480 Tukholmassa (Stockholms stads tänkeböcker II 1 s. 256) sekä Baltiassa Meyne, Me(y)neke, Meyneke Riikassa, Abraham Maenke 1426 Tallinnassa (Feyerabend 52, 62). **Manti/la, Mentu** -asuihin viittaavat Ment, Mente (Brons 62, 97), Mand, Mante, Mende, Ment (Heintze 213), Mendo (Zahrenhusen 60). Ks. Granlund 51-, Meri I 114. Myös **Menna** kuulunee tähän ryhmään.

Mieto/la, Mietoinen, pitäjä — Med, Mieto (Förstemann 1120, 1121).

Mommi, Mommo, esim. Lasz Mommoij 1551 Huittisissa AST 111, 144/Lauri Mommo 1539 Lohjalla EFM 45/**Mommo**, Mommala 1571, Ruovedellä SHL IV 147, 205/**Mommola**, Mommoila 1571, Huittisissa SHL IV 27/?Memmola 1571 Nokiolla SHL IV 158/**Mommila**, kartano Lammilla — friisiläinen jokellusmuoto (Lallform) Momme, Mumme (Mama) (Brons 26).

Mätinki, esim. Tomas metingh 1558 Viipurissa/Mattz Mätinki 1571 Lempäälässä SHL IV 189 — Meding (Förstemann 1109), Metting (Brons 62; Zahrenhusen 66), Ottonis de Medingen 1162, Wernherus dictus de Medinge 1266, Wernerus de medinghe 1276, Alberte Medinge 1440, Arnd Medingh 1470 USL I 3, 347; II 31; VII 866; XI 668/Heyno Medingh 1343 HambU IV 153, 468.

Nakka, Nakki, Nakko, Nakku, esim. Oluff Nacke 1382 Porvoossa FMU I 387/Per Nackij 1530 Mynämäessä FMU VIII 304/Anders Nacki 1552 Säkylässä AST 181/Erich Nackoo 1543 Vehmaan Nakkualla IFM 50/Eskill Nacka ja Thomas Nacko 1624 Turussa (Bidrag till Åbo stads historia II 17, 18)/**Nakkila**, Nacke by 1548, pitäjä (Kaisu Blom, Nakkilan pitäjän kylien ja asumusten nimet 47-)/**Nackböle**, Nackeböle 1541, kylä Helsingin pitäjässä (Granlund 287) — Nacke (Heintze-Cascorbi 288), Petro Nacken 1316 HambU III 260/Thidericus Nacke 1333 BrschwU III 622/Curt Nacke 1401 Tallinnassa (Bunge I 4 s. 380). Ks. Sundqvist 249; Meri II 104-; Granlund 287.

?**Nuoppo/nen, Nuppo/nen, Nuppu/nen**, esim. Simon Knop 1541, Klemith Knop 1542 Viipurissa — Knopp (Knorr 28), Knop HambU III 113,

Hinrik Knop 1349 USL II 378, Ruotsissa Knop (Sundqvist 205-). Vrt. suom. **nuppi, nuppu**, ruots. **knopp**, saks. **Knupf**.

Näärinki, esim. Gotskalk Neringh 1386 Turussa FMU I 403/Per ja Laurens Nering, Joan Neringh 1561, Henrik Nering 1563, Cauppi Neringh 1564 Juvan **Näärinkilässä** (Savon tuomiokirjat 28, 29, 62, 200).

Okka, Okko/la, Okkonen, esim. Erich Åka 1665 Valkealassa/Åckolaby 1606, Niels Ockå 1625 Luumäellä (Kepsu 593)/Reki Ockoin 1618 Käkisalmissa, Okkonen yleinen sukunimi Itä-Suomessa (Nissilä, Suomen Karjalan ortodoksinen nimistö 104) — Occo, Okka (Förstemann 1174), Ocke (Carstens 42), Ocka, Ocke, Ocko, Okke, Okko (Zahrenhusen 75, 136-), Occa,

Onkkaala, Ye de Oncala 1340 MK 99, Ånckala 1571 SHL III 85, Pälkäneen kirkonkylä — Onke, Onko (Zahrenhusen 64, 137), Oncke, Onke, Onneke, Onnke (Brons 65, 98, 108). Nimen vokaalisto edellyttää asua *Onkkainen (Onkkaila).

Otte/la, Otto/ila, Oti/kka, Otila, esim. Otte 1328 Ahvenanmaalla MK 46/H. Otila 1558, Johan Otthe 1569 eli Johan Ottho 1571, Hen Otika 1560, Madlin Otilas (gen.) 1572 Viipurissa, Lass Ottila 1521 Raumalla IFM 25 — Odi, Oti, Oto, Otto, Oticha, Otika, Oticka (Förstemann 186-, 355), Ott, Otto (Knorr 35), Otto (Reimpell 23), Otte (Zahrenhusen 137), Odde, Ode, Ott (Brons 64, 109), Otto 1249 (Mahnken 15), Otto 1295, Odeke 1329 (Carstens 28), Otto 1095, 1126, Otte, Ote HambU I 81, 130; III 129/Lubertus de Odike, Odo 1265 HU I 12, 506; Otto Magnus 1276, Odeke filius hamburgeres 1298, Otto de Ploue 1362 USL I 347, 615; III 432 ja Baltiassa Otto, Otte, Lambert Ottingh 1480 Tallinnassa (Feyerabend 14, 66), Skandinaviassa Otte, Otto (Nordisk kultur VII hakemisto).

Pari/la, Parikka/la, ehkä **Paro**, esim. Jönis Parikka 1419 Kokemäellä FMU II 47, 217/Paeder Parika 1441, 1446 Turussa MK 384, 418, 421/Nicko paricka 1557 Jääskessä/**Parikka**, Parickala 1537, kylä Vahdolla EFM 79/**Parikkala**, Parikalaby 1410, kylä Lammilla FMU II 102/Paricka By 1631 Uukuniemellä/**Parikkala**, pitäjä/**Parinsalo** Pälkäneellä (Pälkäneen historia 145) — Bahre, Bahr, Bar, Hugo Pare oder Ursus 1204 (Heintze-Cascorbi 130), Barike (Trautman 17), Bareke (Brons 28), Make Bareke, Reymer Bareke 1338, Bare Clawesson 1384, Margarethe Bare 1387, Johannes Bare 1408 USL IV 26, 106, 478, 524/Bernd Bare 1394 Riikassa (Feyerabend 48). Ks. Sundqvist 87; Nissilä, Suomen Karjalan ortodoksinen nimistö 112.

Passi/la, Passinen, esim. Hannus Basse 1449 eli Hannis Basse 1454 Turussa MK 439, 452/Madz Bassi 1632 Turussa (Bidrag till Åbo stads historia IV 113)/Henric Passi 1546 Siuntiossa EFM 116/Oleff Passi 1550 Kokemäellä AST 12/Hinrich Passi 1571 Karkussa SHL IV 115/Junti passi 1544 eli Jöns passi 1549 Muolaassa/kaupi passinpoica 1544 Viipurin pitäjässä/Lassij passijnpoica 1549 Muolaassa/Christer Passj 1631 Pyhäjärvellä Kannaksella — Bass (Förstemann 249), Jonas Basse, ruotsalainen, ja Steen Basse, tanskalai-

nen USL III 577; VIII 51. Ks. Sundqvist 89 (Basse); Klemetti 360- (Passi).

Perni/lä, Pernu, esim. hans bern 1549, Bärn skomagardrngh 1553, Bern Desinck 1559, rustmestar Bernn Erichss 1569, Baern Hanson 1570 Viipurissa /Perno 1538, kartano Raisiossa EFM 71/**Pernu**, suku ja talo Iissä — Bern, Pern, Pernu (Förstemann 258), Berno, Beron (Heintze 118), domini Bernonis Magnopolitani 1226 eli Berno Magnopolitanus episcopus 1163 USL I 3, 5, ja nimi on tunnettu sekä Baltiassa että Skandinaviassa. Ks. Klemetti 41, 363, 389; Granlund 75-. Samaa etymologista juurta on ehkä sn. **Pärni, Pärnä/nen**.

Pilli, esim. Ketil Bille 1438 Turussa MK 362/Esk bille 1550 eli Eskil Billi 1551 eli eskil pilli 1557 Ulvilassa/p pillij 1550 Ruokolahdella. Alun perin alaksalainen nimi on tunnettu sekä ruotsalaisessa nimistöissä (Granlund 351) että Baltiassa, esim. Johannes Bille 1298, Thyle Bille 1390 (Johansen 546, 844), Thyle Bille 1390 Tallinnassa (Feyerabend 48), Jacob Bille 1395 (Bunge IV 51).

Pirkka/la, Pirkkanen, Pirkkalainen, esim. Per Birckalan (gen.) 1551 Kokemäellä AST 50/Jacop Birckala 1552 Ulvilassa AST 191/Jacop Bircknes-ten (gen.) 1551 eli Birknäijsten (gen.) 1552 Kokemäellä AST 136, 236. Ks. Nissilä, Friisiläis-alankomaalaista aineistoa Suomen nimistöissä. Virittäjä 1963.

Pisi, esim. pouall pisi 1544, Eskill Pissilä 1543 Viipurin pitäjässä/Jören Pisi 1641 Säkkijärvellä VA jj 3:301v/Simon Pijssij 1571 Kokemäellä SHL IV 35, Oluff Byse 1558 VA 4599:2 Limingassa/**Pisi**, suku ja talo Limingassa/**Pisilä**, talo Tyrnävällä, Pyhäjoella ja Lohtajalla/**Bisatorp** Ahvenanmaalla — Bis(a) (Förstemann 308 ym.). Nimi on ennen kaikkea muinaisskandinaavinen, mutta tavataan sitä myös Baltiassa, esim. Lifardus Bizo 1329 Riikassa, Peter Bisse 1504 Tallinnassa (Feyerabend 49).

?Posa, Posse, Possi, Posso, Pussi/la, Pussinen, Pusu/la, esim. Pedher Buss l. Busse 1449 Turussa MK 438, 439/Oleff Bosse 1533 Paraisilla EFM 17/**Possoila** 1540, kylä Karkussa, **Possoila** 1563, talo, omist. Erkki Possoi 1590, Ilmajoella (Armas Luukko, Etelä-Pohjanmaan keskiaika 25, 46), **Possonsaari** (1768) Alavudella/Johan Bossons (gen.) 1571 Riihimäellä SHL III 27/Bussila 1539 EFM 9 eli Jöns j Bwssela 1564 Piikkiössä IFM 12/Michill Possi 1571 Tampereella SHL IV 161/Mårthin Pussi 1571 Pirkkalassa SHL IV 156/Jop **Pusula** 1538 EFM 133 — Boz, Boss, Bosse, Buss, Busse, Posse (Förstemann 331), Bus, Büs, Buss, Busse (Bronn 32), bosse van deme kalande 1390 Tukholmassa, Bosse, Busse, Bossone paris 1377 (Sundqvist 194, 264, 265), Hinrich Bus 1507 Tallinnassa (Bunge II 3 s. 186).

Prinkkala, Prinkkilä, esim. Olef Brinck 1484 Kärkölässä (Bidrag I 35), **Prinkkilä**, talo Kankaanpäässä — Gerdh van dem Brinke 1387 Gotlannissa (Lindström II 471) ja yleisesti Baltiassa, esim. Iohannes de Brinke 1312 Tallinnassa (Bunge I 2 s. 508), Arnoldus de Brincken 1438, Johannes de Brin-

cken 1380, 1315 (Feyerabend 150), Merten Brinke 1506 Kuurinmaalla (Bunge II 3 s. 58). Ks. Sundqvist 113 (van dem Brinke); Klemetti 48, 379 (Brink, Prinkki).

Prunkka, esim. Magnus Bruncka 1402 Lohjalla FMU II 13/Jonis Brunka 1414 Pernajassa FMU II 150/Iönss Brvncke 1472 Porvoossa FMU IV 372/**Prunkkala**, Brungale 1539 Aurassa EFM 80/**Runkka**, Brunkkala 1540 Pöytyällä (Saxén, Språkliga bidrag 117). Ks. Granlund 207 (Bronkeby); Klemetti 382 (Prunkka).

Pulla, Pulli(ainen), Pullinen, Pullo/la, esim. Andirs puli 1447 Vehmaalla (Arwidsson III 95), bertell pulle 1558 Antreassa, Eric Pulli 1571 Viljakkalassa SHL IV 136, Lasse pulle 1587 Mustasaarella VA 4780:3, Iohan Pwli 1577 Kalannin Pullilla IFM 99, **Pullila**, Pulila 1539, kylä Vehmaalla (Meri II 126) — Bulle (Gottschald 214), Bulle 1296 (Carstens 45), Marquardi Bullen (gen.) HambU III 732. Appellat. der **Bulle** sonni, pulli on tunnettu virossa sekä Suomen eräissä länsimurteissa (Meri II 126).

Pränikkälä, ks. Brandt.

Puosi, Puoso, Pousi, Poussa, Poussu, esim. Hindrich Bosi 1473, Madz bos 1544 eli Matz Bose 1552 eli Madz Booss 1550 Ulvilassa FMU IV 385; AST 3/**Pousi**, Bosze 1500-luvulla (Vehkalahden pitäjän historia I 57)/Wasko Pousu 1631 Ilomantsissa — Bosi, Buoso, Puoso (Förstemann 329), Bos, Bose, Boos, Pohse (Heintze-Cascorbi 128), Hinricus Bose 1298, Hinrik Bose 1466 USL I 615; XI 203, Skandinaviassa Bosi, Bósi (Nordisk kultur VII 51, 200).

?**Raade, Raati, Raatikainen, Raatikka**, esim. Matts Ratiickan 1559 Säamingissä (Savon tuomiokirjat 10) — Rade, Radi, Radacke, Radacko, Radicka, Radick, Radicke (Förstemann 1203-), Redas, Rade, Radi, Radeck, Raticke (Heintze 242), Radeke (Reimpell 24), Radt, Radtke (Bron 66), Radeke 1291 (Mahnken 16), Radolfus 1292, Radeke 1296, Radeke Radelif 1384, Clawes Rade 1481 (Carstens 32, 48, 52), Radeco 1259, Radeco Godyar 1327, Radeke Loquis 1330, Syuerde unde Radeken 1347, Radeke Broze 1416 USL II 1060, 22, 818: V 604/Radeke, Radekinus 1350 HambU III 136; IV 373, Baltiassa Radeke, Radike, esim. Radeken Bleyghe 1369 Tallinnassa (Feyerabend 14, 49), Skandinaviassa van Rode, vamme Rode Sundqvist 284, 285.

Raasakka, ?Raaska, esim. Sipi ja Paavo Raasakka 1500-luvun puolivälissä Iissä (Luukko 351) — Razico, Razice (Förstemann 355, 356), Rasek, Raseke 1254 Väinäjoen suussa (Johansen 773).

?**Rahela, Rahi/ala, Rahikainen, Rahikka, Raho/la, Rahu/nen**, esim. Jacop Raholan (gen.) 1550 Aurassa AST 11/Marcus Rahoinen 1571 Messukylässä SHL IV 151/**Rahi**, Matti Rahes 1423, kylä Kustavissa, **Rahikkala** 1455, kylä Vehmaalla, **Rahinkorpi** 1540, kylä Kustavissa. Lisäesimerkkejä ja eri etymologioita Meri II 132—134. Vrt. Raho (Förstemann 1248).

Rein(a), Reini, Reinikainen, Reinikka, Reinilä, Reino/la ym., paul reynj 1482 Hauholla (Arwidsson V 87)/Nicki Reini 1483 Padasjoella (Bidrag I 24)/**Reinilä, Renilä** 1403, kylä Vehmaalla (Meri II 140-)/Lasse Renekesonn 1543, Swick Reinickain 1567 Viipurissa/Lau Reinick 1548 Virolahdella/A reijnicka 1553 Jääskessä — Reinike, Reinika, Reincke, Reinicke, Rein, Reim 1274 (Förstemann 355-, 1221-), Rein, Reinecke, Reinick, Reime, Racke (Heintze 240), Reynike, Reyniko (Trautman 82), Reine (Reimpell 23), Rein, Reina, Reine, Reinecke (Bronns 67), Reinecke, Reinick, Reinicke, Reimer, Reine, Reino, Reinke, Reinko (Zahrenhusen 117, 137), Reyneke 1252, Reini-ke 1264, Reine 1274 (Mahnken 16), Reynerus 1298, Reyno 1350, Reyneke 1298 (Carstens 30, 41), Reince, Reinhard (Bach 107), Reinald, Reginald, Reneken, Reynekin HU II hakemisto/Reinar, Reyneke HambU III 134/Reinece 1246, Reineke 1259, Reineco 1262, Reinecke Hudekopere 1281, Reyneke Morneveeh 1307 USL I 109, 250; II 1019, 1043, 24/Baltiassa Reinhold, Reyneke, Reynike, Reneke, esim. Reyneke Hartman 1409 Tallinnassa (Feyerabend 14, 44). Ks. Klemetti 393-; Meri II 140-. Förstemannin ym. mukaan ryhmään kuuluu myös **Reimi**, Mickil Reimj 1659 Kirvussa VA jj 7:525v.

Renko/la, Renkonen, esim. **Renko**, Rengo 1440, Ringha 1470, Rengia 1475, Rengo 1505, 1512, pitäjä; **Rengonjoki**, Ringejokkj 1470, Rengaejoki 1475, **Rengonvaha**, Rengon Waha 1539, rajakivi, **Renkajärvi** Rengossa (Vanajan historia I 160 ym.), **Rengonpoika**, suku 1400-luvulla Turussa (Kalevalaseuran vuosikirja 52 s. 141), Rengomäkij 1571 Orimattilassa SHL III 120, Henrich Renkolan 1618 Käkisalmissa — Rang, Renco (Förstemann 1248), Renke, Renko (Zahrenhusen 137). Toisin Seppo Suvanto, Vanajan keskiaika. Vanajan historia I 161.

Rihte, Rihti — Richt (Bronns 68), Richt (Zahrenhusen 137).

?**Riipi/nen, Riippi**, esim. Jons Gripp 1557 Sauvossa — eritoten skandi-naavinen Grip (Nordisk kultur VII 208).

Riisikka, ks. Freese, Fries.

Rika/la, Riki, Rikka, Rikki/lä, Rikkinen, Rikko/la, Rikkonen, esim. Simon rickinen 1548 Viipurissa/Antij rickon 1550 Viipurin pitäjässä/Olli rickin 1550 eli o rickon 1554 Säkkijärvellä/p rickoinen 1552 eli p Rickin 1557 Uudellakirkolla Kannaksella — Ricja, Rico, Ricco, Riko, Richard (Förstemann 1253-), Ricke (Reimpell 23), Ricke, Rikko (Bronns 68-), Rike, Rikke, Riko (Zahrenhusen 137), Rika, Rikja, Richard, Richt, Rigo, Ricke, Rich (Heintze 245). Mahdollisesti myös Fredrik (t. Erik) -nimen afereeseja.

Rippo, esim. **Rippola**, kylä Lammilla/**Rippola**, talo Asikkalassa/**Ripon-oja** Hauhon Hyömäessä — Ribbe, Ribe, Rippo (Bronns 68), Rippe (Zahrenhusen 137), Ricbernus 1333, Rippe 1342, Ribbeke, Rippeke (Carstens 30, 42), Cersten Rippe 1485 Riikassa (Feyerabend 53). Ks. Granlund 249 (Ripuby).

Ruusi/la, Ruusinen, ks. Krus.

Ryynä/lä, Ryynänen, Ryynikkä, esim. **Ryynikkä**, talo Lempäälässä — van deme Ryne 1320 BrschwU II 511, Baltiassa Ryne Copekinus 1370 Tallinnassa (Feyerabend 82), Skandinaviassa vamme Ryne (Sundqvist 283).

Salla/nen, Salli/nen, Sallila, Salva, Salvi/la ym. — Salla, Salva (Förstemann 1295). Ks. Nissilä, Vuoksen paikannimistö I 333; Klemetti 399-; Thors 78.

?Sane/la, Sani/a, esim. **Sania** (torppa), **Sanianniityt** Vanajassa (Vanajan historia I 32) — Sanja, Sano, Sania, Sana (Förstemann 1295).

Sappi/nen, Sappee, esim. Markus Sappi 1645 Viipurissa VA jj 5:176 / Madli Sappalan (gen.) 1552 Köyliössä AST III 181/**Sappee**, Sappis 1571, kylä Hauholla SHL III 153/**Sappee**, Sappe 1571, kylä Pälkäneellä SHL III 84 — Sappe, Sappo (Brons 71, 100).

Sigg, Sikki/lä, Sikkinen, Sihvo/la, Sihvonen, Siipo, Siipola, ?Siippa(inen), ?Siira/la, Siirilä, Siiriäinen, Siiro/la, Sipari, Sipi/lä, Sipiläinen, Sipinen, Sipo/la, Siponen, Sippa/la, Sippo/la, Sipponen, Sippu, Sipura, Sira(inen), Sipro(nen), Sipri, Siuko/la, Siukonen, esim. Paeder Sigge 1407 Turussa MK 233/Sigge Swenson 1557 Turussa (Bidrag till Åbo stads historia VII 19)/ Siggene 1535, kylä Paraisilla EFM 64/Marcus Sigilän (gen.) 1552 Loimaalla AST 156/**Sikilä**, Siggile godz j Pöytte 1517, kartano Pöytyällä EFM 61/Siukola 1571 Tampereella SHL IV 153. Lisäesimerkeistä ks. Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 254, 255; Thors 78 (Sibbe), 79 (Sigge); Granlund 33, 60, 61 (Sibbo), 298, 352 (Siggböle), 372 (Siippo); Klemetti 404 (Sipilä), 405 (Siuko). Lainaajana on ollut lähinnä ruotsalainen nimistö (ks. Nordisk kultur VIII hakemisto), esim. ruotsin Sigur(d) -asusta ovat lähtöisin suomen **Siura/la, Siuri, Siuro, Siuru/a, Siuruainen, Siuti/la**, ym. Ks. Thors 81 (Sighurdher); Meri I 157 (Siuttula), II 155 (Siusluoto). Nimiryhmän kaukaisempia lähtökohtia ovat Sigfridh, Sighi, Sibja, Sibbi, Sibbo (Förstemann 1327, 1314 ym.), Siegfried, Sigge, Sicke, Sibbo, Sippo (Heintze 261), Sibbe (Brons 101), Sibbe, Sibbo, Sikke, Sikko, Sjurt, Sjut (Zahrenhusen 137), Baltiassa Si(f)ridus, Syvert, Sigghe (Feyerabend 15), Skandinaviassa Sigur(d), Sighward, Sivert, Sjur ym. (Nordisk kultur VII hakemisto). Ks. Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 239.

Siivikka, Siivinen, esim. Siwikin 1. Siwichinus de Lundis 1331 Liedossa MK 43, 68/**Siivikkala**, Siuicka 1553, Sijffuickila 1554, Siwickala 1572, kylä Huittisissa/Syveke 1. Siegfried 1600-luvulla Viipurissa (Lagus) — Sivert, Syveco (Reimpell 24), Siveco(nis) 1143, Siuico 1091, Sibeco et frater eius Gerungus 1053, Siwardus 1141 HambU I 77, 113, 130, 154, 161, 162/Siueco de Lunenburch 1248 USL I 109/Baltiassa Sifridus, Syvert, Sigghe, Syveke, Syvekinus, Nicolaus Syveken 1399, Hans Syveken 1473 Riikassa (Feyerabend 15, 63). Eräissä merkinnöissä deminutiivi Syveke on yhdistetty edelliseen ryhmään.

Sinto/nen, esim. morten Sindo 1542 Muolaassa/Oloff Sindon 1543 Vuok-

senrannan Sintolassa — Sintha, Sindo (Förstemann 1340), Senthaz, Sindo (Heintze 261), Sindo, Sindt (Knorr 42), Rothger Syntt 1378 Tallinnassa (Feyerabend 53).

Sitikka, esim. Peer Sitikan 1460, Hein Sitikan 1486 Iitin Sitikkalassa, Sitticka, Siticala 1550 (Kepsu 349-) — Sidicho (Förstemann 355, 1315), Senthaz, Sindo, Sidiko, Sitt, Sittich (Heintze-Cascorbi 338), Sedico 1313 (Carstens 34, 42). Samaa juurta kuin Sindo.

Nimiryhmä **Suni/la, Suninen, Sunikka** on yhdistetty skandinaaviseen Sune, Sunneke -nimeen, mutta sillä on kosketuksia myös alasaksalaiseen nimistöön: Sune, Sunneke (Brons 73). Ks. Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 240.

Suomi/nen, Suomela, Suomalainen, sukunimiä — Som (Soom) (Förstemann 1353). Ks. Nissilä, Suomi-nimen ongelma. Virittäjä 1959.

Tali, Talikka, Talikainen, Talikkala, Taalikka, Taalikainen, esim. Lasse Talikan 1543, h Talicke 1553, Anders Taalika 1696 Viipurissa/Birita Taalikka 1551 Loimaalla AST 116 — Tale, Taleke (Reimpell 16), Tale, Taleke, Talika (Brons 75), Taleke (Carstens 41), Taleke von Rentelen 1400 (Fehling 220), Taleken bachine cuidam in Lubeke 1347 USL II 811/Tale Staken 1468 USL XI 354. Sitä on pidetty Adelheit-nimen hypokorisminä, joka on yleinen myös Baltiassa, esim. Tale, Tal(e)cke (Feyerabend 3) ja Skandinaaviassa (Nordisk kultur VII 226). Epävarmaa on, kuuluuko d:llinen asu Daleke 1467 USL XI 297, Marthen Daleke (Dal) 1503 Riikassa (Feyerabend 61) ryhmään. Ks. Sundqvist 128 (van Daal).

Taube, esim. Taubila, Taube-suvun omistama kartano (hovi) VI. Pyhäjärvellä — Taube (Knorr 10).

Teitti/nen, Teitto/nen — Daid, Teita, Teito, Theit (Förstemann 397, 398).

Tiili, Tiilikainen, Tiilikka, Tiililä, Tiilo/la, Tillanen, Tilli, Tillo/nen, Tilly, Tylli/lä, Tyllinen, esim. Oloff Tillesson 1390 Sastamalassa FMU I 430/Olli Tilloinen 1484 (Padasjoen historia 58)/Hans Tillo 1477 Tuuloksessa FMU IV 465/Tijle van Gilicken 1541, Tijll gulsmeth 1560 Viipurissa/Frantz Tijle 1633 Turussa (Bidrag till Åbo stads historia I 132)/Lauri Tylli 1639 Säkkiärvellä VA jj 1:225v/Oluff Tilicka 1616 Käkisalmissa/Otto Thiele 1696 Muolaassa VA jj 29: 409/**Tillola** (Tillilä), kylä Iitissä — Dilli, Tilli (Förstemann 410), Tille, Till, Tyl, Thielicke (Heintze 275), Thiele, Thielecke, Tille, Dietrich (Bach 236), Thile, Thileke (Reimpell 17), Thiele, Thielke (Knorr 11), Diele, Dile, Tileke (Brons 34, 78), Tile Sabel 1318 (Ahlers 23), Tyle 1382, Tyleke 1343 (Carstens 16, 17), Bertoldum Tylenson 1342 USL II 708/Thidericus, Tilo, Thile, Thileke 1301, Tileko de beckere 1306 eli Beckere Thile 1320, Klare Tile 1320 BrschwU II 559, 560, 563, 620. Nimi on yleinen Baltiassa, esim. Aderkass Tilleken 1397 Riikassa (Bunge IV 176)/Thyle Bille 1390 Tallinnassa (Johansen 844)/T(h)ilo, Tile, Thileko, Thileke, Tillinus, Tileman (Feyerabend 6). Ks. Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 257. I-

asuista ks. Gottschald 232. **Dietrich**-ryhmään kuuluvat

Tiiri, Tiirikka/la, Tiirikainen, Tirkko/la, Tirkkonen, esim. Dirig Sonas-son 1450 Pirkkalassa MK 440/Dirich Snidare 1541, Skomakare Dirich 1558 eli Skomakare Dijrck 1560, dijrick daff 1559, Iacob dijrickson 1559 Viipurissa/ Dirik Skräddare 1613, Dirikkala 1631, talo Turussa (Bidrag till Åbo stads historia I 166; II 97)/Sentka Dirckainen 1632, Dirkala 1631, kylä Sakkolassa/Madz Dijricka 1572 Kärkussa/**Tirkkala**, Dirikelax 1503, kylä Lokalahdella FMU VI 258/**Tiirismaa**, Tijrismaa 1571, kylä Hollolassa SHL III 123 — Dietrich, Dirk (Heintze 275), Dierk, Dietrich (Knorr 11), Dirk, Dietrich (Zahrenhusen 58, 133), Dirick(e), Dirk (Bronns 34), Dirck, Diderik (Bach 37, 88), Dietrich, Dieterich, Dierck, Dirk ym. (Gottschald 232), Dyryk(e) Hert 1348, Thidericum Horn 1342 USL III 291; II 567. Nimi on levinnyt sekä Baltiaan että Skandinaviaan. Ks. Meri II 169; Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 257.

Edellisiin ryhmiin kuuluvat myös sukunimet **Tiitinen, Tiitola** — Thide-
man de Halelum 1329 Hollolassa MK 48/Tidemannus de Cume 1368 Koke-
mäellä FMU I 285/Pofuell Tijtikainen 1618 Käkisalmissa. Nimiä vastaavat
saks. Tiedemann (Gottschald 231), Tide, Tideke, Titke, Thidericus, Thide-
mannus, Dietrich, jotka vaihtelevat Tilemannus ym. muotojen kanssa
(Schiller-Lübben), Dietrich, Diederic, Thideke, Thideman HambU III hake-
misto, Baltiassa Diderich, Tideman 1491 Tallinnassa (Feyerabend 42) ja
Skandinaviassa (Nordisk kultur VII hakemisto). Eräät nimet ovat sekaantu-
neet Titus-nimen hypokorismeihin (Nissilä, Suomen Karjalan ortodoksinen
nimistö 134, 135).

Tiisa/la, esim. Olla Dysa de Vojpala 1340 Sääksmäessä MK 61/Sigffred
Dijsa 1551 Huittisissa AST 84/**Tiisala**, Tisala 1571 Mouhijärvellä SHL IV
130 — Tiisa, Diso, Disa (Förstemann 411).

Tiura, Tiuri, esim. Hakon Thiwr 1431 Ahvenanmaalla FMU III 23/Tiura
1571, kylä Akaassa/**Tiurula**, Tiurula 1612, kylä Hiitolassa/Knutt tiuri 1616,
Tiwris by 1613, Tiurin koskis fiskerie 1618 Räisälässä/G Diurlan 1571
Ruovedellä/**Tiurla** 1647, kylä Velkuassa (Meri II 170) — Deurja, Deur, Deu-
ra, Diur, Diura, Diuri, Tiura, Tiuri (Förstemann 408; Heintze 135), Diur
(Bronns 34), Skandinaviassa Diure (Nordisk kultur VII hakemisto). Ks. Nissi-
lä, Suomen Karjalan nimistö 218. Förstemannin mukaan ryhmään kuuluu
myös **Teuri, Teuro/nen, Teurola**, esim. **Teuro** (kylä), **Teuronjoki** 1500-
luvulla Tuuloksessa (Vanajan historia I 165, 170).

Toosi/la, esim. Heikki tose 1540 Kangasalan Suinulassa, jossa **Toosila** ni-
minen talo/**Toosi**, talo Pirkkalassa — Dose-nimet yleisiä hansalaisalueilla,
esim. Hinrico Dosen (gen.) 1316, Nicolaus Dose 1433 USL II 1044; VII 512/
Dose Bloc 1329, Doso HambU II 620, III 64/Baltiassa Philip Dosen 1506
Riikassa (Bunge II 3 s. 45), Skandinaviassa Doseborch ja Duseborch
(Sundqvist 133, 135, 136). Ilmeisesti ryhmään kuuluvat sukunimet **Tuusa**,

Tusa, esim. **Tusa**, talo Alavudella/**Tuusa** Raisiossa, Jokioisissa, Kojjärvellä, Vanajassa ja Itissä/**Tuusula**, ruots. Tusby, Thusby 1443, Tusula 1553, pitäjä (Granlund 30-).

Tuukka/nen, esim. Remi Tuckan 1563 Vesulahdella, Poual Tuckan 1564 Juvalla (Savon tuomiokirjat 59, 204), on yhdistetty ruotsin **Toke (Tuki)** -nimiin (Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 241), mutta on sillä myös hansalaiskosketuksia, esim. Tuke Bust 1250, Toke HambU I 468; III 145/Laurencia tukasun l. Laurencus tukason 1284 USL I 423.

Tuunainen, Tuunanen, Tuunala, Tuunela, esim. Bertiil Twnan 1565 Säamingissä (Savon tuomiokirjat 218), on yhdistetty ruotsin **Tune**-nimeen (Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 241), mutta niillä on runsaita kosketuksia myös hansalaisnimiin, esim. Heinrich Tune l. Henricus de Tune 1282 HU I 317/Thune 1378 Tallinnassa (Feyerabend 49). Ks. Sundqvist 333 (Twn), 334 (van Tunen).

Typpi, Typpö, esim. Hinricus Tybbe 1327 USL II 1076/Tybbe van Godebuz 1350 (Brandt 173). Vrt. sn. Stybb Vehkalahden Tammiassa (R. Rosén, Vehkalahden pitäjän historia I 53).

Unta, Unti, Unto, Untu, esim. Vndala 1540 Pöytyällä/**Unnanlahti**, talo Ikaalisissa/Wnnj Pedersson 1422 Kokemäellä MK 301/**Untila**, kylä Hollolassa/Magnus Wndilan 1445 Hollolassa FMU III 362/**Unto**, talo Kouvatsalla/**Unnunkoski**, kylä Räisälässä/**Untamala**, Vndamala Sochen 1413, kylä Laitilassa FMU II 136, joka ehkä lähtöisin asusta Unta-maa-la (vrt. Vndemaan Järvi 1499 Padasjoella (Bidrag I 76, 21) — Undu, Undi, Undo, Unto (Förstemann 1482). Ks. Meri I 174 (Untamala).

Upola, Uponen, Uppa/la, esim. **Uppa**, talo Seinäjoella ym. — Ubbo, Ube, Ubo (Zahrenhusen 138), Uba, Ubba, Ubbe, Ubbeke (Bron 79, 109) ja Skandinaviassa Ubbe, Ubbi (Nordisk kultur VII hakemisto). Ks. Klemetti 452.

Valla, Valle, Valli/a, Vallo, ?Vala, Valo/nen, esim. **Vallo**, suku ja talo Alatorniolla, Simossa ym./**Vallila** 1540, kylä Vehmaalla/Nils Valli 1440 Maariassa MK 381/Jöns Walli 1512 Raisiossa/Poual Vallinpoica 1552 Huitisissa AST 78/Jacob Wallj 1550 Ruskossa IFM 87/Mattz Walle 1588 Turussa (Bidrag till Åbo stads historia I 143)/Vallila 1571 Kokemäellä SHL IV 32 — Walha, Walho, Wallo, Wallia, Wala, Walo, Valo (Förstemann 1513-). Ks. Meri I 182 (Vallila).

Valmari, Valta/nen, Valtari, Valtia/la, Valtonen, Valtola, esim. Henrik Waldemari 1411 Maariassa MK 243/Marcho Walmarsson 1470 Piikkiössä MK 501/knape Folmar Wanne 1447 Turussa MK 426/Volmarin päiväkunta 1548 Lopella (Väinö Voionmaa, Hämläinen eräkausi 57-)/Valtari 1540, suku Pirkkalassa ja **Valtaala** < Valtarla 1543 Isossakyrössä (Luukko, Etelä-Pohjanmaan keskiaika 51), **Valtari**, suku ja talo Hattulassa, Iissä/**Valto**, Valdo 1571 Sääksmäessä SHL III 74/**Valtee**, Vallanperä 1571, alue Hattu-

lassa SHL III 31. Valtee (Valda)-rypäästä ks. Seppo Suvanto, Vanajan keskiaika. Vanajan historia I 155, 156. — Walda, Walde, Waldo, Waltari, Walthari, Waldemar, Waldmar, Walmar, (Förstemann 1496-), Waldemar, Walmar, Woldemar, Wollmar, Waldo, Wolde, Waldi (Heintze-Cascorbi 375), Waldan, Waldhar, Wahlmar, Waldo (Heintze 283-), Volmarus, Volmer, Woldeke (Reimpell 19, 24), Wolterus 1249, Walterus 1261 (Mahnken 19), Waldo 1069, Walter, Wolder, Woldekinus HambU I 113; III 150/Baltiassa Walter, Wolter, Wolmar, Woldemar (Feyerabend 15) ja Skandinaviassa (Nordisk kultur VII hakemisto), esim. Johan Wolteken 1406 Gotlannissa (Lindström II 472). Ks. Klemetti 457 (Valmari, Waltari), 459 (Valtee); Nissilä, Eräs alasaksalainen henkilönnimityyppi Suomessa. Virittäjä 1951. Vrt. appellat. **valta** johdoksineen, joka on germ. laina.

Valpola, Valppu, Valpuri, Vappu/la, Varpu/la, Varpuli, esim. Walborg 1414 Turussa MK 256/Öfflett Walbur 1557 Turussa/hustru Walborg 1559 Viipurissa/**Valppu**, talo Hailuodossa/**Vappula**, talo Askolassa/**Vapposaari** Vuoksenrannassa — Walburg Stacius 1350 (Brandt 150), Walburgis 1259 USL II 13. Nimi on mainittu sekä Baltiasta että Skandinaviasta.

Vartela, Vartia/inen, Varto/la, esim. **Varttainen**, Anders Wartast 1507, kylä Vehmaalla (Meri II 186-)/Wartela 1571 Tyrväässä SHL IV 108 — Wardo, Wardu (Förstemann 1538-), Wardus, Wardo (Heintze 285). Yleinen sn. Vartia(inen) on voinut syntyä myös appellatiivista **vartia (vartija), vartio**, joka sekkin on germaaninen laina. Ks. Sundqvist 349 (Wardenberg), 350 (Wardhbaergh).

Vihti/lä, Vihtiä, Vihto/nen, esim. Thomas Victis 1571 Kangasalla SHL IV 170/**Vihtiälä**, Wictilä 1571, Karkussa SHL IV 121/Lasse Wictielen 1571 Kangasalla SHL IV 173/**Vihti**, pitäjä — Vihti, Vihto, Vihtic (Förstemann 354, 1590). Ks. Meri II (Vihtijärvi).

Verner, Vernikka, esim. peder vernikala 1457 Liedossa (Arwidsson IV 52)/Peeter Wernickasson 1478 Padasjoella (Bidrag I 22)/Vernikka 1516, Vernikakorpi 1551, Vernickama 1552 Sääsksmäessä VA 3734:82; 3746:67 /Boo Wernersson 1615 Käkisalmissa — Wernicho (Förstemann 355), Wernicke (Heintze-Cascorbi 377), Werneke (Reimpell 25), Wernerus 1248, Wernike 1265 (Mahnken 19), Werneke (Bronns 82), Wernerus 1301, Werneke 1380 (Carstens 34), Wernher 1085, Werner HambU I 109; III 152, Wernerus, Werneke 1259, Wernekoni 1288, Werneke Campsor USL I 483, 1065; II 25, 26, Baltiassa Werner(us), Werneke, Wernike, esim. Wernikke Brant 1358 Riikassa, Herman Werneke 1509 Tallinnassa (Feyerabend 15, 49, 62).

Viinanen, Viinikainen, Viinikka, ?Vinnikainen, mahdollisesti **Vink, Vinkka, Vinkki, Fincke**, esim. Wineche Stenwech, Wynneke Valsch 1443 (Meri II 196)/Bertill Winnik 1493 Eurassa FMU III 303, 290, 420/Nils vinicka 1559 Messukylässä/And vinichson 1560 Lapin pitäjässä/Winkile 1571 Tyrväässä SHL IV 111/Gödige Finke 1447 Sauvossa MK 426, olaff finki 1478, olaff

finkj 1506, michel vinki 1524, **Vinkkilä**, Vinkelaby 1449 Vehmaalla (Meri II 198-)/Henrik Finka 1448 Turussa, Lasse finke l. finka 1437 Tukholmassa (Luukko, Etelä-Pohjanmaan keskiaika 64) — Wienicke, Winecke, Winicho, Winika, Winke (Förstemann 1608-), Winicho, Winnich, Winke, Winck, Winecke, Weinecke (Heintze-Cascorbi 382), Waynicke, Winico (Trautman 113, 118), Wineke (Reimpell 25), Wenicho (Wagner 5), Winicko, Winecke, Winke, Winck (Heintze 289), Wineke 1285 (Mahnken 20), Wineke Bode 1355 (Carstens 49), Wynecke Castorp, Hermann Vincke 1400 (Fehling 58, 213), Wineken 1339 HambU IV 53, Conradus Vinken 1342 USL II 706, Baltiassa Wineke, Wynike, Wynekinus (Feyerabend 15, 44, 62), esim. Olof Vynke 1431, Wincke, Winck 1440, Heidenrik Vincke, Liivinmaan saksalaisen ritarikunnan mestari 1448 Tallinnassa FMU III 6, 122, 198, 340, 445. Ks. Klemetti 475 (Wiinikka); Meri II 195 (Viinikkala), 198- (Vinkkilä); Luukko, Etelä-Pohjanmaan keskiaika 64 (Fincka, Finka, Finke). Eräistä saksal. merkinnöistä päätellen ryhmään kuuluvat myös **Vainikka**, **Vainikainen**, **Vaininen**, esim. Märthen Wainicke 1698 Viipurissa VA jj 37:77/**Vainikkala**, kylä Lappeella.

Vikke/lä, **Vikki/lä**, **Vikku/la**, esim. Wicco, Wikko (Förstemann 1576-), Wicke (Knorr 47), Wicco l. Friedrich HambU III 82. Nimi on yhdistetty saks. Friedrich-nimen hypokorismeihin: Vick, Fick tai Wig-vartaloon: Wiggo, Wicco, Wick (Gottschald 270, 610 ym.), samoin Baltiassa Fricke Fridericus, Vicke, Vicko, Vicco, Wicke, esim. Helmich Vicke 1514, Herman Wicke 1369, molemmat Tallinnasta (Feyerabend 7, 16, 50, 53).

Vilha, **Vilho/la**, **Vilhonen**, **Vilhu/la**, **Vilhunen**, **Vilke**, **Vilkka**, **Vilkki**, **Vilkko**, **Vilkkonen**, **Vilkku/la**, **?Vilkuna**, **Will**, **Villa/la**, **Villanen**, **Villi/lä**, **Villikka**, **Villikainen**, **Villing (Villinki)**, **Vilma/la**, **Vilmari**, **Vilmi**, **Vilmo**, **Vilmu/nen**, **Vilska**, **Vilske**, **Welling**, **Välmä**, esim. Katerina Villadotor, Johannes Villaeson 1332 Maskussa/Andris Villmen 1346 Turussa MK 74/Niclis Villesson 1460 Nakkilan Villilässä FMU IV 158/Ville j Mansiom 1412 Nakkilassa MK 246/Pedher Villi 1439 Paimiossa FMU III 159/Willi Wichtainen 1513 Kangasalla FMU VII 227/Oloff Villi 1551 Ulvilassa AST 53/per willa 1543 Säkkijärvellä/thos Villainen 1548 Viipurissa/**Villinpykälä**, talo ja maa-alue Hauhon Hyömässä/Henrich Wille 1476 Paimiossa FMU IV 443/Wilhanpoika 1450, satakuntalainen erämaanomistaja MK 587/per vijllikan 1543 Kannaksen Uudellakirkolla/Jacop Wijlyck 1559 Viipurissa/Wilcki Laman 1565 Säämingissä (Savon tuomiokirjat 219, 220)/Peder Vilcka 1552 Eurajoella AST 234/Vilki Aruedsson 1550 Ulvilassa AST 5/**Wilajoki**, **Wilaiocki** 1541, **Vilkejärvi**, Wilkaierff 1552, Lappeella ja Säkkijärvellä/m vilcken 1559 Viipurin pitäjässä/p vilcko 1557 eli p wilki 1558 eli paual vilcke 1559 Jääskessä/h vilcken 1552 eli h vilckoin 1552 Jääskessä/Peder Vilck 1571 Eurajoella AST 234/Wilki Madson 1539 Rengossa/Nisse Vellingh 1433 Ahvenanmaalla FMU III 43/Madz velling 1552 eli Madz villinge

1561 Köyliössä/Andirs Welling 1550 Mynämäessä IFM 11/Eskil Welling 1624, Stafen Wellingh 1632 Turussa (Bidrag till Åbo stads historia II 7; IV 116)/pappi Vilmarsson I. Vilmari 1451 Mietoisissa FMU IV 9/Pål Wilmar 1543 Isonkyrön Vilmarinkylässä (Karsten I 269)/**Vilmunen**, suku ja talo Paavolassa, Revonlahdella/Laurens Vaelmenpoyka 1425, Andris Vaelmenpoyka 1429 Eurassa FMU II 345; MK 325/Japp Vaelma 1468 Raumalla FMU IV 316/**Välmä**, talo Eurassa/**Villinge**, Villingby 1544, Villingh 1545, kylä Helsingin pitäjässä (Ivar Westman, Nyländska önamn I 385) — Wila, Wilia, Wilja, Wiliand, Wilo, Will, Willa, Wille, Willi, Willo, Willahelm, Wilhelm, Wilm, Willamar, Wilmar, Welling, Willing, Willic, Willico, Willecha, Willikin, Willika, Willike, Williko, Wilcke, Wilke, Wilko (Förstemann, Heintze-Cascorbi, Trautman, Knorr, Brandt, Fehling, Heimeran ym.) ja lisäksi Weljan, Willahalm, Wilhelm, Wilm, Willia, Wille, Willing, Welling, Willeke, Willich, Wilko, Wilcke (Heintze 288), Wille, Willekinus, Willeken (Reimpell 25), Willekinus 1293, Wille 1322, Wilhelm 1382 (Carstens 36, 45), Wilke. Wilko, Wille, Wilm, Wilhelm, Welling (Zahrenhusen 64, 66, 138), Welling, Wilck, Wilko, Wille, Willeke, Willin, Wilm (Bronn 81-110), Wille, Wilhelm (Bach 232), Wilke Strokerke 1362 USL III 432. Nimirypäästä on runsaasti esimerkkejä Baltiasta: Wilhelm(us), Willem, Wilmer, Welme, Wilmarus, Willek(en), Willike, Wilken, Willekin(us), Wilkinus, Willikinus, Wilm, esim. Wilmarus Volmers 1502 Riikassa (Feyerabend 16, 54 ym.), samoin Skandinaviasta (Nordisk kultur VII hakemisto). Ks. Klemetti 476 (Wilmar); Meri I 194 (Villilä); Luukko, Etelä-Pohjanmaan keskiaika 63 (Välmä); Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 257 (Villikkala), 258 (Velling); Nissilä, Suomen Karjalan ortodoksinen nimistö 141 (Vilka, Vilska). Monet kyseiset nimet esiintyvät sekä läntisen että itäisen kirkon piirissä.

Winter, esim. H Winther 1559, Söffringh Winther 1569 Viipurissa/Godekino Winter 1342 USL II 326/Winter HambU III 155.

Vitali, esim. Isach Vitali 1712 Temmeksessä, **Vitali**, talo Temmeksessä — Widilo, Wital, Wetil (Förstemann).

Vitikka, **Vitikainen**, **Vitikkala**, esim. Viticka Antinpoica 1552, Antti vitickain 1558 Kannaksen Uudellakirkolla/Hans Vitickson 1548 Sääksmäessä/Olaff Witekason 1456 Turussa FMU IV 104/Henrik Vitickason 1463 Kokemäellä FMU IV 220/Torkil Vithekeson 1479 Hauholla FMU IV 504/p vitikan 1559 Jääskessä/Vidicka Larson 1571 Janakkalassa SHL III 23/Mortin Viticka 1571 Karkussa SHL IV 121/Oleff Viticka 1571 Lempäälässä SHL IV 186/**Vitikkala**, kylä Kokemäellä/**Vitikainen**, kylä Lemulla — Widikin, Widuko, Witicha, Wittke (Förstemann 354-, 1562-), Widuz, Widuco, Witteke (Heintze 291), Wydeke (Trautman 117), Wedege (Reimpell 25), Widego (Wagner 5), Widekinus 1275 (Mahnken 20), Wedekinus 1316 (Carstens 36), Johan Witik 1413 (Fehling 9), Wedeke, Wedekind (Zahrenhusen 113), Widekinus 1275 HambU III 151, Wedekinus de Rentele 1327 USL II 1052, Wedi-

ge (Feyerabend 15). Ks. Klemetti 477 (Witikka). — Harvinainen on **Watikan Sari** 1613 Pyhäjärvellä Karjalan kannaksella: ainoa kosketuskohta on saksalaisperäiseksi tulkittu Johannes Vadeken de Riga 1477 (Feyerabend 64).

Vitsiä/lä, kylä Hauholla — Witz, Wize (Bronns 83), van Vitzen (Sundqvist 342). Nimi on Ruotsissa ja hansalaisalueilla (Baltiassakin) yleinen, esim. Vicko van Witzen 1395 oli Albrekt Meklenburgilaisen ja kuningatar Margaretan rauhansopimuksen allekirjoittajia (Bunge IV 51-).

Witting, esim. **Vittinkilä**, talo Sääksmäen Huittulassa, lähtöisin ratsumies Hannu Fitinghistä 1600-luvulla (Jutikkala, Sääksmäen pitäjän historia 245), **Wittinki** Kuortaneella — tunnettu hansalaisalueilla, esim. Gertrudt Vitinck I. Vittinges 1498 Riikassa (Feyerabend 65). Ks. Klemetti 478.

Vokki/la, **Vokkilainen**, **Vokkulainen**, esim. Voche (Förstemann 1629), Vocke (Reimpell 19), Fokke, Foke (Bronns 91), Mense Woke 1361 (Carstens 49), Wocke (Zahrenhusen 138), Heyneke Vocke 1331 UBL I 704, Lambertus Vocke 1332 Tallinnassa (Feyerabend).

Voss, **Vossi**, esim. Jusse Foss, Turun ent. porvari 1426 Sastamalassa MK 319/Matti Fossi 1548 Ilmajoella, Heikki fosse 1548 Lapualla (Luukko, Etelä-Pohjanmaan keskiaika 64)/Kaupi Vossi 1559 Kivennavalla — saksan Fuchs-nimen alasaksalainen muodoste Voss (Heintze-Cascorbi 177), Vos (Ahlers 180), Voss, Vosse (Bronns 81), Heyno Vos, Albertus Voss (Mahnken 82), Vosseke (Carstens 41), Nycolaus Vos 1281, Johannes Vos 1289 USL I 376; II 1035, Vos Bodensone 1329, Adam Vosse 1336, Vos I. Vulpus HambU III 597, 824, 149, Baltiassa Steffen Vos 1401 Tallinnassa, Tideman Voss I. Vos 1429 Tartossa (Bunge I 4 s. 380), Hanis Vosse 1478 Tukholmassa (Stockholms stads tänkeböcker 1474—1483). Ks. Klemetti 91; Luukko, Etelä-Pohjanmaan keskiaika 64; Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 259.

Vulli, esim. Hans Wuli 1614, Jakob Wulle 1624 Turussa (Bidrag till Åbo stads historia I 167; II 33), **Vulli**, suku ja talo Sakkolassa — hansalaisalueilla Johannes van Vulle 1349 USL II 869, Wolle, alasaks. Wulle (Gottschald 618), esim. Role Wullen 1392 Baltiassa (Bunge III 703). Ks. Nissilä, Vuoksen paikannimistö I 419.

Välläri, esim. Oluff Veller 1540, Oleff Vällär 1558, Hindrich Weller 1560, Marcus Välleri 1552 Loimaalla AST 206 — Weller (Gottschald 604).

Ätsäri < Ätsjärvä (ks. Nissilä, Vanhan Ruoveden alueen pitäjännimet. Vanhan Ruoveden Historia I Liiteosa 31-) — Edse, Edze, Etze, Ezeka (Bronns 36, 39, 40).

VI

Saksan kielen nimistöä ja appellatiiveja sellaisinaan on kulkeutunut vähän Suomen paikannimistöön. T.E. Karsten on olettanut, että Mustansaaren paikannimeen **Fratthammen** sisältyy keskialasaksan **Fracht-lude** Frachtleute

(kauppiaat), oikeastaan **Vracht** (Schiller-Lübben). Etenkin Karjalan kannaksella on ollut yleinen appellat. **koppoli** haka, peruna- ja kaalimaa (Sakola), pieni aidattu pelto talon lähellä (Valkjärvi), esim. **Vilpункoppoli** l. **Vilpункoppeli**, **Ollinkoppeli**, **Paavonkoppeli** 1773 Johanneksen Ala-Kirjolassa, ym. Keskialasaksan appellat. die **Koppel** merkityksessä Land (namentlich Weide), welches das gemeinschaftliche Eigenthum mehrerer ist (Schiller-Lübben) on nähtävästi Viron kautta kulkeutunut maahamme (Nissilä, Vuoksen paikannimistö I 217). Nauvossa on kylä nimeltä **Bornholm** 1539 EFM 63.

Siirrynnäinen on mahdollisesti Snappertunan **Raasepori**, ruotsin Raseborg, Rasaborge 1378, Rasseborgh 1379 (G. Hausen, Nylands ortnamn 723), joka on yhdistettävissä Pohjois-Saksan Lauenburgin nimeen Ratzeburg, Ratzeburg 1162 USL I 3. Linna kuului kuningas Albrekt Mecklenburgilaisen suunnittelemaan linnajärjestelmään, jossa olivat Raaseporin pohjoispuolella Junkarsborg, Ahvenanmaan Kastelholma ja Pohjanmaan Korsholma, ruotsin Korsholm (1393), aikaisemmin Krytzenborg, Crysseborgh 1369. Mukaelmaksi on arveltu nimeä **Suosmeri**, Symon Swartinxmare 1419 Ulvilassa FMU II 217, oletettu saksan Swarting l. Swerting (vrt. Suur-Ulvilan historia I 13).

VII

Kyseisten nimien eräät kielelliset piirteet, niiden äännehistoriallinen analyysi, auttavat myös niiden tunnistamisessa (etymologioimisessa). Kielirajan toiselle puolelle siirryttyään vierasperäiset nimet ovat mukautuneet suomen kielen foneettiseen asuun ja ovat joutuneet alttiiksi eri murteiden ominaisuuksille. Vierasperäisten nimien sananalkuinen kaksikonsonanttisuus on voinut säilyä (esim. Pränikkälä) tai toinen konsonantti on hävinnyt (Runkka ~ Prunkka). Ensi tavun painolliset vokaalit ovat voineet pidentyä ja diftongiutua (Puosi < Bose), harvemmin säilyä (Toosi < Dose) ja on etu- ja takavokaalien vaihtelua (Luorikka ~ Lyörikkä ~ Floreke, Hassi ~ Hässi ~ Hessen). Soinnilliset konsonantit (**b**, **d**, **g**) ovat muuttuneet soinnittomiksi (**p**, **t**, **k**). Nimien loppuvokaalin kirjavuus viittaa merkitykseltään hämäärään tai tuntemattomaan vieraaseen kielenainekseen (esim. Huuna, Huuno; Kalkki, Kalkko, Kalkku; Karste, Karsti, Karstu; Muura, Muuri, Muuro; Villa, Ville, Villi, Villo), joten on syntynyt monia äänteistöltään erivivahteisia variantteja. On sattumanvaraista, mikä niistä on jäänyt henkilön (suvun) nimeksi. Muita vokaaliston muutoksia, joskaan ei ehdottomasti, ovat ensi tavun **e** > **ä**, toisen tavun **e** > **i** (Heleke > Hälikkä, Meleke > Mälikkä), loppu-**e(n)** > **-i** (Karsten > Karsti, Kersten > Kärsti, Gerwen > Kervi, Wilmen > Vilmi), ym. Näin muovautunut nimi on voinut asutusvirtojen mukana kulkeutua

muualle esim. muuttumattomana kertoen asutushistoriallisessa nimistöntutkimuksessa lähtöpaikasta, mutta se on saattanut muuttua uuden alueen murteen mukaiseksi.

Nimistöllä on tendenssi pyrkiä tietyiksi johdintyypeiksi, joista leimaa antavin eritoten alasaksalaisella alueella (friisiläisalueella) on deminutiivinen **-k(-ka, -ke, -ko)**, joka vastaa äänteistöltään ja merkitykseltään suomalaista **-kka, -kko** tyyppiä, joten nekin ovat ehkä samaa juurta. Ryhmästä on esitetty aiemmin nimet Aarnikka, Annikka, Hannikka, Hartikka, Heinikka, Hännikkä, Jahnukka, Janikka, Kierikka, Kyötikkä, Köönikkä, Lyytikkä, Mannikka, Meinikka, Raatika, Reinikka, Riisikka, Taalikka (Talikka), Tiilikka, Tiirikka, Viinikka, Villikka ja Vitikka (Virittäjä 1951 s. 352—362), joihin on liitettävissä (osaksi hypoteettista) lisääaineistoa (ks.ed.): Asikka, Avikka, Halikko, Hallikka, Helmikka, Holloikka, Hälikkä, Laatika, Laitikka, Leinikka, Lemmakka, Luorikka (Lyörikkä), Monikka, Muurikka, Mälikkä, Otikka, Parikka, Peinikka, Pränikkä, Pyynikki (Pyynikkä), Raasakka, Ryynikkä, Siivikka, Sitikka, Vainikka, Vernikka.

Eräät patronyymiset **(i)ng** -johtimiset nimet vastaavat suomen **(i)nk** -tyyppiä, elleivät nekin ole samaa juurta: Köninki, Mätinki, Näärinki, Velling, Villing, Vitting ym. **er** -johtimisia ovat Garper, Haider, Koster, Lenkeri ym.

Keskiajan **poika**-loppuisilla nimillä, jotka yleensä hävisivät käytöstä, on ollut mallinsa saksan **Sohn**-loppuisista ja ruotsin **son**-loppuisista nimistä: Henric Halonpoyka 1422 Raisiossa, Larens Halinpoika 1464 Ruskossa, Haquon Hellisenpoyca 1416 Mynämäessä, Henric Inginpoyca 1413 Raisiossa, Marchus Kallenpoyca 1437 Maskussa, Olaff Kallenpoyca 1380 Santamallasaa, Andris Gripinpoyca 1432 Pöytyällä, Matti Mannanpoyca 1439 Maskussa, Jöns Rengonpoyca 1415 Turussa, Larens Winanpoyca 1434 (Varsinais-Suomesta); Iussa Haloypoyca 1439 Karkussa, Olaff Hyllanpoyca 1441 Kangasalla, Jonis Halanpoyca 1422 Köyliössä, Henrich Hinkanpoica 1552 Kangasalla, Olaff Kanninpoyca 1475 Tyrväässä, Hinzsa Sallinpoyca 1447 Huittisissa, Laurens Vaelmenpoyca 1425 Eurassa (Satakunnasta), Azico de Hattissaenpoyca 1340 Sääksmäessä, Bengt Kallinpoica 1467 Tuuloksessa, Momosinpoyca 1405 Sääksmäessä, Laurens Mentinpoyca 1405 Sääksmäessä (Hämeestä), Olaf Meninpoica 1554 Viipurin pitäjässä, Per Sallinpoica 1543 Muolaassa (Karjalasta), Joan Haikonpoica 1541 Rantasalmella, Michel Roszsinoica 1564 Säämingissä (Savosta). Nimien määritteinä on oletettavasti ollut alasaksalainen (tai kirkollinen) henkilönnimi. Nimityypistä ks. Aulis Oja, Keskiajan poika-loppuiset liikanimet. Kalevalaseuran vuosikirja 1972 s. 135—159.

VIII

Kielitieteellisessä kirjallisuudessamme on tähdennetty sitä voimakasta vaikutusta, joka germaanisilla kielillä on ollut suomeen (myös kantasuomeen) Kristuksen syntymän aikoihin ja sen jälkeen. Selvästi tämä kuvastuu kielemme vanhojen germaanisten lainasanojen vahvana kerrostumana, johon kuuluu elämän korkeampienkin alojen sanastoa. Siinä ovat edusteilla kalastukseen, karjanhoitoon, maanviljelyyn, ruoka- ja kotitalouteen kuuluvien sanojen lisäksi pukimet, rakennukset, kulkuneuvot, työvälineet ja aseet, mytologia ja uskonto, ja kun etenkin yhteiskuntaelämään liittyvä sanasto on rikasta, on oletettu, että kantasuomalaiset olisivat olleet eräänlaisessa valtiollisessa riippuvuussuhteessa germaaneihin. Germaanisten kielten vaikutuksesta kantasuomen konsonantisto joutui muutosten alaiseksi, se ennen kaikkea yksinkertaistui, ja onpa oletettu, että varhaiskantasuomen konsonanttisysteemin laajamittainen muuttuminen käy ymmärrettäväksi balttilaisen ja etenkin germaanisen naapuriasutuksen aiheuttamien substituutioiden valossa (Lauri Posti, *From Prefinnic to Late Proto-Finnic*. FUF 31, 1953). Vierias vaikutus tunkeutui myös suomen kielen lauserakenteeseen, sillä se on eräissä suhteissa lähempänä indoeurooppalaisia kieliä kuin kaukaisempia suomalais-ugrilaisia sukukieliämme. Kielemme vanhojen synteettisten ilmausten rinnalle kehittyi analyyttisiä (sivulauserakenteita), ja esimerkiksi juuri lauseyhdistysten sisäiseen rakenteeseen suuresti vaikuttanut konjunktio **ja** on germaaninen laina (Lauri Hakulinen, Suomen kielen rakenne ja kehitys 64, 282—288).

Näin tuntuvaa kielemme eri puoliin ulottunutta vaikutusta on vaikea ymmärtää muuten kuin olettamalla, että germaaneja on pitkät ajat asunut kantasuomalaisien keskuudessa. Nämä germaanit ovat sitten ehkä sulautuneet itämerensuomalaisiin, kuten kielentutkija E.N. Setälä on olettanut, mikä teoria selittäisi senkin, ettei ole säilynyt sellaista germaanista kieltä (tai murretta), jossa olisi suomalaisperäisiä lainoja, ellemme ota lukuun eräitä G. Kosinnan olettamia suomalaissävyisiä paikannimiä entisellä Baltian alueella.

Arkeologiset todisteet (ks. esim. Ella Kivikoski, Suomen esihistoria. Porvoo 1961) samoin kuin nimistömme vanhoihin kerrostumiin liittyvät, etymologialtaan selvittämättömät henkilön- ja paikannimet (esim. Asikkala, Harjavalta, Hattula, Hauho, Hollola, Iitti, Karkkila, Mäntsälä, Pirkkala, Pusula, Renko, Tuusula ja luontonimistä esim. Angelniemi, Ätsäri), jotka äänneasultaan muistuttavat germaanisista henkilönnimiä, osoittavat sitä, että nykyisellä Suomen niemellä asui germaanista väestöä (mahdollisesti friisejä, gootteja ja muinaisskandinaaveja), joka vähitellen vuosisatojen kuluessa sulautui Suomenlahden eteläpuolelta siirtyneisiin kantasuomalaisiin. Maassamme olisi siis — tämän työhypoteesin mukaan — germaanisista substraatti-

nimiä, mihin viittaisi sekin toteamus, että virossa on vähemmän vanhoja germaanisii lainoja kuin suomessa. Asutusvirtojen mukana tämä nimistö alkoi levitä kaikkialle Suomeen ja kauemmaksiin.

Edellä esitelty työhypoteesi avannee uusia mahdollisuuksia monien vaikeaselkoisten nimien etymologioimiseen. Tällöin on tietenkin perehdyttävä vanhaan germaaniseen, etenkin muinaisfriisiläiseen, goottilaiseen ja muinaisskandinaaviseen, nimistöön ja on otettava varteen kantasuomalaisgermaanisten kosketusten muutkin mahdolliset tutkimustulokset (lainasanat, johtimet, arkeologiset löydökset ym.).

IX

Myöhemmin, ehkä jo tämän vuosituhannen alkaessa, tunkeutui Suomen niemelle toinen nimivirta, varjagi- ja hansakaupan yhteydessä. Se suuntautui etenkin jokien suihin, ja niistä kyseistä nimistöä levittäytyi kautta Suomen. Merkittävä kaupankohde oli esim. **Novgorod**, mistä kertovat hansakaupunkien Hampurin, Lyypekin, Bremenin ym. asiakirjat. Kaupan välietappeina olivat Baltiassa Riika, Tallinna ja Narva (estoniam et Wironiam, ad fluwium Narwa 1294 USL I 566), Suomenlahden pohjukassa **Retusaari** (Kronstadt), entiseltä nimeltään **Kotlingen** 1259, Ketlingen 1269, Ketlingen vnde aldagen 1269 USL I 234, 300, emellan Kotlin och Novgorod 1262 eli Ketelinghe 1395 FMU I 50, 460, in Nv 1270 FMU I 54, jonka nimi on ehkä yhdistettävissä inkeriläiseen pitäjännimeen **Kattila** (Kattilainen, Kattilaisi) ja joka oli paikannettu inter Engeren (= Inkeri) ja Aldagen 1269 HU I 230, **Koivisto** (cum mercatores theutonici vel gotenses veniunt in berkø, in regno regis nogardensium 1229 USL I 694, HU I 229), ja **Neva** (inter berkø et engera, in aquam que dicitur Nu 1268 USL I 695, in flumine Nu 1200-luvun lopulla USL I 675, Nue 1461 USL X 51) ja sitten matka kulki Laatokan kautta Olhavanjoen suuhun **Vanhaan-Laatokkaan** ja **Novgorodiin** (in Aldachen 1268 HU I 231 = Alt-Ladoga = Vanha-Laatokka/in Aldagen vel in Wolcower minne = Mynne = joensuu l. Olhavanjoensuu 1268 HU I 234/in aldagen vel in wolcower minne USL I 696/Nogarden Aldagen 1269 HU I 234/uppe deme Aldagschen vorsche = koski 1300-luvulla HU III 318/ad terrenen qui dicitur vorsch = koski/ad locum qui dicitur Gestevelt = Gostinopola Olhavan oikealla rannalla/in Nogardiam 1268 HU 230, 231). Toisaalta suuntautui kauppareitti viimeistään 1100-luvulla myös **Vanhaan-Viipuriin** (Alt Wiburg) jo ennen Viipurin linnan rakentamista 1293 (Castrum Wiborg 1293 HU I 404; USL I 570), ja varsinkin sen jälkeen kun kuningas Birger II oli antanut lyypekkiläisille ja muillekin oikeuden käydä häiritsemättömästi kaup-

paa Novgorodin kanssa (USL I 570). Ks. tark. Viljo Nissilä, Viipuri nimistön valossa. Viipurin Suomalaisen Kirjallisuusseuran toimitteita III 88-.

Varjagien ja hansojen pitkäaikaiset kauppasuhteet Novgorodiin merkitsivät myös kulttuurivaikutteiden, myös nimistön, leviämistä. Novgorodissa oli **Gotenhof** (Curia Gotensium cum ecclesia et Cimiterium sancti Olavi = Pyhän Olavin seurakunta ja hautausmaa HU I 233) ja Vanhassa-Laatokassa Pietarin ja Nikolauksenkappelit ja hautausmaa (Sanctus Petrus et sanctus Nycholaus in Aldachen 1268 USL I 697). Ks. Nissilä, Suomen Karjalan nimistö 211-. Myöhemmin alkoivat hansojen kiinteät suhteet Viipuriin, esim. v. 1386 oleskelivat Viipurissa hansalaiset Albrecht Mester ja Clawes Grote HU IV 366. Ks. Nissilä, Viipuri nimistön valossa. Viipurin Suomalaisen Kirjallisuusseuran toimitteita III 118-.

Alasaksalaisen nimistön kulkeutumista Riikaan, Tallinnaan (Rääveliin) ja Tarttoon on käsitellyt eritoten Liselotte Feyerabend väitöskirjassaan *Die Ri-gaer und Revaler Familiennamen im 14. und 15. Jahrhundert unter besonderer Berücksichtigung der Herkunft der Bürger* (Greifswald 1944. Moniste), josta on suurta apua tutkittaessa Suomen vanhan saksalaisen nimistön lähtöalueita. Saksalaisten nimien kulkeutumista Ruotsiin (Tukholmaan, Kal-mariin ym.) on tutkinut Birger Sundqvist, *Deutsche und niederländische Per-sonenbeinamen in Schweden bis 1420* (Lund 1957). Ruotsalaisen kielentutki-jan Adolf Noreenin mukaan (Spridda studier II 7) eritoten 1300-luvulla sak-salaisvaikutus oli voimakasta Ruotsissa: aatelisten ja hansojen mukana tuli henkilönnimiä, jotka varsinkin kaupunkilaisten keskuudessa tulivat suosi-tuiksi, aluksi Heinrich ja Herman hypokorismeineen, sitten Gerhard, Rüt-ger, Gertrud, Albrekt, Arnold, Bernhard, Ebbe, Gotskalk, Henning, Kon-rad, Otto, Richard, Werner ja Engelbrekt, ja saksalaisnimien virta Ruotsiin jatkui seuraavillakin vuosisadoilla.

Lähinnä Lyypekistä, Hampurista, Bremenistä ym. hansakaupungeista (Westfalenista) tuli saksalaisia kauppiaita ja heidän mukanaan henkilönni-mistöä — osaksi Gotlannin Visbyn, Tukholman, Kalmarin ym. kautta — Suomen keskiajan kaupunkeihin: Viipuriin, Porvooseen, Turkuun, Raumal-le ja Ulvilaan, mistä käsin kyseistä nimistöä levisi sisämaahan. Kokemäenjo-kea pitkin esim. jo varhemman friisiläiskaupan keskuksen Määlarin Birkan kauppiaat olivat tehneet kauppamatkojaan Ylä-Satakuntaan Pirkkalaan. Yleensäkin jokien suistoista ja merenlahdista saksalaisnimistöä tunkeutui si-sämaahan: Viipurista Karjalaan ja Savoan, Turusta, Raumalta ja Ulvilasta Hämeeseen ja Pohjanmaalle. Ilmeistä on, että myös Tukholmasta tuli kaup-piaita ja nimistöä Pohjanmaalle, varsinkin sen jälkeen kun 1300-luvun alus-ta alkoi Pohjanmaan rantaseuduille muodostua ruotsalaisasutusta (ks. esim. Luukko, *Etelä-Pohjanmaan keskiaika* 61-).

Nykyisen onomastisen tutkimuksen tässä vaiheessa on vielä vaikea analy-soida eri aikakausien saksalaisnimistöä Suomessa. Joitakin oletuksia voi-

daan kuitenkin esittää kyseisen nimistön eri kerrosten ikäämiseksi. Runsaat tosin vain äänteellisesti yhtäläiset nimet eivät voi olla sattumallisia, vaan niillä on tietty historiallinen syy-yhteytensä. Tässä tutkielmassa oletettua Suomen vanhinta germaanista nimistöä (pitäjien, kylien ja henkilöiden nimiä) olisi syytä verrata Skandinavian ja Baltian nimistöön, joskin jo voidaan sanoa, että kyseisiltä alueilta puuttuu monia Suomessa esiintyviä nimiä. Muinaisgermaanisista nimistä on todettu, että ns. täysnimet (kaksivartaloiset nimet) ovat vanhempia kuin yksivartaloiset. Esim. täysnimi **Gottskalk ein Knecht Gottes** (Jumalan renki, asepalvelija) on vanhempi kuin siitä syntyneet afereesit (suom. **Kalkki, Kalkko, Kalkku**), **Harjavalta** on vanhempi kuin **Valta, Valto, Valtonen, Valtia** -nimet. Friisiläinen **k**-tyyppi esiintyy sekä vanhassa nimikerrostumassa (**Asikka, Avikka** jne.), mutta se oli myöhään produktiivinen, koska siihen mukautui myös raamatullisia nimiä (esim. Johanneksesta **Hannikka, Hannukka**, ehkä **Jahnukka, Janakka, Janikka**). Yleensä kirkolliset nimet hypokorismeineen ovat nuorempia kuin aitogermaaniset nimet.

Friisiläisnimien tutkimuksessa on osoitettu, että nimien alkuperäinen loppu-**a** on latinaistunut **o**:ksi ja myöhemmin kansankielessä **e**:ksi, esim. **Okka**, latinaistunut **Okko** ja myöhempi kansankielinen **Oche**, samoin ns. jokellusmuodot (Lallformen) olivat syntyneet myöhemmin: **Momme, Mummie, Ollo, Ommo, Onno**, joista edelleen kehittyi deminutiiveja **Onneke, Olleke** jne. (Brons 25-, 39, 67 ym.). **Heinrich**-nimen lukuisa hypokoristinen ryväs syntyi itäfriisiläisellä alueella vuoden 900 tienoilla (Zahrenhusen, Ostfriesische Vornamen), ja keskialasaksalainen ääntenmuutos **er > ar** (Gercke-Garcke) oli tapahtunut friisiläisnimistössä vasta vuoteen 1300 mennessä.

Baltian hansakaupunkien porvarien saksalaisnimistöstä Feyerabend (s. 69) on tehnyt saman havainnon, että täysnimet ovat syrjäytyneet lyhentyneiden tieltä. Tästä näkökulmasta on oletettavissa, että germaaniset täysnimet ovat voineet vaikuttaa suomalaisten kaksiosaisten henkilönnimien syntyyn ja että täysnimet ovat vähitellen hävinneet yksiosaisten nimien tieltä. Niitähän ei ole kuin muutama enää käytössä (ks. Detlef-Eckhard Stoebe, Die alten ostseefinnischen Personennamen im Rahmen eines urfinnischen Namensystems ja sen esittelystä Viljo Nissilä, Tutkimus itämerensuomalaisesta henkilönnimistöstä. Virittäjä 1965).

KIRJALLISUUTTA JA LYHENTEITÄ

- Ahlers = Ahlers Olof, Civitates Lübecker Neubürgerheiten 1317-1356. Lübeck 1967
Andresen Karl Gustaf, Die altdeutschen Personennamen als heutige Geschlechtsnamen, 1876
AST = Ala-Satakunnan tuomiokirja 1550-1552. Toim. John E. Roos. Helsinki 1954
Arwidsson = Arwidsson A.I., Handlingar till upplysning af Finlands häfder I-X. Stockholm 1846-1858
Bach = Bach Adolf, Deutsche Namenkunde 1. Die deutschen Personennamen. Heidelberg 1952-1954
Bahlow Hans, Deutsches Namenbuch. Neumünster 1933
Bahlow Hans, Deutsches Namenlexikon. München 1967
Bahlow Hans, Die Stralsunder Bürgernamen um 1300. Baltische Studien N.F. 36. Stettin 1934
Bahlow Hans, Unsere Vornamen im Wandel der Jahrhunderte. Limburg a.d. Lahn. Grundriss der Genealogie. Bd. 4. Starke 1965
Bidrag = Hausen Reinhold, Bidrag till Finlands historia I-VII. Helsinki 1881-1964
Bidrag till Åbo stads historia I-XIV. Helsingfors 1884-1905
Bonsdorf = von Bonsdorf Carl, Åbo stads historia I- Helsingfors 1894-
Brandt = von Brandt A., Regesten der Lübecker Bürgertestamente des Mittelalters I. 1278-1350. Lübeck 1964
Brechenmacher J.K., Deutsches Namenbuch. Stuttgart 1928
Brechenmacher J.K., Deutsche Sippennamen. Görlitz 1936
Bremisches Urkundenbuch I-. Bremen 1873-
Bron = Bron Bernhard jr., Friesische Namen und Mitteilungen darüber. Emden 1878
BrschwU = Urkundenbuch der Stadt Braunschweig 1-4. Braunschweig 1861-1912
Bunge = von Bunge F.G., Liv-, Esth- und Curländisches Urkundenbuch nebst Regesten. Reval 1853-
Carstens = Carstens K., Beiträge zur Geschichte der bremischen Familiennamen. Marburg 1906
Dohm P., Holsteinische Ortsnamen. Kiel 1908
Drosdowski Guenter, Herkunft, Bedeutung und Gebrauch von mehr als 3000 Vornamen. Lexikon der Vornamen. Duden-Taschenbücher. Bd. 4. Mannheim-Zürich 1968
EFM = Eerik Flemingin maakirjat. Toim. Aulis Oja. Helsinki 1964
Esk J., Die ostfriesische Personennamen. Niedersachsen 23. 1917/1918
Fehling = Fehling E.F., Lübeckische Ratslinie von den Anfängen der Stadt bis auf die Gegenwart. Lübeck 1925
Feyerabend = Feyerabend Liselotte, Die Rigaer und Revaler Familiennamen im 14. und 15. Jahrhundert unter besonderer Berücksichtigung der Herkunft der Bürger. Greifswald 1944. Moniste
FMU = Hausen Reinhold, Finlands medeltidsurkunder I-VIII. Helsingfors 1910-1935
Förstemann = Förstemann Ernst, Altdeutsches Namenbuch 1. Personennamen. Bonn 1900
Gerullis G., Die altpreuussischen Ortsnamen. Berlin 1922
Gottschald = Gottschald Max, Deutsche Namenkunde. Berlin 1954
Granlund = Granlund Åke, Studier öfver östnyländska ortnamn. Porvoo 1956
Hartig Joachim, Die münsterländischen Rufnamen im späten Mittelalter. Niederdeutsche Studien. Bd. 14. Köln Graz Böhlau 1967
Heimeran = Ernst Heimerans Namenbüchlein. München 1942
Heimerans(Ernst) Vornamenbuch. Erw. und bearb. von Helmut Rosenfeld. München 1968
Heintze = Heintze Albert, Die deutschen Familiennamen. Halle 1914
Heintze-Cascorbi = Heintze A. — Cascorbi Paul, Die deutschen Familiennamen. Hildesheim 1967
HU = Hansisches Urkundenbuch I(975-1300), II(1300-1342), III(1343-1360), IV(1361-1392). Halle 1876, 1879, 1882-1886, 1896
IFM = Iivar Flemingin maakirja. Toim. John E. Roos. Helsinki 1958
Johansen = Johansen Paul, Die Estlandsliste des Liber Census Daniae. Reval 1933
Johansen Paul, Nordische Mission, Revals Gründung und die Schwedensiedlung in Estland. Stockholm 1951
Johansen Paul, Über die deutschen Ortsnamen Estlands. Revaler Boten. Reval 1930

- Kalmar stads tänkebok. Utg. av I. Modeér och S. Engström. Uppsala 1945-1949
- Karsten T. E., Germanisch-finnische Lehnwortstudien. Helsingfors 1915
- Karsten = Karsten T. E., Svensk bygd i Österbotten nu och fordom I-II. Helsingfors 1921, 1923
- Kaufmann Henning, Untersuchungen zu altdeutschen Rufnamen. München: Fink 1965
- Kepsu = Kepsu Saulo, Pohjois-Kymenlaakson kylännimet. Väitöskirjan käsikirjoitus 1979
- Kettunen Lauri, Etymologische Untersuchung über estnische Ortsnamen. Helsinki 1955
- Keyser E., Die Bevölkerung Danzigs und ihre Herkunft im 13. und 14. Jahrhundert. Pflingstblätter des Hansischen Geschichtsvereins 15. Lübeck 1924
- Klemetti = Klemetti Heikki, Vierasperäisiä muinaisnimä Etelä-Pohjanmaalta ja muualta Suomesta. Forssa 1950
- Knorr = Knorr Wilhelm, Die Familiennamen des Fürstenthums Lübeck I-II. Eutin 1876, 1882
- Lasch A. und Borchling C., Mittelniederdeutsches Handwörterbuch. Hamburg 1928-
- Lehtinen Markus, Nastolan erä- ja rajahistoria I-II. Lahti 1950
- Lindström = Lindström G., Anteckningar om Gotlands medeltid 1—2. Stockholm 1892—1895.
- Linnartz Kaspar, Unsere Familiennamen I—II. Bonn 1958
- Luukko Armas, Etelä-Pohjanmaan keskiaika. Helsinki 1949
- Luukko Armas, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin keskiaika sekä 1500-luku. Oulu 1954
- Mackensen Lutz, 3876 Vornamen. Herkunft, Ableitungen u. Kosenamen, Verbreitung, berühmte Namensträger, Gedenk- u. Namenstage. München 1969
- Mahnken = Mahnken Georg, Die hamburgischen niederdeutschen Personennamen des 13. Jahrhunderts. Dortmund 1925
- Mansion J., Vlaamische plaatsnamen. Brüssel 1935
- Meri = Meri Arvo (= Lopmeri J. A.), Vanhan Vehmaan kihlakunnan pitäjien ja kylien nimet I—II. Helsinki 1943, 1947
- Meyer L., Über die in Dorpat vorkommenden Familiennamen. Baltische Monatsschrift XVII H. 4.
- MK = Registrum ecclesiae Aboensis eller Åbo domkyrkas Svartbok (= Mustakirja). Toim. Reinhold Hausen. Helsinki 1890
- Modéer I., Personnamn i Kalmar tänkebok. Uppsala 1955
- Mägiste Julius, Eestipäraseid isikunimesid. Tartus 1929
- Nied Edmund, Heiligenverehrung und Namengebung. Freiburg im Breisgau 1924
- Nissilä Viljo, Eräs alasaksalainen henkilönnimityyppi Suomessa. Virittäjä 1951
- Nissilä Viljo, Syntymäpaikkaa ja yhteisöä ilmaisevia sanoja nimistössämme. Virittäjä 1954
- Nissilä Viljo, Suomen Karjalan nimistö. Vammala 1975 (alaksaksalaista nimistöä s. 249—259)
- Nissilä Viljo, Viipuri nimistön valossa. Viipurin Suomalaisen Kirjallisuusseuran toimitteita 3. Helsinki 1978 (alaksaksalaista nimistöä s. 118—120)
- Nissilä Viljo, Vuoksen paikannimistö I. Helsinki 1939
- Nordisk kultur VII. Personnamn. Utg. av Assar Janzén. Stockholm 1947
- Noreen Adolf, Spridda studier 4. Lund 1924
- Nüske Hugo, Greifswalder Familiennamen des 13. und 14. Jahrhunderts (1250—1400). Greifswald 1927
- Pommersches Urkundenbuch I. Stettin 1877
- Preuss O., Die Lippischen Familiennamen. Jahrbuch des Vereins für niederdeutsche Sprachforschung 9, 1883
- Reimpell = Reimpell Almuth, Die Lübecker Personennamen unter besonderer Berücksichtigung der Familiennamenbildung bis zur Mitte des 14. Jahrhunderts. Hamburg 1928
- Sahm A., Betrachtungen zur Namenforschung im Gebiet der Hanse. Baltische Monatsschrift, ab 1929 Baltische Monatshefte. Jahrgang 1929 Riga (Reval)
- Savon tuomiokirjat 1559 ja 1561—1565. Suomen vanhimmat tuomiokirjat I. Toim. Kauko Pirinen. Helsinki 1954.
- Schiller Karl — Lübben August, Mittelniederdeutsches Wörterbuch 1—6. Bremen 1875—1881
- Schütte O., Zur Entstehung und Erklärung der Braunschweiger Personennamen. Braunschweigisches Magazin. Braunschweig 1900
- Schönfeld M., Wörterbuch der altgermanischen Personen- und Völkernamen. Heidelberg 1911
- Seibicke Willfried, Vornamen. Wiesbaden 1977

SHL = Suomen hopeaveroluettelot 1571. I—V. Helsinki—Turku 1892—1965
 Stockholms stads tänkeböcker 1—8. Stockholm 1917—
 Sundqvist = Sundqvist Birger, Deutsche und niederländische Personenbeinamen in Schweden bis 1420. Anthroponymica Suecana 3. Lund 1957
 Söderwall K.F., Ordbok öfver svenska medeltidsspråket. Lund 1884—1898. Suppl. 1925—
 Thors — Thors Carl-Eric, Finländska personnamnsstudier. Uppsala 1959
 Trautmann = Trautmann R., Die altpreussischen Personennamen. Göttingen 1925
 Truusman Jüri, Wana Eestlaste ja Liiwlaste nimed. Oma Maa 2, 1889
 UBL = Urkundenbuch des Bisthums Lübeck I. Oldenburg 1856
 USL = Urkundenbuch der Stadt Lübeck I—XI. Lübeck 1843—1905
 Wagner = Wagner Fritz, Studien über die Namengebung in Köln im zwölften Jahrhundert I. Die Rufnamen. Göttingen 1913
 Vilkuna Kustaa, Suuri nimipäiväkaleri. Helsinki 1969
 Wimmer Otto, Handbuch der Namen und Heiligen. Innsbruck 1959
 de Vries W., Friese Persoonsnamen. Assen: van Corcum 1952
 Zahrenhusen = Zahrenhusen H., Ostfriesische Vornamen. Emden 1939
 Ödeen Nils, Studier i Smålands Bebyggelsehistoria. Lund 1927
 Tutkielman nimiaineisto on Suomen nimiarkiston kokoelmista ja 1500-luvun asiakirjamerkinnot ovat Hjördis Roosin Varsinais-Suomen kokoelmasta, Gunvor Kerkkosen Satakunnan kokoelmasta, Synnöve Federleyn Viipurin Karjalan kokoelmasta ja Aulikki Ylösen Käkisalmen Karjalan kokoelmasta (Nimitoimiston arkistossa) sekä Helmi Murasmaan Etelä-Karjalan tuomiokunnan kortistosta (Valtionarkistossa).
 Tämän tutkielman kirjoittajalla oli tilaisuus lokakuussa 1971 ja uudelleen lokakuussa 1973 perehtyä saksalaiseen nimistöön ja sitä käsitteleviin tutkimuksiin Lyypekissä kaupunginkirjastossa ja Hampurissa kaupunginarkistossa sekä yliopistonkirjastossa.